

MIZALDI
EPHEMERID
1555

No 2

thm

31/6 N.V

16/m

Hiscocke
Richmond
31/6
April/28

See art. "Mizauld," in Brunet

301 pp

EPHEMERIDES AERIS PERPETVÆ: SEV

popularis & rustica tempestatum Astrologia, vbique terrarum & vera, & certa.

AVTORE ANTONIO MIZALDO MONLVCIANO.

ANTVERPIAE.
Apud Gerardum Spelmannum,
ANNO. M. D. LV.

Hic liber est meus
testis est deus
si quis me querit
hoc nomen erit
Jacobus Cooper

Ornatissimo viro Philiberto Baboo, Engolismensium Antistiti, Anton. Mizaldus Monlucianus. S.P.D.

ERCVRIVS ille Trismegistus quem Lactantius Firmianus inter Sibyllas & Prophetas cõnumerare nihil dubitat, verè ac prudẽter in Pymãdro scripsisse mihi videtur, Præsul eximie, liberorum procreationẽ apud sapientes præstans studiũ in vita esse. In extrema verò omnium calamitate & impietate eos versari, qui absque liberis è vita decedunt. In quam sententiam cùm ego nuper incidissem (dum fortasse à Medicis & Mathematicis vna atque altera nocte deficio) de partu añimi, eiúsque liberis, aut, si mauis, libris interpretandam cum multis censui. Cuius sterilitatem summopere fugiendam, imò verò cane peius & an-

gue vitandam, cùm iá olim mihi persuasissem: ex eo tempore consiliũ inire cœpi de prole aliqua quotannis pro mea facultate edenda, atque in lucem emittenda. Quæ & me vixisse testaretur, ac posteritati, publicæq; omnium vtilitati, quoad eius fieri posset, prodesse satageret. Nec in fœliciter toto ferè præterito decennio res ea cessit, Dei opt. Max. gratia & beneficio. Cuius bonitas immensa reliquos nostros conatus meliùs atq; meliùs prouehere in posterũ dignetur: faxítque, vt qualescunque partus nostri, eruditis & bonis grati esse: erudiendis verò fructum aliquem adferre queant.

Hoc votũ nostri summa laboris habet.

Cùm itaque iampridẽ animus meus, vel potiùs prægnans & grauida musa mea, hanc Ephemeridum fœturam parturijsset, tandemq; peperisset, essetq; initiationis eius arbiter aliquis ac natalitius susceptor (vulgus Compatrẽ vocat) recepto more mihi disquirẽdus: ecce, milibus è raris, quid inquã? imo verò ex perpaucis quos sympathia

qua-

quadam probis & doctis anguſtè diſperſit Apollo, vnus opportunè occurriſti, Antiſtes humaniſſ. dignus qui id muneris, pro tuo candore, obeas: idipſumq́ue nobis anxiè poſtulãtibus, vltrò annuas: cùm ob alia, tum quòd tãta charitate, támque ardenti amore in omneis eruditorum liberos, volebã dicere libros, rapiaris, vt nullius magis. Nã illos quales quales fuerint, iucũdè excipis, placidè vides, ſæpe alloqueris, ac liberaliter foues. Quod ſanè cãdori tuo & ingenio, potiùs quàm illorum Genio acceptum ferre licet. Plura ſcriberẽ, niſi tua virtus ſumma modeſtia illuſtrata, mihi ſilẽtium indiceret: quæ ſicuti tacita laudum meditatione, non publica illarum prædicatione frui ſolet, ita celebranda libentiùs facit, quàm audire poſsit: raro ſanè miraculo & exemplo. Bene vale, Antiſtes eruditiſſ. & Mizaldum tuum amare incipe, vel potiùs perge. Lutetiæ, Idibus Iulij.

1554.

Antonij Mizaldi

Monluciani in suas aëris Ephemerides prolegomena, ad rerum naturæ candidatos. Vbi de aëria brutorum præsagitione, & certa facilíque methodo prędicendarum omniũ auræ commotionũ ex ijs duntaxat quæ apparent.

QVISQVIS ille fuit, qui Naturam rerum omniũ parentem, nouercam hominũ iniustam, contra Hippocratẽ nũcupauit, ναὶ toto cœlo, totáque via insigniter errasse mihi semper est visus: cùm ab alia multa, tũ quòd eorum omniũ quæ genuit, gignítque quotidie, curam summam habere abseruatur: & maximè hominũ, non dico literis & educatione bene institutorum, sed & rusticorum, populariũmque. Quibus præter disciplinas, cœli & astrorum peritia prorsum negata

gata

gata fuit : qua duce fortuitarum tempestatum, & aẽriarum commotionũ certiſsima prognoſtica certò elici poſſe certum eſt:quæ vt ad vitam, ita ad agriculturam optimè excolendam aliáque permulta maximi eſſe momenti, nemo ſanę mentis negat. Cùm itaque illos vel ob aſsiduas occupationes, vel rei familiaris anguſtiam, aut quouis alio modo, rerum cœli ignaros præuideret, non vt quæuis præſagirent, ſed futuras duntaxat aëris commotiones prænoſcerẽt, (quas pręuidiſſe illorum maximè intereſt) ſigna admodum familiaria, vbique terrarum illis paſsim diſſeminauit, Quorũ intuitu & præuiſione:quid quoque lunari menſe, imò verò lunari ſeptiduo, & die quaque ac nocte futurum eſſe in aëre, optimè proſpicerent : & hinc res ſuas opportunè componerent, Quæ cùm ita ſe habeãt, cur vos indoctos cauſabimini, ô populares & ruſtici ? cur cœlum poſthac intuebimini ? cur ſidera quęretis? aut cur vos breuiore ſomno feſſos premẽt noctes? Ecce, vobis in aqua pe-

culiaria tempeſtatum ſigna (quemadmodum poſtea oſtendā) exhibet Natura eáque manè ad opus exeuntibus, veſpere ab eodem recedentibus, adhęc meridie, & per crepuſcula vtraque, partéſque noctis omnes, & diei horas ſingulas, facilè ob oculos ponit. Cur itaque deinceps altiùs ſpectabitis, ipſumq́ coelum tam anxiè cùm philoſophis ſcrutabimini? Habetis ante pedes in agro, in ſylua, in ædibus, in foro, in lampade, in plantis, in auibus & animalibus cùm domeſticis tum agreſtibus, imò verò in vobis ipſis familiariſsima ac certiſsima fortuitatem omnium tempeſtatum aëris ſigna. Quorū catalogum priùs quam hic patefaciam & explicem, pretium operæ facturum me arbitror, ſi quædam ad AEromāticam (vt ita loquar) Aſtrologiam, ſeu ad Ephemerides aëris attinentia, paucis & dilucidè præludij loco attulero ac protulero. Quod vt commodè fiat, hunc in modum & præfari, & tibi (Lector) fundamenta ponere iuuat. Hippocrates bonorum omniū generi
hu-

humano, ſecundum Deum, author & parens, cuius vocem pro oraculo vbique cum Galeno recipimus & admittimus, non temere, nec ab re ſcripſiſſe mihi videtur, Aërem diuinum neſcio quid eſſe: & vires cùm in temporum, tum etiam corporum ac ingeniorum mutatione non exiguas habere. Nam vt antiquæ origenis ſpiritus quidam planè ἀθέσφατος (vt Græcè dicam) medium vniuerſitatis mundi locum, vaſtiſsimè occupare, & omnia quæ tegit cœlum colluſtrare, rerúmque mundi omniũ genus omne, ſiue in terra, ſiue in aqua, ſurſum ac deorſum (cœlo duce) ob eſſentię tenuitatem inſigniter agitare, afficere, permiare, mutare, impubere, mouere, perdere, ac ſuſtinere, ab omnibus palam deprehenditur, & à quibuſuis (vel me tacẽte) obſeruatur. Quę res, priſcos Hebręorum philoſophos excitare potuit, vt inter mundi elementa illum minùs collocarẽt: quin potiùs, vt glutinum quoddam ſuperiora cum inferioribus colligãs ac retinens, vbique haberent. A quorum

vestigijs non longè aberrantes peritis-
simi rerum naturæ Pythagorici, or-
ganum supra terram & infra perpetuò
reboans, & summa imis (ceu προσαγω-
γεὺς quidam) concilians, itidem dice-
re nihil sunt veriti. Quod & Ægyptij
etiam norunt, Deorum nuntium il-
lum appositissimè nuncupantes. Nam
cœlestium corporũ excepta semel spi-
racula, veluti legatus quispiam, deor-
sum via sensum fallente, longè latè-
que impertit: signáque omnium corũ
quæ in telluris & aquæ globulum ἀρά-
νοθον sunt demittẽda, preconẽ haud-
quaquã mendacem agens, fideliter ob
omniũ oculos deponit. Addam quòd
in illo, ceu in ἀγράφῳ & elementari na-
turæ libro, æthereos igneis suis radijs
quasi πανχρώῳ quodam penicillo, for-
tuitarum tempestatum omnium aëris
imagines viuis coloribus expressas de
pingere, &, vt cum Manilio loquar,
rerúmque hominúmque ruinas, ceu
de alta specula legẽdas, videndásque pa-
làm exponere, libris & historiis non
tam est testatum, quàm multorum se-

culorum obſeruationibus probatum. Hinc, vt habet poëta, nunquam ſunt cœlo ſpectati impunè cometæ. Hinc ignita, vel quōcunque aliter ſub variis figuris in aëre viſa temere haudquaquam fuerunt, priſcorū annalibus adnotata mille prodigia rerum publicarum miſerandum ſtatum, magnorúmque virorum triſtiſsimum exitum (vt ſæuiſsima bella, & alia multa taceam) ſuffragāte cœli vultu, minimè obſcurè teſtata. Quemadmodum nos haud ita pridem in noſtra Cometographia fuſiſsimè perſequuti ſumus. Exhibet itaque aër, ſuſtinétque certiſsima, quoad eius fieri poteſt, cœli decretorū ſigna, futurorum verè prognoſtica, & veluti claſsicum inferiori mundo canentia. Quorum particeps nonnihil eſt aqua, & quæ in ea vndecunque iacet terra, quæque inibi degunt animalia pleraque: ſed ita, vt cœlo & aëri, perinde atque patientia agentibus, ancillentur: & ob id incertam plerumque certitudinem, ſi ſuperioribus componas, præ ſe ferant. Quibus homo ſanctum

verè animal, mentiſque capacius al-
tæ, longè inferior (ſi ipſas tempeſtatū
præſagitiones ſpectas) ſemper eſt ha-
bitus. Quod an verū ſit, cur fiat, quid
homo in his poſsit, & qua via ad præ-
ſagiendum ferantur bruta, nunc de-
mum perſpicuè, & pro mea tenuitate
familiariter explicare ſatago. Conue-
nit inter eximios ſacræ, prophanæq;
philoſophiæ profeſſores, hominē Dei
opt. Max. opificium ſupra omne mi-
raculum admirabile, duobus ex dia-
metro pugnantibus cōformatum eſſe,
corpore terreno, proindéque corrup-
tibili: & animo cœleſti, æthereo, & ve-
rè immortali. Adhæc, illo (quod cum
brutis habet commune) ad ſeruitium:
hoc (quem diuinarum intelligentiarū
conſortem retinet) ad imperium vti.
Iam cùm animus ipſe diuinæ auræ
particula habeatur, vt ex Academia in
ſuam poëſim tranſtulit Maro, cùm o-
rationis & conſilij, futurorúmque per-
ſpicientiæ, necnon ſublimium rerū &
diuinarū particeps eſſe cenſeatur: cùm
cœleſtem igniculum, & ſupernæ ori-
ginis

ginis radiolum, tanquam comitem & futurorum interpretem de ſuper illapſum gerat & excipiat: atque perpetuò (niſi fortaſſe quantùm noxia corpora tardant) contubernalem agnoſcat: crediderim haud dubiè bene natos homines, qui corporeis ſordibus, terreníſque amoribus, diuinũ hoc ſacrarium minimùm polluerũt, nec cœleſtis ignis domeſticam ſcintillam fœdiſsimis voluptatum ſtercoribus obruerunt: præterea quæ ſurſum ſunt: non quæ ſupra terram affectarunt: duce animo, comite cœlo, & operante vtrobique Deo, futuras nõ dicam aeris conſtitutiones, ſed multarum rerum aliarum, etiam à tergo longè venientium, mutationes, cùm priuatas, tum publicas (quod Vates, Sybillæ, & plerique fecerunt) præ-noſcere, augurari, ac præſagire perfacilè poſſe. Idque certius multò quàm bruta: quæ diuinitatis hacce particula deſtituta, duntaxat quod præſens eſt, vel mox adfuturum inſtat, naturali ſagacitate ſequi, & ſentire planũ eſt. Nec aliunde quàm ab aere, qui quòd in

hanc, vel illam qualitatem ſeſe (vrgente cœlo) componat, idcirco illorum ſenſus, motuũ corporis aurigas (quibus maximè aguntur) titillare, & ad ſigna foris edenda (vt poſtea dicemus) promouere, plerunque ſolet, A quibus homo, cui (vt ſcripſit poëta) ineſt fato rerum prudentia maior, quíque vitam (quemadmodum illa) in ſilentio minimè tranſigit, aliò auocante cogitatione, conſilio, ratione, & ſtudiolum curarúmque numeroſiſsimo grege, citiſsimè diſtrahitur. Quæ, quid ſenſus ligant, & quod exterius offertur, ſiue ab aëre, ſiue aliundè irrumpat, extempore auertunt, præripiunt, vel in totũ abolent: mirari nequaquum licet, ſi homo vnus ex aëre quem reuera cum reliquis animalibus communem habet, properè non præſagit, illiúſque motus è veſtigio nõ admittit, nec editis ſignis vt bruta faciunt, illos foras eliminat. Hęc ſanè quemadmodum interiorem, potiorémque hominis facultatem inſigniter exercẽt, ita exteriùs occurrẽtia ab apprehenſionis & cogitationis prõ

ptuario,

ptuario, celerrimè excludunt. Queis (ſi videbitur) ex Theophraſto & Themiſtio, cœleſtem intelligentiam, cauſam non errantem addes: qua agitāte, homines futura loqui poſſe, etiam ſi eorum quæ dicunt nihil intelligant, tā facilè (opinor) fateberis, quàm brutorum genus omne ab ea re alieniſsimum eſſe, His vtcunque poſitis, partē quæ promiſsi noſtri eſt altera, rudiùs (proindéque planiùs) paucis aggredior. Indubitatum habet ſyncera omnium linguarum Philoſophia, & omni ex parte cōfeſſum, bruta Grecis ἄλογα, nobis muta, & irrationalia nūcupata, mortali anima & ſenſitiua dūtaxat prædita eſſe: quæ vna cum illorum corpore vt naſcitur, ita illo pereunte perit: atque ob id actiones alias non agnoſcit quàm quæ ſunt carnis, & naturæ per propria organa, nulla præmonſtrāte viam ratione, corruptibilis. Non ſum neſcius multos fuiſſe, qui mirabilem induſtriam, non dicam in magnis animalibus, verumetiam in minutulis, vt Aranea, Ape, Formica, &

& alijs contemplantes, rationis particulam prę admiratione illis tribuerint. Sed humanæ prudentiæ hoc (vt verè dicam) idωlum, eáque ingenij ac rationis (vt loquitur Philoſophus) ſimilitudo, veram rationem, & intellectum illis ineſſe non probat, non cogit, non vincit: etiam ſi artificioſa particularia quædam & moliri & facere illa donemus. Nam vno ſemper modo propria cuiuſque animalis ſpecies vbique operatur. Sic quęlibet Hirundo nidum eodē modo ſemper facit, & Aranea quęlibet tendiculas arte ſimili contexit. Ad hæc Formica quæuis, æſtate frumentum nulla futuri prouidentia (vt multis eſt viſum) ſed præſentis cibi auiditate, ſimiliter colligit. Et ouis quælibet à lupo metum eodem modo concipit. Præterea Perdix omnis aucupem (ſeſe paulatim ſubducendo) ſimili via ludificatur. Quæ ſi ſunt, vnde ergo (inquies) brutorū multorū priuatæ geſticulationes, quales in circulatorū, hiſtrionúmve, & ludionum equis, canibúſq;, & aliјs, plurimas animaduertimus?

Has, vt ſeriò loquar, nō de orationis, aut verborū ſenſu vllo, quin potius de pronunciantis geſtu, aut motu extorqueri, experientia cōſtanter tibi fidem faciet: veluti ſi Cani mineris, vel Equo quēadmodum Mezentius apud Virgilium, blandiaris. Nec valebit quòd quædā humanis operibus ſimile neſcio quid moliuntur: vt Apes dum ſua aluearia extruunt, & Hirundines dum iuxta plaſticen nidoſare hi tectantur. Adhæc Araneæ dum ad geometricū artificium ſuas telas componunt. Inſuper, quòd affectibus quaſi humanis nonnihil ducātur: vt Canes extinctos dominos ſuos eiulantes, & illis plerunque commorientes. Porrò, quòd aſtutè (vt homines) ſimulare, diſsimularèque norunt: vt Vulpes, & Equi. Inſuper, quòd voces humanas aues plereq; modulantur, ac referunt: cuiuſmodi ſunt Pſittacus. Coruus, & Pica, quam ſi non videas, eſſe negabis auē. Rurſum, quòd humanarum virtutum ac vitiorum ſimulachra quædam exhibeāt: vt prudentiæ, Apes, Araneæ,

Formicæ,& aliæ: fidei, Canes: superbiæ, Equi:pietatis, Ciconiæ:doli, Vulpes:ingratitudines, Hirundinis: & ita deinceps. Nã hæc (qualiacunque fuerint) nulla electione, neque arbitrio, neque intellectu, aut ratione ab illis fieri constat: sed naturæ nescio quo instinctu & impetu. Ex quo factum videas, vt quamdiu viuant, quod ante pedes situm habent, futuri admodum secura, solùm prospiciant, corporique omnium maximè inseruiant. Cuius motus, quia ad aeris affectiones (vt antè monuimus) in primis componunt, neminem captare debet admiratio, si illas & sentiunt, & gestu, voce, aut alio quouis modo foras, antequã cogitent (si tamen cogitare mihi concedis) ilico deponunt. Amplius, quia cognitum est causam primam per secundas in hæc inferioria agere, & singula singulis, propriisque dotibus, ac facultatibus, immensam opificis bonitatem & sapientiam spirantibus donare: absurdum fortasse non erit, brutorum nonnullorum actiones quæ futuro-

turorum ſigna conſtituuntur, ad cœlorum ſempiternas agitationes per aerem (in quo & aluntur bruta & reſpirant) transferre: atque illinc propenſiones quaſdam & inſtinctus, ad peculiaria quidpiam agendum, deſignandúmve, vnicuique ſuos illis aſcribere. Quibus aurigantibus, & corporis theatri præfectura potitis, mira ſagacitate tempora præuidere, ac pluuias, & ventos, necnon ſerenitates, ver, hyemem, peſtes, cadauera, & alia, motu, aduentu, olfactu, voce, geſtu, & ſimilibus, cœlo duce, præſagire poſſe, non tam eris, opinor, ἀφιλόσοφυς quin ingenuè, ac libenter mecum per omnia fatearis. Sed Claudiũ Ptolomæum his de rebus paucis ſua lingua accuratè philoſophantem ac nobis ſubſcribentem audire ſuperuacaneum non erit πολλὰ μὲν ἐκ μείζονος δυνάμεως, (inquid) καὶ ἁπλουστέρας τάξεως, καὶ παρὰ τοῖς ἀνιδιώταις προγινωσκόμενα θεωροῦμεν μᾶλλον δὲ καὶ παρ᾽ ἐνίοις τῶν ἀλόγων ζώων, ὥς τῶν ὡρῶν καὶ τῶν πνευμάτων τὰς ἐτησίους διαφοράς, τούτων γὰρ ἐπίπαν ὁ ἥλιος αἴτιος, καὶ ὥρα

καὶ οὐρανός. quod eſt, Verùm multa excellentiore quadam vi, & ſimpliciore ordine præcognoſcere videmus, non modò penitus indoctos homines, ſed bruta animalia quædam: ſicuti ſunt temporum, & flatuum annua diſcrimina: quorum cauſa in Sole, & Cœlo deliteſcit. Nec temere mea quidem ſententia. N am (vt ille idem alibi teſtatur) εἴδη καὶ τὰ τερα πάσχει ὑπὸ τῶν οὐρανίων εἰδῶν, formæ inferiores, à cœleſtibus formis afficiuntur, illiſque (veluti particularia vniuerſalibus, & patientia agentibus) ſeruiunt: reptantíque deorſum per aërẽ ſyderato defluuio facillimè parent. Hinc fortaſſe Gallinaceus Gallus phœbi ales, de omnibus, ſurgẽtem Solem, & item meridianum occiduúmque, necnon per ſubterranei hemiſphærij cardinem peragrantem, etiã intra denſiſsimos parietes prȩſentiſcit & expeditiſsimè ſalutat, partiúmque noctis diſtinctionem, omni horologio certiùs innuit: quã intelligentiã, vt habet patientia archetypus Iob, ecquis Gallo dedit? Sed Plinium ea de re ſcri-

bentem

bentem audire pulchrū erit. Galli (inquit) vigiles nocturni, quos excitandis ad opera mortalibus, rumpendóque somno natura genuit, norunt sidera: & ternas distinguūt horas cātu: dum Sol oritur, mediū cœlum vtrinque tenent, & occidit: cum Sole eunt cubitum, nec Solis ortum incautis patiuntur obrepere: diémque venientem cantu nunciant & laterum applausu: solum hoc volucrum genus, cœlum crebro aspicit. Hactenus ille. Sic Miluius (vt est apud Hieremiam) in cœlo tempus suū agnoscit. Formicæ minimum animal, sed tamen prouidum, interlunio (vt scribit Plinius) quiescunt, plenilunio, vel totas noctes operātur. Auem Parram oriente Syrio non apparere donec ille occidat, & Vireonem initiante duntaxat æstiuo solstitio prodire, idem author est. Sic Hirundines, Grues, & volucrum aliæ pleræque, anni discrimina, fines, & initia nobis ob oculos certò ponunt. Domesticæ Luscinniæ (præsertim mares) ineuntē brumam, aut (si mauis) hybernum solstitiū, cātu

admodum vocali tacentibus reliquis ſuauiter produnt: quod nos in vna atque altera, ſumma cum admiratione apud amicos rerum naturæ, & occultæ Philoſophiæ ſcrutatores ſedulos, non ſemel ſumus experti. Sic Canes inferiores, cœleſtium canum coſmicũ exortum, & vires cum Sole, præter reliqua animalia (Leones excipio) ſentiunt, expauent, & propter rabiem admodum deteſtantur. Armenta cum gregibus, maleficorum ſyderum congreſſum & luminarium Eclipſes in Ariete, Tauro, ac Capricorno (ſeruauatis cautionibus aliis) non ſine graui iactura & lue publica agnoſcunt. Quæ res poetas homines (vt Grȩcè, verèq; dicã) φιλοσοφωτάτοις, καὶ ἀστρολογωτάτοις fortaſſe permouiſſe potuit, vt cœlũ atque adeo ſphæram octauã pennatis animalibus reptantibus, quadrupedibus & aliis opplerent, certíſque Diis (quibus Planetarũ orbes ſcatent) ſacrarent, & interpretes adderent. Sed vereor ne hȩc capi ab infimis ritè poſſint. Illis itaque vtcunque delibatis, ad

humi-

humiliora me confero, & phyſicum (quoad eius fieri poteſt) deinceps ago.

Brutis ſolam phantaſiam (cui, vt princeps Academiæ ſcripſit Plato, ſatellites deſtinati ſunt ſenſus) pro ratione haberi, receptum eſt: qua impellente: nec alium quàm qui eſt ab aëre & tempeſtate (conſilij inopia) diſcurſum admittente, per tepidam cœli auram, ſerenam, tranquillam, & vernam, exhilarari, garrire, Venerem exercere, nidulari, & plauſibilia omnia aggredi: per obſcuram verò, caliginoſam, frigidam, humidam, & hyemalem, turbari, gemere, latitare, & quiduis triſte obire nemo non videt: eáque omnia (vt diximus) antè efficere quàm cogitent: quòd cum aëre ſtatim adſint & abſint motrices rerum iſtarum cauſæ: quas quia occupationum & ſtudiorum turba non premuntur: ſicuti actutum excipiunt, ita aduertentibus palàm in ſigna ad vſum traducenda, cõmodùm exhibent. Quod totum ad aërem (vt denuò id repetam) communem viuẽtium omnium officinã detorquere, &

ad

ad prognoſticas cõmotiõnũ auræ præ-ſenſiones in illis adaptare, nihil dubitabis, idque præſagio naturali: quod equidẽ Iamblichus philoſophus acutiſsimus à ſenſibus, & occulta corporum cum aëre ſympathia, vel alia virium naturalium in animalibus agitatione emergere, præclarè, vt multa, exiſtimauit. Nam ſolo conſentientis naturæ impetu viget: vnde bruta ſibi dũtaxat ſentire, nobis verò præſagire, obſeruantur: & de commodis aëris, quorum adminiculo victus, citò, tutò iucundè paratur, ſibi in primis lætari: de incõmodis verò, vnde cibi penuria, & difficultas, triſtari. Quod, vel me tacẽte, quiuis Sole meridiano clariùs percepit. Quid his ampliùs à me poſtulas? Sanè, tanta eſt Prouidentiæ exuberantia ad oſtendenda nobis ſigna, ſicuti ſcribit ille idem Iamblichus, vt etiam in calculis, lignis, virgis, lapidibus, frumento & farina, indicia præbeat futurorum. Vbi mirabiliter inanimatis animam, immobilibus motum, ratione carẽtibus intelligentiã quandã

prȩstare videtur: quasi hȩc cognoscere videantur, vbi nobis futura portẽdũt. Deus per infima quæque cognitione carentia, patefacit quedam cognitione superiora. Hæc ille. Cæterum animalia alia plus alijs sentire, & pro vario natura cuiusque, ac dignitatis, necnon ordini (vt cum Platone loquar) gradu, vt citiùs, ita certius prȩsagire, apud me dubium non est. Causam si quis seriò exiget, ad eum in cuius manu scientiæ & sapientiæ, omniúmque arcanorum thesauri latent, clementer remittam: quos dum collibitum erit, vt hæc & occulta alia pleraque intelligamus, nobis aperire dignabitur. Quamquam naturarum ἰδιοτροπίαν, & corporum (vt loquuntur) dispositionẽ, quæ causarum plus dimidio plerumque esse solet, suam hîc prærogatiuam agnoscere posse, non inficior. Sed in viam (si placet) redeamus, & Platonico Virgilio in probanda brutorum præsagitione nobis suffraganti, patiẽtem præbeamus aurem.

Haud equidem credo (inquit) quia sit di-

uinitus illis.
Ingenium: aut rerũ fato prudẽtia maior:
Verùm, vbi tempeſtas, & cœli mobilis humor,
Mutauere vias, & Iupiter humidus auſtris
Denſat erant quę rara modò, & quę denſa relaxat:
Vertuntur ſpecies animorum, & pectora motus:
Nunc alios, alios dũ nubila vẽtus agebat,
Concipiũt: hinc illi auiũ cõcentus in agris,
Et lętę pecudes, & ouãtes gutture Corui.

Audis itaq; nulli animantium ab homine, diuinius & præſtabilius ingenium datum fuiſſe. Qui quia prudentia (vt dictum eſt) conſilio & ratione omnia diſquirit, temperat & agit: hiſque, quaſi ſæuis tortoribus naturalem inclinationem debitè (quoad eius fieri poteſt) coercet, & ne corporis libertati ſubinuitante aëre ancilletur, arctiſsimè infrænat: vnus inter nubila gaudere, & in ſerenitate triſtari poteſt: quod cæteris animantibus negatum eſſe conſtat quas ſolius naturæ, & ambiẽtis aëris calcaribus (vt ſic dicã) agi & ad quæuis præcipites, qua data porta, excluſo conſilij & rationis dictamine

mine raptari, non eſt in tanta luce,
od amplius à me illuſtrari, proba-
uæ contendas. Voluit itaque (vt
n omnem paucis colligam) diuinæ
ronis philoſophia, corpora, & illo-
m hoſpites animos, aëris commo-
nes tẽperaturáſque ſequi. Quod ab
po. Heraclito, Democrito, & anti-
orum pleriſque, deprõptũ eſſe nõ
n addubito, quàm verum eſſe exi-
no. Paſsim etenim de illis audire fa
eſt, permultũ referre quali in aëre
pora ipſa locata ſint, ex cuius ha-
udine varia, humores imaginatio-
m pictores variè fermẽtari, & hinc
dia diſsimilia, diſparéſque animo-
n motus proſilire, cum Platone &
iſtotele, fidem (etiam de libro) a-
ndè fecit Galenus. Iam verò cùm
ipſe, imò verò mũdus hic inferior,
us quantus eſt, ſuperiorũ corporũ
onibus neceſſariò (vt Peripatetica
ſonat Philoſophia) ſubijciatur:
n ſtellæ coloni cœleſtes, in aëre per
e atque in patẽtiſsimo campo, ſua
otidie lõgè latéque ſpargãt ſemina:
B 2 cùm

cùm in cœli & terræ coniugio (quo
omnium primi docuerũt Pythagoric
vnus aër ſit veluti paranymphus,
quo cœleſtiũ radiorum quandã: qua
velitationẽ, quotidie fieri conſtat: e
quis amabo, inficiabitur prima com
motionum ſuarum momenta cœ
debere? Sanè ſi pluuiarum, ventorun
niuis, tonitruorum, traiectionũ, com
tarum, aut alterius meteori generatio
nem prima ab origine ſpectas. Ariſto
telem, imò verò philoſophantium fa
milias omnes, vbique inclamare au
dies, Solem & aſtra de infimo terr
& aquæ globulo, aëri materiam, ta
metſi informem, in eos vſus ſubmin
ſtrare: quam, auxiliares manus præ
bente cælo, dum aggreditur, elabora
& fingit: mirũ non eſt ſi, vt Protheu
alter, in varias formas, & natura
variam, pro materiæ qualitate, quan
titate, motu, loco, & vigentium ſyd
rum energia, ſeſe ſubinde trãsfigura
eáſque mutationum vices, paratis c
poribus facilè impertit: quæ in eo v
lint nolint (ſiue vigilent, ſiue dorm

t, siue quid aliud agitent) versari ne-
ssario coguntur. Habet itaque aër in
utorum corpora omni ex parte sibi
ancipata (perinde atque in proprios
quos auriga) imperium, vires & do-
inium : pro quorum præsagitione
ραχυλόγῳ præsertim) hîc philosopha-
m abundè satis erit. In quo si quis-
am nondum sibi factũ esse satis exi-
imabit, ad Aphrodiseum cãdidè re-
gabo : apud quem multa in rerum
atura esse leget, quorum viam & co-
nitionem hactenus sapientibus abs-
ondere voluit dominus : quam vbi
isum erit : suis patefacere, gratis (vt
mnia dignabitur. Reliquum est, vt
d rerum cœli, & naturæ candidatos,
uibus potissimùm hanc opellam na-
auimus, nostra se conferat παρέκβάσις
ς. Itaque ne illotis (quod aiunt) pe-
ibus, in mediam Aphorismorum no
rorum familiam irrumpatis φιλάγά-
ι φυσιοφι, hic paucis, amicè vobiscum
gam. In primis non solùm vos ipsos
iligentes præstabitis circa aphoristi-
as signorum nostrorum obseruatio-

 nes

nes : ſed etiam circa partium anni (in quocunq; terrę tractu fueritis)naturalem conſtitutionē. Vnde noſſe pretiū operæ vobis eſt,quòd Ver ſecundum naturā ſe habens,quanquā calidum & humidū,ſeu(vt vult Galenus)tēperatū exiſtimatur:nihilominus in ſeptētrionali hoc cœlo noſtro,per initia humiditate quàm caliditate(ob præcurrētis hyemis viciniā) ſcatere magis deprehendetis: in fine,quia ęſtati proximus eſt calidū ſuprà quàm humidiū: in medio,quòd inter vtrumq; ex æquo volet,ęqualiter tēperatum:tametſi id Galenus in noſtro climate & vicinis ęgrè agnoſcit. Itidem de Æſtate exiſtimabitis:quæ initio, ob Veris cōtactum calidor(modò ſui iuris fuerit)quàm ſiccior ſæpenumero experitur . In fine, quòd Autumno propinquet , contrà: in medio æqualitatem ſeruat.Sic Autumnus propter æſtatis affinitatē,initio nobis ſiccus magis eſt,quàm frigidus:in fine,ob proximum hyemis cōtuberniū,cōtrario modo habet in medio verò , quòd ab hac & illa æquali

paſſu

paſſu diſtet, ſuarum virium prerogatiua vti plerumq; ſolet Hyemē addetis, quæ ob præcedentis Autumni comitatū, initians frigida magis quàm humida nobis eſt: ſub finē, ob aſsidentis Veris cōfinia, aliter habet: circa mediū frigida ex æquo, & humida cenſetur. Quod hîc perpetuum eſſe, ſi minus ex plorabitis, ad ea quæ in Aſtrophania noſtra de ſtellarum exortu & occaſu trademus placidè cōfugietis. Ergo, ſigna, quæ ad humidas aëris cōſtitutiones pertinent, Vere & hyeme, de proprijs locis adnotata, certius expectabitis, quàm excurrente anni quadrante alio: niſi quid preter ſolitam tempeſtatem occurrerit. Idq; iuxta adſcriptos qualitatem gradus vnicuique parti anni. Sic Autumno ſurgente, & procedente Vere, tonitrua, ventos, grandinem, & ſimilia (præſertim ſi ſecundum naturam ſè habēt) ſignis apparētibus potius excipietis, quàm aliud quiduis, & ita deinceps. Obſeruabitis preterea, regionis, in qua verſabimini, &]ιμφαινομένωμ periculum facietis, ſitum,

naturam, & ad cœlum habitudines. Vnde loca natura humida (cuiusmodi sunt lacustria, & aquosa) pluuijs obnoxia magis esse, quàm sicca, sæpenumero deprehendetis. Montuosa, & ædita, suscipiendis niuibus, tonitruis & fulminibus propensiora, quàm cũ planis humilia. Demum, atquæ Austris subijciuntur (maximè apud nos) vaporosa & humida magis, quàm quæ Aquilonẽ, vel sociorum ventorũ aliũ quempiam agnoscunt. Ex quibus colligetis gelu, pluuias, vẽtos, aut alterius cõmotionis aëreæ speciẽ, de proprijs signis, tanquam de fonte haustam, etiã in eadem parte anni, & regione quæ vno Horizonte claudetur, incertam (si locum spectabitis) prædictionẽ & fidem nonnihil suspectam identidem præ se ferre. Quòd hic calor ob situm loci, vel obiectos mõtes, pro varia flatuũ natura, facilè nubes dissoluat, vel aliò abire cogat: alibi contrà. Quæ res nequaquam vos conturbare debet: nã quemadmodũ omnis non fert omnia tellus, ita omne vbique non dat mortalibus

talibus omnia cœlum.

Hîc segetes (inquit poeta) illic veniunt fœlicius vuæ,

Arborei fœtus alibi: atque iniussa virescũt

Gramina: nonne vides croceos vt Tmolus odores.

India mittit ebur, molles sua thura Sabęi.

Et rursum.

Nec verò terrę ferre omnes omnia possũt

Fluminibus salices, crassisque paludibus alni

Nascuntur: steriles saxosis montibus orni:

Littora myrtetis lętissima: deniq; apertos

Bacchus amat colles, aquilonem & frigora taxi.

Cui hũc in modũ subscribit Ouidius:

Nec tellus eadẽ parit omnia: vitibus illa

Conuenit: hęc oleis, hîc benefara virent.

Horum causam reddit Virgilius.

Quippe solo natura subest, &c.

Sanè, vt corporum (etiam in eadem terra, domo, vel familia) magnitudines, figura, & temperaturæ, satis per omnia non sibi respondent, sed habẽt alia familiare quidpiam, & diuersum ab aliis: sic terræ tractus (etiam in eodem hemisphærio) inter se non omnino consentiunt. Vnde quibusdã ven-

tos quosdam familiares esse, aliis pluuias, nonnullis tonitrua, niues, grandines, terræ motus, & (vt paucis dicam) suas cuique regioni peculiares, vel ad minimam mutationem, inesse cõmotiones, posthac iudicabitis. Quas in hac Æromantiæ parte, nisi tam falli quàm fallere mauultis, ne latum (quod aiunt) vnguem præmittetis. Iam quod ad ambitum locorum attinet, in quæ iudicia aëris vniuersali significatione diffundentur, hæc in præsentiarum accipietis. Ad libri Horizontis, aut (si vultis) hemisphærii finem, quia oculorum acies verè pertingere non potest, quantum cœli quod supra terram eminét, quisque (prospectum circũnferendo) aspicere potest, id Horizontis terminum, Latinis Finitorem dictum sibi facit: quem trecentorum & sexaginta stadiorum, vel (si placet) duarum & viginti leucarum Gallicarum cum vnius semisse, longitudinem intra se continere, fidem faciunt Optices periti. Nam centum & octoginta stadia, quæ leucas nostrates vndecim

decim cùm vnius quadrãte ſtatuunt, in plano, & recto (altũ excipio in quo ſtellas videmus) non excedit acies etiã perſpicaciter intuentis. Hic oculatum illum Argonautam Lynceũ excludo, qui naues ex Cartaginenſi portu ſoluẽtes, de Lilybæo Siciliæ promõtorio & vidiſſe, & numeraſſe fabulatur. Ad hunc itaque ſpatij terminum, occularis radius vbi venit, acceſſu deficiens in rotunditatem recurrendo, curuatur: atque ita fit vt hic numerus (centum, inquam, ſtadiorum, ſupra octoginta) ex vtraque ſpectantis parte antica & poſtica geminatus, trecẽtorum & ſexaginta ſtadiorum ſpatium relinquat, quod intra Horizontem diametraliter (vt ſic dicã) continetur. Porrò, quia circunferentiæ circuli quantitas diametro ter repetita, & ſeptima parte ferè ſuperaddita elicitur: vniuerſus Horizontis ambitus mille & centum ſtadiorũ ſupra vnum & triginta plús minùs eſſe cẽſebitur: hoc eſt leucarum ſeptuaginta (triẽte minus, vel circitèr) adiecta vna. Hîc nõ ſum neſcius, Pro-

clum & alios plerosque à Macrobio diſſentire, qui Horizontis diametrum (niſi corruptus eſt locus) binis ſtadiorum millibus, hoc eſt, leucis centũ & vigintiquinq;, conſtare volunt. Cuius peripheria eſſet trecentorũ ferè ſtadiorũ, ſupra ſena millia: aut (ſi libet) trecentarũ nonaginta quatuor leucarũ, cũ tertia parte vnius ferè. Quod ſi eſt, longè latéque à Macrobij ſententia recedent Proclus & alij. Sed eam cõtrouerſiam excitare fortaſſe potuit ſtadiorum menſura apud multos diuerſa, quod ipſi videbitis. Ergo nõ exiſtimabitis cùm phyſiologus de pluuia, ſerenitate, ventis, tẽpeſtate, tonitru, & ſimilibus per ſigna ſententiam dicet, in immenſum ire. Nihil enim ad eũ qui in Barbonienſi Ducatu apud Mõluciũ natale ſolum mihi dulciſsimũ, de pluuia iudicat, num apud Cãpanos Galliæ, aut Hiſpanos pluat, necne. Erit itaque de conſtitutione aëris iudicium ad eum duntaxat Horizontem (qua dictum eſt formula) referendum, in quo ſigna circa Solem & Lunam, vel

alias ſtellas, nubes item, montes, terram, aquam, & reliqua, vobis apparebunt: vel ab ipſis animantiū corporibus, motu, geſtu, voce, aut alio quouis modo prodibunt. Quandoquidem à vaporibus, exhalationibúſve inter oculum veſtrum & cœlum, per inane deerrantibus, ſenſibiléſque brutorum partes (dum adhuc in via ſunt) titillãtibus fieri, vt ſuperiùs didiciſtis, ita fuſiùs poſtea audietis. Qui oculus, quia in ſui Horizontis centro vbique ſtat, de emergẽtibus duntaxat in eo ſignis, non neglecta (vt diximus) locorum, & partis anni natura, certò iudicare poteſt: ſed ita, vt iudicij trutinam ad eam partem ſemper inflectat, quæ prę rogatiuarum pondus ad ſe pertrahet. Vt ſi æſtate pluuiarum ſigna vobis proponi videbitis, quia bona ex parte illa calida eſſe ſolet, & ſicca, proindéque nihil, aut minimùm cum pluuioſa aura commune habens, remiſſiorem humiditatem, vel pro ea nubiloſum tantùm aërem, pronuntiabitis. Hyeme, & Vere, validiorem. De

ſerenitate cõtrà, & ita deinceps. Sed attentione dignum eſt, quòd quæ à nubibus, & ſpectris alijs in aëre ſuſpenſis, eruentur præſagia, in libro Horizonte & vndique peruio (vt tota cœli facies, cum ventorum tractu commodè pateat) exerceri debent. In quam rem, ſanequàm opportuna erunt rura, quæ (vt ſcripſit Plinius) verè intelligentibus, deprehendendo cœlo non minús conferunt, quàm ſyderalis ſcientia agro fœliciter excolendo. Nec circa ventos vobis dormitandum erit: nam illos collectas in veſtro Horizonte nubeculas aërem conturbantes, nunc diſsipare, nunc aliò diſtrahere, & adnotata ſigna eludere, plerunque obſeruabitis, Quod nos in pluuie, grãdine, & tonitru locum habere, ſæpenumero animaduertimus. Vnde cõmotionum aëris prognoſtica, vbique certa nõ eſſe nec ſtata effecta ſemper ſuſtinere experiũdo diſcetis. Quãquam alicubi eſſe conſtat. Quod viderit vulgus, qui mutationum auræ prędictiones eadẽ die, imò verò hora &

momento, quibus in cœlesti Epheme-
ride, aut alibi exprimuntur, in propria
vrbe, villa, agro, & (si dijs placet)
etiam testa, & foculo, non sine prædi-
centium conuitio, ridiculè expectare
solet. O quantum est in rebus inane.
Est profecto res aëria (vt verè dicam)
scrupulosa, & laboris difficultatísque
plenissima. Sed de his per occasionem
alio in loco. Ad vos itaque redeo,
φιλτατοι φισιόφιλοι quos ad prognosti-
corum fidem maiorem, sedulus (præ-
ter iam dicta) moneo, vt signa cōtra-
ria etiam accuratè obseruetis. Itaque,
vigente tempestate, aut pluuia, sereni-
tatis signa examinabitis: per serenita-
tem, cōtrà: ita de reliquis. Nemo enim
cerebri vsq; adeò euersi mihi esse exi-
stimatur, qui serenitatem intuēdo, aut
pluuiam, de illis seriò nō iudicet. Opti-
mum erit insuper, signū signo cōiun-
gere: & tribus, sex, decem, vel pluri-
bus in vnum conspirantibus hærere.
Adhæc præteriti anni, mēsis, vel heb-
domadę obseruata signa diligenter ad
notare; atque his præsentia, & præ-
sen-

ſentibus futura componere. Nam hîc (vt in Rhetoricis argumentis) etiam turba valet: & quæ non proſunt ſingula, multa iuuant. Quod ſemel dictũ, pro veſtra prudẽtia ad omnes Aphoriſmorum noſtrorum claſſes, tanquã theorema vniuerſale poſthac adaptare ſtudebitis: interim non ignari, quãpulrima hîc ſupereſſe ex parte cœli: cui corruptibiles iſta mundi inferioris cauſæ, velut primariis & agentibus, vltrò obtemperant. In quo ſi paruam fidẽ mihi habetis, Ptolemæũ proferã: αἱ καθόλου (inquit) τοῦ ἀέρος ἐπιγινόμεναι ἰδιόχρονοι φαντασίαι, τά τε ὅμοια δηλοῦσι τοῖς ὑπὸ τῶν οἰκείων συμπτωμάτων κατὰ τὰ ροδε δηλωμένα διὰ τοὺς ἔμπροσθεν ἀποτελουμένοις, quod eſt. Generalia viſa aëris, certis tẽporibus ea ꝓtendũt, quæ ſunt in ſuperioribus, de ſuis quæque accidentibus explicata. Quanquam id ad Cometas, & vniuerſales alias aëris impreſsiones detorqueri poſſe, non ſum neſcius: Quod & vos noſſe, & cum his miſcere, maximopere cuperẽ. Cæterùm, hîc etiã mihi obiter admonen-

nendi eſtis, quòd ad calcē vniuſcuiuſque claſsis aphoriſticas ſententiolas, breues ac conciſas, ſed philoſophicas tamen & eruditas, vobis apponere non ſum grauatus. Ex quibus, naturas, differentias, accidentia & effectus rerum ſingularū quas in genere claſſis quælibet amplectitur, paucis colligere & excipere vobis licebit. Hanc enim methodum ſeruare vbique ſtuduimus, vt primo loco cauſas ac generationem cuiuſque meteori proferremus: Secundo, ſigna & prognoſtica eiuſdem: eáque certa & vbique gentium perpetua: necnon doctis & indoctis familiaria: ſiue ſurſum, ſiue deorſum oculos tam per diem, quàm noctem conuertatis. Surſum in cœlo & aëre. In hoc per nubes, ventorū flatus, ignita ſpectra, & alia. In illo, à Sole, Luna, Stellis & quæ circà apparent. Deorſum, in aqua & terra. In illa, ab his quæ ibi verſantur, aut inde emergunt. In hac, ex his quę ſumūtur à mōtibus, vallibus, ſyluis, rebus domeſticis, volucribus, omnis generis animalibus.

libus

libus & aliỹs quãplurimis. Quarũ rerũ obſeruationes partim hiſce oculis adnotauimus, partim ab his qui toti in id fuerunt, & hodie adhuc ſunt fideliter excepimus, partim etiã, imò verò maxima ex parte, ab antiquis & recentioribus ſcriptoribus, quos de catologo poſtea recenſebimus. Quicquid id eſt accuratè ſelegimus, & in aphoriſticas claſſes, facili methodo digeſſimus. Tertio & poſtremo loco, cuiuſq; meteori ex propriỹs ſignis deſcripti, naturã differẽtias, accidentia, effectus, & particulatim alia multa vobis proponere ſumus conati. Quæ omniũ complexio, ſemeiotice meteorologica dici ritè poſſet. Gæterũ, quo cõſilio hanc ſyluulã ſic vobis cõcinnarim, paucis nunc demum accipite. Septimus hodiè annus elabitur, ex quo typographis haſce Ephemerides (Phænomena aliter nuncupatas) in vſum veſtrũ excudẽdas cõ miſeram. Quarũ exemplaria cùm iam diu deſiderari audirẽ & ſollicitè multorũ literis ac precibus ad ſecundã ędi tionẽ vrgerer, viſum fuit illã quamplurimo-

rimorum Aphoriſmorum acceſsione vbiq; locupletatá, emendatiorem tandem vobis emittere. Cuius rei, ipſi legendo, & priori æditioni cõferendo, teſtes ac iudices eſſe poteritis. Ex duobus itaq; rerũ aëris cõmentariolis noſtris (Phęnomena dico & Meteorologiã) vnum Enchiridiolũ auctius, & caſtigatius, noua methodo ſed facili tamẽ vobis elaborauimus & cõdidimus: nõ obſurdo ſanè cõſilio, nec item infœlici cõiugio, niſi mea φιλαυτία me inſigniter fallit. Verũ enimuero, ex vobis ſic fortaſſe inſurget quiſpiam: Quorſum Ephemerides iſtæ, aut quẽ vſum præſtant, quibúſve proſunt? paucis dicam: Agricolis, nautis, copiarum ducibus, ac medicis plurimùm prodeſſe certum eſt. Agricolis, quòd ex re illorum maxmè ſit, nõ modò præſentes tempeſtates, ſed & futuras bonas atque malas, tempeſtiuè prænoſcere. In quam rem poſt Varronem. Columellam, Pliniũ, Virgilium, Palladium, Heſiodum, & alios quamplurimos, teſtem citabimus Marc. Catonem, villicum ſuum

hunc

hunc in modum admonétem. Opera omnia (inquit) naturè conficias face. Nam res rustica sic est, quòd si rem vnam serò feceris, ac occasionem cœli & aëris (si agriculturã spectas) filiam excluseris, omnia serò & frustra facies. Nec temere: nam καίρος, vt habet Hippocrates noster, ὀξὺς: & cœlum, vt adnotat Theophrastus, ꝑducit nõ ager. Ergo, prouido agricolæ, & colono necessaria est cœli ac tẽpestatũ pręuisio: tum in serendo, tum etiã colligendo & reponendo. Nam in messem ipsam (vt scribit Plinius) damnosa ventorum prælia sæpe concurrere, imprudens sensit agricola. Hinc Democritum metente eius fratre Damaso æstu ardentissimo vigente, orasse tradunt, vt reliquæ segeti parceret, raperétque desecta sub tectum, paucis mox horis suo imbre vaticinatione probata: quã pridiano vespere, & matutina huius diei luce, de cœli vultu, & aëris motu prudenter exceperat, & imperito fratri ex solis phænomenis prædixerat. In nauigãdo, cauendum à ventis & tempesta-

pesta-

peſtatibus, pluuijs itẽ & procellis: quæ omnia qui non præuiderit, incautus opprimetur. In ducendis militaribus copijs, & regendo exercitu, Præfecti maximopere intereſt, via & pabulationis cauſa, necnõ commeatus, & caſtrametationum, incurſinúmve, futuras tempeſtates ad vnguẽ pernoſſe: ne cum equitatu peditũ acies, morbo & fame (quę omni ferro ſęuior eſt) lãgueſcat, ac viribus imbecillis, fractiſq; tandẽ concidat. Auditis itaq; & agricolis, & nautis, & militari ordini haſce noſtras Ephemerides vſum cum fructu maximum allaturas. Quod vnum, etiam ex Virgilij Georgico vobis cõfirmare, probaréque ſatago, qua parte de Æromatica verba facit.

Hinc tempeſtates (inquit) dubia prædicere cœlo
Poſſumus: hinc meſsiſque diem, tempúſque ſerendi:
Et quãdo infidũ remis impellere marmor
Conueniat: quando armatas deducere claſſes:
Aut tempeſtiuam in ſyluis euertere pinũ.

Cæterùm etiam medicis plurimùm pro-

prodeſſe, vobis perſuaſum puto, quorum maximè refert, vt paſsim cum Hippocrate inculcat Galenus, non ſolùm temporum mutationis quæ morbos potiſsimum pariunt, præuidere, ſed & aërem cùm pręſentem, tum pręteritum ac futurum diligenter exploratum habere. Cui medicorum filij omnes, Arabes, Græci & Latini, inter ſalubres, & inſalubres cauſas, principatum iure dediſſe mihi ſemper ſunt viſi. In ſumma, omni omnium hominum ſtatui, hanc noſtram aëriam πρόγνωσιν admodum profuturá ſpero: ne in diem, brutorum more, vitæ humanæ lubrica fragilitas tranſigatur: ſed ſit homo valetudinis ſuæ cuſtos diligentiſsimus: cuius partem bonam ſibi vendicat aër: atque dum foras ad merces, vel debitas operas, aut aliò: opportunè illi prodeundum erit ſeriò intelligat, & maturè expediat. Hæc verboſiùs fortaſſe quàm par eſt, vobiſcum præfatus, candidi rerum naturæ Candidati,

Vale dico.

Ephe-

EPHEMERIDVM AERIS
Aphoristicæ classes quinque, hæc in summa habent.

PRima continẽt pluuiæ causas & generationẽ: Pluuię signa, abhis quæ omnibus per diẽ & noctẽ in cœlo, aëre, aqua, & terra apparent. Aphorismi in summa illic sunt 176.

Pluuiæ naturam, accidentia, differentias, effectus, & particularia alia multa Aphorismi 40

Siccitatis & serenitatis causas necnon generationem.

Siccitatis & serenitatis signa Apho. 54

Siccitatis & serenitatis naturam accidentia, &c. Aphorismi 6.

SEcunda habet roris generationem. Pruinæ, nebulæ, & caliginis generationem.

Niuis generationem.

Grandinis & congelatorum granulorum generationem.

Signa roris, pruinæ, nebulæ, caliginis, niuis, grãdinis, & simlliũ Aphor. 12.

Roris naturã, accidentia, differentias, effe-

Totus libellus in ſumma complectitur Aphoriſmos plus minus. 545.

Cata-

CATALOGVS AVTHOrum quorum diligentia aërias obſeruationes cùm noſtras, tum aliorum, hîc confirmare ſategimus.

Aratus.
Ariſtoteles.
Aphrodiſeus.
Alkindus.
Albertus.
Aug. Nyphus.

Beda Angloſaxo.

Columella.
Caſſ. Dion. Vtic.

Firminus.

Geor. Valla.

Haly.

Iouia. Pontanus.
Iac. Milichius.
Ioan. Eſchuid.

Lucanus.
Leupoldus.
Lud. de Rigijs.

Marc. Manilius.
Marc. Varro.
Marc. Cato.

Ouidius.

Ptolemæus.
Plutarchus.
Plinius.
Politianus.
Palladius.

Seneca.

Theon Alexãdri
Theophraſtus.
Virgilius.

EPHEMERIDVM AERIS PERpetuarum Antonij Mizaldi Monluciani.

Clafsis prima.

Pluuiæ, & humiditatis aëris caufa ac generatio.

SCHOLIS omnibus, gentium omnium rectè & accuratè Philofophantium, hactenus cōfeffum, probatúmque fuit, Solem & cœli aftra, non folùm pluuiæ, fed etiam reliquis meteoris omnibus, vt id deinceps dictum femel accipias) caufam poft Deum primam & præcipuam vbique effe. Quorum vi & energeia) vt à pluuiæ generatione aufpicemur) quia ab humidis locis & aquofis, in mediam aëris regionem, crafsiufculi vapores multi, ceu fune quodam ductario aguntur: diu illic fufpenfi,

ſuſpenſi, & ob loci frigiditatem in nubem concreti (extincto qui ferebat calore) quemadmodum expeditè, propter ſuſpendium & grauitatem diſſoluuntur, deorſumq́ ſtillatim erumpunt, ita pluuiam nobis faciunt. Quæ-ſi minoribus guttulis crebra deſcendet, imber erit: ſi impetuoſe, & comprehenſim, ſubito brocera, La- aut Nimbus.

PLVVIÆ ET HVMIDItatis auræ ſigna, ab his quæ ſecundum phantaſiam omnibus in cœlo apparent.

OLEM (vt ex Arato trãſtulit Virgilius) certiſsima ſigna ſequuntur.
Et quę manè refert: & quę ſurgẽtibus aſtris.
Solem itaque emergentem ad diurnas aëris conſtitutiones quotidie obſeruabimus: labentem verò ad nocturnas. Quod Claud. Ptolemæum virum (vt Græcè dicam) φιλοσοφώτατον καὶ ἀστρολογώτατον, planè innuiſſe audies: τὸν μὲν οὖν ἥλιον (inquit) παρατηρητέον πρὸς τὰς ἡμερησίους καταστάσεις ἀνατέλλοντα πρός δε τὰς νυκτερινὰς, δύνοντα.

2 Exorientis ergo ſolis, vel cadentis radios profundas nubes emulgere ſi videbis, aut ab eruginoſis nubibus liuidiſve, rufas obſcure, & puniceas intercipientibus eoſdem abſorberi, pluuiæ iam tum ſemina, pro ſoli, cœlo, & partis

partis anni natura, ſurſum iacta eſſe exiſtimabis.
3 Solem cauum, & in nube ferruginea veluti demerſum exoriri ſi videbis. Ad hæc ex eius radijs, nonnullos Auſtrum, alios verò Boream languidè affectare, pluuiæ aut ventorum præludia eſſe exiſtimabis.
4 ſi Solis triſtis imago.
Lurida ſollicitis præbebit lumina terris.
Vel, ſol ipſe in emerſu, aut occiduo lapſu, ac ſi laboraret, tenebricoſus ſubuiridis vel cęruleus apparebit, ad futuros imbres nuntiabit.
5 Obuoluti atra nube matutini Solis radij, nulláque ex parte illuſtres ſuſpectam eo die pluuiam non ſecus red dunt, quàm ſi liueſcentes, & cineritiæ nubes cum aurora longè latéque per Horizontem glomerarentur.
6 Si Solem dum emergit, labitúrve corona plũbea, caliginoſa aut ſubruſa cingi animaduertes: aut ſolares nubes (quas Græci παρήλια dixerunt) radijs palleſcentibus eidẽ adeſſe: vẽturæ pluuiæ, aut tẽpeſtatis immemor nõ eris.

7 Sol vbi naſcentē maculis variauerit ortum, ſuſpectos imbres faciet.

8 Si in ipſo Horizontis contactu, vel haud ita procul, aſcendentem Solem pullatę nubes, vento ad meridiem annuente circuncludent, quantò minus luminis relinquent, tāto turbulentiorē tēpeſtatē, humidiorémq; prę ſe ferent.

9 Dum videbis ſolares radios per exortum & item occaſum, veluti incraſſeſſere: & facto vtrinque nubium liuentinm aggere, in arctum cogi, præmique, pluuijs delabentibus dies aliquot adiudicatos eſſe exiſtimabis.

10 Quoties ante naſcentem ſolē perexigua & veluti ſuperficiaria nubes oborietur: & poſthanc radijs varius ſupra Horizōtem attolletur Phœbus, aut vt ſcripſit Maro,

Ipſius in vultu varios errare colores
Sedulus aſpicies, meritò terrebre nimbis.

11 Si Solis radij ſub aurorā prætenſi apparebunt, diffuſéque ſuper Horizontem, creſsiores quàm conſueuerūt videbuntur, pluuiæ aut venti obliuiſcendum non erit. Qui ſi magis magiſque ſublato Sole delatabuntur, aquas certiùs

certiùs testabuntur.

12 Occidentem Solē itidem & orientem si obscurabunt nubes profundæ, effundētúrque circa eas hinc inde interuoluti radij, de pluuia aut vento dubitandum nequaquam erit.

13 Sol per nebulam, vel caliginosum aërem tota die, aut bona eius parte cō spectus: & instar pilæ, aut globuli ignei obseruatus, cœlum pluuias parturire innuit.

14 Nigræ circa Solem coronæ, vna vel plures visæ, horridam tempestatē, aut hyemalem aëris constitutionem in viá esse ostendunt.

15 Cæruleus pluuiā Sol nuntiat: igneus
Euros.
Sin maculæ incipiunt rutilo immiscerier
igni:
Omnia tūc pariter vēto nimbisq; videbis
Feruere.

16 Si dum peroritur Sol, crassiuscula nebula è regione sursum ascendet, pluuiam dabit. Si è mari, vento nulla ex parte contrario emerget, vel circa mōtium summitates pratáve, aut syluas, aut lacus, aut fontes, vel flumina, mo-

ram

ram longam faciet, idem præſtabit.
17 Si Sole ſcandente, labenteve, nubes (quas παρήλια dici monuimus ab Auſtro, vel Borea, aut vtrobique denſiuſculo rubore, & liuidulo infici deprehendes, ventoſam pluuiam prænuntiare nihil hærebis.
18 Sol per nubes prædenſas, & alicubi feneſtratim diuulſas exoriens, adhæc radios obſcurè iaculans, vel quaſi diuiſus apparens, pluuiam (perinde atque ex turbato occaſu tempeſtatē) ſignificare pronus eſt.
19 Sol minor quàm conſueuit emergens, vel dum occidit, in plumbea nube diſparēs, què propius Horizōtis lineam ſic affectus pertinget, eò deſcenſuram aquam citiùs portendet.
20 Si fumoſus, & veluti puluerulentus aër, Solem diu triſtem, per auſtrinā cōſtitutionē reddiderit, illū pluuias ſurſum moliri, certiſsimum ſignum erit.
21 Sol dū exurgit, nubes vireſcentes præ ſe agens: vel radios diſcordes pallantéſve porrigens: adhæc circulo nigro circumplexus vaneſcens, pluuiarum

rum augur antiquis eſt habitus.
22 Si renaſcente Sole, aër tenebricoſus nubem quaſi circulo per Horizõtis labrum cõtinuam & luridã dederit: idẽ quod nũc nuper pollicebitur. Similiter ſi dũ ad occaſum tẽdit Sol, grauida nubes, illum (veluti abſorbẽs) pręcurret.
23 Si ante ſolis exortum & occubitũ, vel pauló póſt, purpureæ puniceæ ve nubes vtcunq; preſſæ, & nigreſcentes, extemplo naſci, vaneſceréq; ſpectabũtur, leuiſsimarum pluuiarum ſigna dabunt: prædenſæ cum quodam liuore, magnarum. Quanquã hoc apud nos (præſertim æſtate, in qua Solis radius potenter digerit) veritati vbiq; nõ ſubſcribere, ſepenumero ſum expertus.
24 Sol manè, facie inſolita emergens, aut luthea in nube, vel ſubfuſca deliteſcẽs, aurã pluuioſã portẽdere natus eſt.
25 Si rutilum & candentem Solis occubitum liuidæ nubes & obſcuræ comitabuntur, pluuias aut perturbatum aërem promouebunt.
26 Sol in ſuo emerſu, vel haud ita procul, adhæc in elapſu, inſignem ca-

lorem ſub caliginoſo aëre, præter dieí & partis anni rationem, ſecum aduehens: ſi nō aderit ventus (Vere maximè & Autumno) pluuiæ vel tonitru ſigna, ob oculos actutum ponet.

27 Rubedo calente aëre, circa Solem naſcentem viſa, ſed tamen liuore permiſto ſuffuſa, idē quod priùs intentat.

28 Si orientis Solis orbicularis facies ſplendidulum lumen & perfectū non habebit: pluuiam, aut pro ea nubiloſum aërem exhibebit. Cuius centrum ſi abſque vllo radio videbitur, ſimile quid adfuturum nuntiabit.

29 Si Sol occidēs nubes atratas ſecū pertrahet: vel manè antequàm ſupra Horizontem caput efferat, radios nullos, aut ſaltē palleſcentes iaculabitur: pluuiam in procinctu eſſe admonebit.

30 Quoties Sol veluti nigreſcēs, craſſiuſcula nube præcurrente, occumbet: eiuſq; radij omnes de circulo obliquè torquebuntur, hi in vnam partem, alij in aliam diſsilientes, pluuias hinc portendi certus eris.

31 Si Sol in ſuo emerſu & lapſu, dum Fini-

Finitori adhuc propinquus eſt, ſolitò maior videbitur, aëre non admodum purgato, & nitente, ſpirantibúſque Auſtris, pluuias illum augurari hinc ritè exiſtimabis,

32 Parahelios (Soles alteros dixerunt Peripatetici) ſuo etiam in pluuijs teſtimonia habere, neſcius nō eris. Quos illi iidē tradiderūt fieri, in nube humida, leui, nōnihil denſu & vniformi. Sed ſub Sole minimè ſtāte (vt Halo) nec ex oppoſito, (vt iris) quin potiùs proiecta ad latus, & æquabiliter in parte illuſtrata: ex quo fit, vt radiorum reflexu, & refractione, perinde atq; in polito & bene terſo chalybe Solē colore, magnitudine, & figura nobis facilè mentiatur: niſi quòd albicat magis Parahelius, quàm Sol, Auſtrum verſus vel Boream illi lateralis ſemper apparens. Vnde plures duobus viſi vix vnquam fuerunt Paraheliј. Quæ phantaſia tres Soles & totidem Lunas (nam ſub Parahelio, etiam Paraſelene, vt poſtea dicemus, locum habet) aliquādo comparuiſſe, rerum naturæ imperitis leui-

ter admodũ imponeri potuit. An verò ab alijs ſtellis idẽ fieri poſsit, ſuſpẽſam ſentẽtiã tenere malo, quàm de dubijs & incertis temere quidquã ꝓnũtiare.

33 Auſtrales Parahelij, vt rem (quod dicũt) acu attingamus, magnarũ pluuiarum teſtes eſſe cõſueuerũt: Boreales nõ item. Quod ad aẽreas virgas (Grçci ῥάβδους nuncupãt) nõ ineptè accõmodare etiã licebit. Quas Sole in exortu vel occaſu degẽte, ad alterutrum mũdi latùs, Auſtrale, inquã, vel boreale, inſtar lineæ de terebrata nube in terrã perpẽdiculariter ſub vario colore (cuiuſmodi eſt Iris) deſcendere frequenter obſeruauimus. Vnde Irinas virgas inſcribere viſũm fuit. Ex quibus Auſtrales, vt in Paraheliis, potiùs quàm Boreales, aquã, & aẽris perturbationes portendere, nõ temere, mea ſentẽtia, adnotarunt antiqui. Quanquã Ptolomæi interpretes, Parahelios & virgas nunquã apparuiſſe tradunt, niſi per ea tẽpora Halo, aut Iris etiã apparuerit, nam vtrobiq; vna omnium ferè eſt cauſa, nimirũ radiorum Solis,

vel

vel eius corporis, à nube pluuiatili, per inde atq; à ſpeculo facta refractio: niſi quòd perpēdiculariū linearum nubes in æqualis eſſe ſolet: hoc eſt vna parte denſior, altera verò rarior: in quam de cidentes radij, partibus minús adden-ſatis, ceu per foramina quædā, & circulos vitreos, nūc rectè, nunc obliqué deorſum feruntur: proindéq; virgas ſub diuerſis coloribus in aëre depingunt varias. Puniceas, ſi denſior erit nubes, ac nigricās. Virides, ſi rorans. Cæruleas, ſi ex lutheo viridis: & ita de inceps. Nam lucem res coloratas trāſeuntem, ipſarummet coloribus, vt do cet Optographia, inſigniri, tam eſt cer tum, quàm Sole lucente, diem eſſe. Hactenus de Sole: ſupereſt vt ad Lunā & ſtellas, cōmodè progrediamur.

LVnam (inquit Ptolemæus) obſeruabimus in itinere ſuo dierum tri-
34 um ante interlunia, & totidē poſt, ipſáq; plenilunia, ac medium tempus quo erga Solē (vt ſic dicā) quadratur. Nam certiſsimū eſt, ante tres ferè dies omniū tempeſtatū ſignificationes exi

ſtere

ſtere ſolere: aut etiã poſt tres exæquati itineris lunaris erga Solem. In cuius ſententiam, tametſi cum Theophraſto deſcendit Lucanus, Plinius nihilominus, & Virgilius, cum Angloſaxone Beda, diem quartũ hîc contemplabilẽ eſſe volunt. Aratus, & Theon Alexandrinus, inter vtrunque volantes, modò hunc, modò illum obſeruandum proponunt. Quam controuerſiam facilè (niſi valde hallucinor) cõponet, qui in Mathematicis, atque adeò in orbiũ & motuũ Lunæ theoria, vel per trãſennam (quod dicunt) erit verſatus. Namque ab his perſpicuè docebitur, die à congreſſu cum Sole nunc tertio, nunc quarto, citiús quandoque, nonnunquam tardiùs, Lunam nobis apparere. Si enim ipſa luminarium ſynodus, ſub Ecliptica, in decliui cœleſtis Spheræ ſitu, à fine ſagittarij, ad poſtremum Geminorum ſcrupulum, cõtinget: tũc cùm Sol (vt à Ptolemęo excepit Purbachius) occidendo in Horizonte fuerit, plures gradus erunt in circulo reuolutionis Lunæ ab ipſa ad

Hori-

Horizōtem, quàm de Zodiaco à Lu-
na ad Solem occumbentem. Vnde, in
climatibus ſeptemtrionalibus, antè vi-
deri poterit, quàm ſi fuiſſet in altera
Zodiaci medietate: tunc enim exiguo
tēpore longiùs á Sole poteſt elongari:
& maximè in Ariete, ſigno obliquiſsi-
me aſcendēte, & rectiſsimè deſcēden-
te. Prætereà ſi velox motu erit, citius
apparebit quàm ſi tarda. Et ſi inter
Solis & renaſcentis Lunæ obitū, duo-
decim Æquinoctialis tēpora, ſeu gra-
dus (id eſt horæ ſupra dodrantē prope
modū ſemuncia) intererunt: tūc: Cyn-
thia ex Alphragani, & Albategni ſen-
tentia, noua conſpici poterit. Sed Lu-
næ latitudo ab ecliptica cū his omniū
maximè obſeruanda venit. Nam ſi á
coniunctione, in latitudinem ſeptem-
trionalem mouebitur, celeriùs ob ocu
los verſabitur, quàm ſi in meridianā.
Fit igitur quādoque, vt cauſæ iſtæ om
nes concurrāt: & tunc eodem die Lu-
na vetus & noua cōparere poteſt. Quā
do que duæ tantùm: & tunc die á fra-
terno coitu altero ſpectatur. Aliquādo

vna duntaxat, fitq; vt tertio die tum
maximè ſe prodat. Nõnunquã omni-
um oppoſitum accidit, & tunc quarto
die cõſpicuã ſe præbet. Quæ res, mea
ſententia, de decretorio cõmotionum
aëris Lunari die antiquis eã cõtrouer
ſiã peperiſſe potuit. Sed omiſſa Luna
ris luminis apparitione (neq; enim, vt
aſtra reliqua, ſolo lumine agit luna, ſed
etiã motu) tantorum virorum litem
eam via alia cõponere aggrediamur.
Qui in quartũ à ſynodo diẽ, ſuas obſer
uationes cõiecerũt, hi à cõgreſſus, vel
interlunij cardine, ſemiquadrangulum
primũ, reſpexiſſe mihi vidẽtur. Nã eo
die τοῦ ἑξκαιδεκαέδρου hoc eſt ſexdecãgu
lę priſcorũ figure, latus ſecundũ, quod
graduum eſt quadragintaquinq; á pri
mo, & tetragoni ſeu quadrati dimidiũ,
Luna exactè poſsidere inuenitur: qui
dies quemadmodũ in critica morbo-
rum perſcrutatione, ſeptimi ex Hippo
crate eſt index, ita primæ lunaris ſep-
timanæ, quòd ad auræ cõmotiones at
tinet, ſignificator eſſe illis potuit. Qui
verò diem poſt cõuentum tertiũ reſpe

xerunt

erunt, cõtemplabilémq; admiſerunt, erfectum quidẽ illũ, & prẹterea initi- tum quartum, ac iã tum fluentẽ (perinde atq; apud medicos in critico die vigeſimo ſequentẽ, nimirum primum ſupra vigeſimum, & in fine tercij gradus pro plãtarum tẽperamẽto, quarti initium) intelligere, niſi validè fallor voluerunt: Quo die, Luna κωνοειδὴς & κερασὴς hoc eſt corniculata, angulum à coniunctionis momẽto, ſemiquadratum etiã tenere plurimùm conſueuit: dextrum: tribus ante coitum cõpletis diebus, & quarto labente: ſiniſtrum, totidẽ poſt. Quod ad reliquos angulos, aurę mutationum iudices certiſsimos, eodẽ prẹcurrente, ac ſequẽte dierum numero, aptandũ poſtea prẹcepit Ptolomæus, rerum cœli interpres, & peruestigator diligẽtiſsimus. Ad quartum, vbi Luna à primo fraterni congreſſus loco (vt loquũtur) quadratur: octauum, quando eidẽ tota diametro oppoſita eſſe ſpectatur, poſtremo, ad duodecimũ, dũ tetragonũ vltimũ rurſum adimplet. Que omnia in figura ſex

decim

decim angulorũ debitè, vt ars exigit, extructa, eadem ferè methodo qua in morborũ decretis, iutueri perfacilè erit. Ergo, ad motum quicquid id eſt, ſi videbitur detorquebis. Nec omittes Lunaris corporis in proprio epicyclo cũ velocitate tarditatem: quę plerunq; facit vt motus ipſe nõ ſatis vbiq; ſibi cõſtet, hoc eſt, in temporibus æqualibus, æquales tã Zodiaci, quám Æquatoris arcus non ſemper deſcribat, nec cõſequentibus diebus ſibi (numero ſalté) reſpõdentes gradus æqualiter percurrat. Quæ res planè efficit, vt dictos ἑξκαιδεκαέδρȣ angulos, nũc citiùs, nũc ſeriús Luna ingredi, proindéq; videri cogatur. Pythagoricos numeros in hac cõtrouerſia de ternario & quaternario, cum Peripateticis longum valere iubebimus: vt qui energeiæ parũ aut nihil hîc ſuſtineant Vtut ſe res habebit, contemplabimur primùm ſurgente à cornibus vtrinq; Lunam: aliàs enim eam alio depingit Heſperus colore, aliàs aliæ facies miſcent: à quibus de menſe inſtante perquirere poteris.

Signa

igna tamen omnia, inquit Aratus, ó omnibus diebus eueniunt, ſeu quę ertio (vt diximus) quartóque fuerũt, ſque ad dimidiatam, & à dimidiata pſam vſque ſemimenſtruam, atque urſum à ſemimẽſtrua ad dimidiatam ecreſcentem. Alij diligenter Lunæ rticulos octo, quoties ſcilicet in aſpe-tus Solis ſuo menſe incidit, hîc (per-nde atq; in morbis) obſeruandos vo-unt. De quibus & ἐξκαιδεκαέδρῳ Ptole-mæi critico, fuſiſsimè aliquando le-ges in noſtro Seleniatrico.

35 Luna itaque tertia, quartáve (vtrũ ibet acceperis, vnguẽ non vorterim) ante interlunium, & poſt adhæc te-tragonum vtrumque, & appoſitio-nem, fuſca, pallida, cærulea, aut ſubui-ridis conſpecta, pluuiarum tempeſta-túmque præſaga habebitur.

36 Si Luna ijſdem diebus, prætumi-dum (ſuprà quàm par ſit) obſcurúmq; ſchematiſmum, vtroq; corniculo ve-luti emarceſcente, præ ſe tulerit, adfu-turam pluuiam indicabit.

37 Luna in ſommo corniculo nigras macu-

maculas habens, primis partibus mē-
ſis imbres futuros ſignificat: ſi in me-
dio. cùm plena erit ſerenitatē portēdit.
38 Si per iam dictos dies, cornua ſo-
litò denſiora, amplioráque, & in ſemi-
uauiculato corpore nonnihil obtuſa
prætenderit Luna, aquas ſpondebit.
39 In Lunæ triduano exortu ſi No-
tus ſpirabit, quarta die plùs minùs de-
labetur pluuia.
40 Luna naſcens, cornu ſuperius ob
atrum ſi habebit, pluuias decreſcens
dabit. Si inferius, ante plenilinium. In
medio nigreſcēs, circa oppoſitionem.
41 Luna ante diem quartum, ſpirā-
te Auſtro non comparens, modò nul
la ſupradictarum cauſarum obſtiterit,
hyemalē aëris conſtitutionem, toto
ferè illo menſe promittit.
42 Luna primo ſuo iā dicto exortu,
nigriora ſolitò, craſsioráq; habēs cor-
nua, horridā tempeſtatē ac imbriferā,
excurrente illa reuolutione portendit.
43 Si Luna falcatam ſui corporis par
ticulam tam gibbam, quàm ſimam,
atro colore, ceu veſte quadam lugu-
bri

ri, induerit, venientes pluuias illam ndicare certus eris.

44 In vtriuſque Lunæ dichotomis, umen per totum lucentis ſemicirculi ſegmentum liueſcere, vel nigricare ſi obſeruabis, pluuia haud fruſtra terrebere. Quod ſignũ, ad tertiam & quartam Lunæ ætatem, non ineptè etiam adaptaſſe viſi mihi ſunt antiquorum pleríque.

45 Luna triduana corniculum altebum altero elatius, ſub colore plumbeo exhibens, pluuioſam hebdomadam præſagit: imò verò ſecundum nonnullos, menſtruam bona ex parte peragrationem illam.

46 Si ſuo tempore & modo nõ comparebit Luna: aut nubẽ liuidè feneſtratã architectari videbitur, pluuias (ni validè ſpirauerint vẽti) licebit expectare.

47 Luna ferrugeneam faciem præ ſe ferens, vulgò pluuialis haberi ſolet: cuius extremorũ alterũ corniculatũ, ſi altero ſublimius deprehendetur, ſemípluuiã aëris cõſtitutionẽ pollicebitur.

48 Lunaris radius in nocturna nauigati-

uigatione ad remos ſcintillaus, humidum aëris ſtatum breui adſuturum, nautis hactenus præmonſtrauit.
49 Lunæ radij, Auſtro ſpirante, obſcuriores, craſsiores, breuioréſque in terram deſuper tranſmiſsi, pluuias promittunt.
50 Si Lunam nocturnos ſuos equos agentem præcinxerit verſicolor circulus, non admodum tranſparens (qualis eſt Iris, vel huius plumæ alius) aquam vnà cum ventis affatim deſcenſuram te'tabitur: maximè ſi ad meridianum latitudinem Luna ipſa perrexerit.
51 Luna diebus paulò antè memoratis ſine cornibus, vel cum obtuſo illorum apiculo conſpecta, hyemalem aẽrem & pluuium indicat.
52 Phœbe ſummo corniculo nigreſcens, pluuioſum menſis exordiũ proferre nihil cunctatur.
53 Luna circa ſui globuli partem quę eſt expers luminis, coloribus ex rufo & viridi liueſcentibus inſignita, nimbos, aut validos ventos ſæpenumero

ro præſagit.

54 Lunares circuli diuerſis horis plures viſi, & ſemper in nigerrimas, aut fuſcas nubes exolui, magnos imbrium exceſſus metuendos admonent.

55 Area, ſeu circulus, Græcis ἅλως nuncupatus, Lunæ corpus, cœlo alioquin ſereno, ſub rufo, colore, cœruleo vel liuido, indiuiduè circunſcribens, aëris cõmotionem in aquas procliuẽ arguit. Qui ſi alterum, vel plures comites ſibi aſciuerit: quò numeroſiores erunt & obſcuriores, eò vehementiorem, validiarémque tempẽſtatem ſignificabunt. Quanquam Peripatetici Lunares areas, quàm Solares ventoſas magis eſſe contendunt.

56 Si nocturnæ Lunæ, Græcis παρασελῆναι ad auſtrale cœli latus plures cõparebũt, magnarum pluuiarum breui adfuturarum, ſigna exhibebunt.

57 Ab aliĳs (inquit Aratus) licebit alia ſigna per noctem & diem elicere. Obſeruabimus itaque & coronas ſeu circulos, circa primæ claſsis inerrantes ſtellas, aut errantes viſos. Nam ſi

nigreſcent,aut cærulei,rufi, viridéſve erunt : vel ſidera ipſa obtuſam aciem, & craſsiuſculum, torpentémque radium præ ſe ferent,pluuias dabunt.

58 Inter ſtellas Cancri,vna eſt nebuloſa, Præſepe dicta : & non procul ab illa duæ aliæ. Aſelli nuncupatæ, paruo ſpatio inter ſe diſtantes. Hæ ſi per ſerenitatem vel ſpiſſæ, vel obſcuræ apparebunt,aut nubecula inficienter,pluuiam & hyemalem tempeſtatem,pro ſoli & partis anni natura, breui adfuturam indicabunt. Quod ſi ex Aſellis auſtrinus latuerit,pluuiam cum meridiano vento deſignabit. Si verò borealis,ventum ſeptentrionalem,cũ niue, aut grandine. Si vterq;, turbatum aërem variè portendet.

59 Vergiliarum nubilus occaſus,pluuioſam hyemen antiquis nunciauit. Si verò ſereno tempore occiderunt,ſerenam & aſperam hyemem protenderunt.

Plu-

PLVVIÆ SIGNA AB his quæ in aëre fiunt & apparent.

NVBES rufę, vel ferrugineę, matutinum Solem præcurrentes, pluuias minătur. Vesperi purpurascentes, serenita, aut ventos, locis & temporibus i opportunis. Quod reliquis deins adaptabis.

Nubes liuidulas, aut ex rufo virestes, necnō carptis, vel integris vellbus similes, à meridie, seu (vt habet nius) ab oriente, confertim per aëdiscurrere si videbis, intra triduū, minùs, aquas expectabis.

Nubes multæ, etiam roseæ, Horiti æquidistantes, parte infima si ricabunt, aquas portendent.

Nubes quæ à meridie in septētrion tendunt, bona ex parte pluuiarū tias esse, & testatum & obseruan hactenus fuit.

Nubes obscuræ & profundæ (cœli ἀέρεπνθας nonnulli dixerunt) ex eo

Horizontis tractu, vnde ſpirat ven
emergentes, quantò vniformi nigr
nigriores erunt, & Hemiſphærij ſ
tium maius, cum vento creſcentes
cupabũt, tantò certiùs pluuiam, eà
que ingentem ac diu duraturam eff
dent ac refundent.

6 Nubes ex rufu plũbeæ, non pro
ab Horizonte cumulatim hincinde
glomeratę, ita vt ſuccedentibus à p
ſtica, ægerrimè cedãt, pluuioſam aë
conſtitutionem imminere oſtendu

7 Nebulam aut caliginem per in
riorem aërem latiſsimè effundi, ſ
ſúmque paulatim perreptare ſi ſpec
bis, pluuiam præſtolaberis. Sin à S
diſgregari, aut infernè ſenſim ab
mi, ſerenitatem.

8 Caligo per aërem hinc inde t
die, vel buna eius parte effuſa & ve
ti diſſeminata, cœlum humidas nub
ſurſum architectari innuit.

9 Ventus imbecillus ab Auſtro ic
tidem ſpirans, & breui tempore in
uerſas Horizontis regiones, variè
rando ſeſe conuertens, venturæ p

æ teſtis eſſe plurimùm conſueuit.

Poſt Ecnephiæ caſum (de quo in
quentibus)pluuias plurimùm ingra
eſcere,author eſt Ariſtoteles.

Si per hyemem , initia veris, & fi-
em Atumni, flante ſeptẽtrionali vẽ-
, aëris aſperitatem remitti animad-
ertes:& aliunde flatus cum caligino-
aëre mutatis ſedibus proſilire, plu-
ias aut niuem expectabis.

Hiberna tonitrua, vti etiã Æſtiua
nanè & quandoque veſperi mugien-
a,aquam ſignificant. Itidem ſi Au-
umno à Borea plurimùm coruſcabit.

3 Vere & Autumno, necnon ſub
Eſtatis initia, ſi plus tonabit Iupiter
quàm fulgurabit, hyemalis aëre ex-
ectandus erit: eòque infenſior, quò
requentiora ex quatuor cœli cardi-
ibus, de grauida nube percrepabunt
ulgetrigera tonitrua.

4 Si videbis ab Auſtro per diem ſe-
enam, vel noctem, multum fulgura-
e,poſtridiè pluuiam formidabis. Si à
Choro,Fauonio,vel Euro,flatum,aut
eniſsima ſtillicidia, conſentiente anni

parte, & ſoli poſitione.
15 Coruſcationes manè, veſperi, per noctem abſque tonitru (aëre nu bus turgente) affatim emicantes, pl uiã certò promittere neſcius non er
16 Si de montis verticè ad Meridie perflãte Noto coruſcabit: Vel zephy ſpirante ad Boream, futuræ pluuia aut tempeſtatis præludium habebi
17 Irim, aëre alicubi nubiloſo conſ ctam, aquas breui ſpargendas exhau rire, fidem hactenus fecit obſeruati Quæ, ſi in meridiem annuet, illaru vim maiorem cumulabit.
18 Si Iris Sole occidente ad orienter eminebit, tonitrua vel pluuias, conſpi rante anni parte, ſpondebit: eóque ce tius, ſi aut gemina, aut multiplex ap parebit.
19 Conſtantes & completæ, diúqu vigentes Irides, ex tranquillo cœl tempeſtuoſum, & ex ſereno pluui um plerúmque portendunt. Quod a

Lunares perinde atq; ſolares,
non ineptè etiam ad-
aptabis.

Pluuia

PLVVIÆ SIGNA EX his quæ ab aqua ſumuntur.

OS qui ſuo tempore & loco adeſſe debuit, dum aberit, nec vẽti eius fomẽ um diſsipantes vſpiam comparebunt (maximè circa plenilunia) pluuiã, aut flatus inſtare coniecctandum erit.

2 Pluuiales guttæ ſubalbeſcentes, & amplas magnáſque bullas deorſum molientes, ſtillantium aquarum durationem, & ſi cum mora aderunt, concitationẽ non obſcurè teſtabũtur.

3 Pluuia, quocunque tempore ſtillicidiis primis perexigua, deinde paulatim inualeſcens, ingentiores aquas, quàm ſi cum impetu derepente cecidiſſet, adfuturas nuntiat.

4 Aqua affatim deorſum labens, ſi quàm conſueuit citiùs abſq; ventis reſiccabitur, nimboſam aëris conſtitutionem, pro foribus ſtare indicabit.

5 Si aquæ ſtagnantes, abſente Solis radio, præter ſolitum incaleſcent, pluuiam non paruam, licit fortaſſe ſeram minitabuntur.

6 Si per hybernum gelu obſeruabis concreta ſtillicidia, adhæc niues & pruinam, nullo vigente Sole liqueſcere: præterea, lineos pannos, vel laneos ſub dio rigentes molleſcere, adfuturæ pluuiæ ſigna hinc certiſsima, certò tibi promittes.

7 Si videbis vapidum neſcio quid, & veluti roridum, politis parietibus, ac vitreis corporibus, necnon ligno, aut ferro, conſequentibus diebus aliquot, abſque manifeſta cauſa ſaltem de ſuperficie hærere: pluuiam intra breue tempus, haud dubiè expectabis.

8 Mare, ſereno cœlo longè latéque reſonantia littora miſcens, vel ſolitò plus murmurans, pluuias aut ventos portendit.

9 Diſperſæ maris ſpumæ, & ſubita inſperatæq; fontium ac fluuiorum exſiccationes, ingentem pluuiam, licet tardam, antiquis ſignificauerunt.

In

90 In littoribus & ripis, oblongi arenarum cumuli, fremente mari aut fluuio, hinc inde disiecti, pluuiam non secus demonstrant, quàm si obatrum, & prospectui ægerrimè patens fuerit pelagus.

91 Dum Ranæ, confusè, & immodicè coaxabunt (nisi fortasse vbi in furias, venerémque ruunt) pluuias propinquas esse inclamabuut.

92 Conchæ, & marini Echini, saxis sese affigentes: adhæc Cancri ore, forficatísque pedibus lapillos prehendentes, & se arena saburrantes, pluuiosam tempestatem prænunciant.

93 Pisces per serenitaté supra aquas subsultum micantes, & identidem ac si volarent iaculati, pluuias instare nos commonent.

94 Aduentante pluuiosa tempestate, octipedes Cancri ex aqua egredi, & se itineri, motu regradario, accingere plerumque sunt visi.

PLVVIÆ SIGNA A terra accepta, & rebus quæ in illa ſunt.

SI MONTES æditiores, in rebus aëris obſeruari ſoliti, ſuos vertices nubibus ita obueſtitos habebunt, vt ab hominum proſpectu, vel cominus excludantur, pluuias ingruere manifeſtabuntur.

2 Montes halitum vſque adeò denſum & craſſum perſpirantes, vt ne à Sole quidem & vento diſpergi poſsit: futuræ pluuiæ ſigna omnium oculis admouent.

3 Pręruptorum montium, ſyluarum, turrium, & campanilium ſolitus color manè & veſperi diſparés, vel aliam à conſueta facié, pallidã præſertim aut caliginoſam prę ſe ferens, venientium pluuiarum augur tibi cenſendus erit.

4 *Si magnos audis fragores mõtibus altis*
Ac ingens paſsim nemorum increbreſcere murmur:
Si ſpectas paleam & frondes volutare caducas.
Et ſũma nãntes in aqua colludere plumas:
Inſtãtis venti rabiem, pluuiáſq; timeto.

Si

5 Si videbis capſularum ligna, in quibus carnes ſale condiuntur, ſtillatim quaſi collachrymare. Adhæc ſalem in vaſculis vltro liqueſcere, pluuiarum teſtimonia hinc habebis.

6 Spinoſus cardui echinus ex agris, vbi habitior factus eſt, domum cõportatus, & in ædium tabulatis, camino, vel contingnatione, aut alibi appenſus horrentes aculeis, & patẽtes ſuas alas ſi clauſerit: ſéque veluti in nouum habitum pro tempore compoſuerit, venientis pluuiæ ſignum certum erit.

7 Lucernæ oleum, aut flãmulã quaſi iniecta aqua, frequenter, inſolentérque (modò cauſa in oleo non fuerit) ſcintillare ſiquando proſpities, hyemalem aërem & pluuium inſtare memor eris.

8 Quoties foculũ ægrè lucere & incẽdi (modò cũ materia difflatio ob ſtruẽ intercepta nil pręcediret) animaduerterunt antiqui: adhæc, in ardentibus e lychniis veluti callũ obduci: & cruſtaceum neſcio quid adnaſci, idem quod antea adfuturũ diligenter adnotarũt.

9 Si per caliginoſam noctem, debitè, vt par eſt, non mouebitur lucernæ flãmula, luménque ipſum quaſi langueſcens (etiã effuſo, quod ſatis, ſit oleo) emarceſcet: præterea ſi lucernales radij ſolitò denſiores apparebunt: adfuturæ pluuiæ teſtimonia cum reliquis inculcabunt.
10 Si ignis cineribus bene conditus, fauillam ſcintillásve identidem excuſſerit: aut cineres ipſi in foco, abſq; cauſa manifeſta, concreſcent: pluuias, vel tempeſtates certò ſpondebunt.
11 Si obſeruabis ignes quoſcunque, paleſcere, & non cogente materia, aut re alia externa, crepitare: inſuper candentes carbones neſcio quæ carpuſcula, miliaceis granulis ſimilia, & circũm ſplendicantia oſtentare, pluuiarum auguria non omnio vana hinc bene elicies.
12 Flamma in foculo, nulla præſente cauſa ſuppreſſa: & fumes per camini ſpiracula non liberè euolans, pluuiam haud procul abeſſe teſtatur.
13 In agris nullo motore præuio, ex-

auditus fragor, & veluti cœli mugitus non dubiam pluuiosæ tempestatis significationem coniunctam habet.
14 Calor, Æstate, Vere, & Autumno, supra aliorum dierũ statum, homines & iumenta solitò acriùs infestans, pluuiarũ lapsum suspectũ esse admonet.
15 Campanarum soni, etiã eminus, acutissimè præter consuetudinem excepti, pluuię signa confirmabũt: modò ventus ab Austro diuersus in causa non fuerit.
16 Aranearum veluti pensa, aut his simile quidpiam, vt sunt plantarum pappi, arborum lanugines, telarum filamenta, & huiuscemodi alia, per australem aërem volitare, exspatiarique si animaduertes: præterea fuliginem sine manifesto impellentis sensu decidere: & nescio quid, ceu tenues lanæ flocculos per cœlum ferri, adfuturam tempestatem, aut hyemales dies, pluuios ac humidos, hinc prænunciare nihil dubitabis.
17 Araneæ per parietes, aut alia loca, insueto spectaculo prodeuntes, & veluti

ſuti deficiente greſſu, deorſum labentes, pluuiam, ceu de pictura, ob omnium oculos ponunt.
18 Muſicorum inſtrumentorũ ſubtẽſæ fidiculæ ruptim diſsilẽtes: & hoſtia abſq; manifeſta cauſa, aperiri claudiq; ſolitò contumaciora, aërem pluuias nobis miſcere palam nuntiant.
19 Pelliceæ Zonæ, corrigiæ item, & ſimiles ligaturę, ſolito cõtractiores redditæ: necnõ pyxidum opercula, quàm conſueuerunt ſtrictiora, ſummaq; manuum, ac faciei cuticula, attactu ſupra modum arida apparens: idem quod ſuperiora planè teſtantur.
20 Sicca folia, puluiſculus item & paleæ, aut res quæuis alię, turbinatim per aërem motæ, pro pluuijs teſtimonia cſt alijs cumulant: maximè ſi Auſtrum ventus tenuerit.
21 Floreta inſolito modo ad longiorem diſtantiam ſuos odores ſereno cœlo ſuauiter iaculentia, nihil diuerſum à iam dictis, iuxta noſtras, & multornm obſeruationes, ponunt.
22 Oſſa aliquando luxata, fracta, vel
alio

io quouis modo læſa : adhæc anti-
ua vulnera recurrentibus doloribus,
iſeros mortales, ſine cauſa manife-
a, ſolito atrociùs fatigantia, pluuiæ
diciũ eſſe, cũ libris docet experiéntia
criptis omnibus potior: cui te malle
redere arbitror, quàm mala tãta pati.
3 Cephalalgiæ, aut hemicraniæ, &
eriodico, inueteratóve capitis dolori
bnoxij: præterea, arthritide, & qua-
unque hernia obſeſsi, ſolitò infenſiùs
e vexari ſi ſenſerint, aut labores pe-
iodon anteuertere, aërem in pluuias
ẽſe aptare, hinc certò colligunt: modò
liunde peccatum non ſit.
24 Ingruente procella, aut pluuíoſa
tempeſtate, volucrum agmina ex in-
ſulis, vbi degere maximè cõſueuerãt,
ſæpe in media arua turmatim conuo-
laſſe, obſeruatum eſt.
25 Si aues quæ ad ſtagnantes aquas,
aut fluentes habitant, diu & multùm
non procul à ripis.
Certatim largos humeris infũdere rores
& caput obiectare fretis et currere ĩ vndas
Ac ſtudio in caſſum cernes geſtare lauãdĩ,
Certus aquam metues.

Si

26 Si aues in arboribus nidulantes intempeſtiuè propria cubilia, & ſolitas ſedes gregatim petiuerint, pluuiam breui adfuturum, vel tempeſtatem nũtiabunt, quemadmodum adnotauit priſca ruſticorum philoſophia.
27 Si videbis aues in aquis parum aut nihil degere aſſuetas, ad riuulorũ & fluminum, fontiũmve crepidines plumas vellicare, inſtantium pluuiarum memor eris.
28 Gallinaceus Gallus, paulò poſt Solis occaſum, vel primis noctis horis ſtatim à veſpertino crepuſculo, in raucisonum cucuritum, crebro alarum motu inſolenter prorumpens, ſuperioribus per omnia concinit.
29 Gallinacei pulli, imò verò Galli & Gallinæ, ac reliquæ ferè volucres omnes, roſtro, aut vngui bus plumas aſsiduè vellicantes, ſeque humi præter modum ſaburrantes, pluuiæ non dubia exhibent ſpectacula.
30 Si Gallinæ cum ſuis Gallis, initiante pluuia, in locum ſtillicidiis minimè obnoxium de mediis aruis con-

uenerint: aut proprium tectulum (tempus præcurrentes) confestim adiuenint: præterea si manè ad pastum tardissimè prodierint, ingentes imbres aut præsentis pluuiæ duratioñe prænuntiabunt.

31 Si picturatos Pauones, noctu vocem efferatam, & insolenter clangosam congeminare audies, pluuias propinquas esse cogitabis.

32 Latipedes Anates sereno cœlo cumulatim congredi, & alteram volatu supra alteram ferri si videbis : adhæc, insolita perturbatione, clamoréque moueri (nisi fortasse propter separationem ab aliјs) pluuiam, vel tempestatem expectabis.

33 Anseres valido clangore ad pastum festinantes, séque graui alarum motu, & frequenti attritu, aquis placidè mersantes, præterea garritu insolito perstrepẽtes, pluuias pręsagire (modò aqua illis antea negata non fuisset) sicut adnotarunt antiqui, ita nos sæpe numero sumus experti.

34 Clangentes aëriæ Grues, & præ

uia

uia nubila pinnis alarum ſcindentes, venientium pluuiarũ fidem cum aliȷs, & faciunt & vehementer augent.

35 Grues ab imis vallibus fugientes, & volatum humilem obliquè tenentes, eúmque in locum vnde euolarũt, ſæpe reuolantes, pluuioſæ tempeſtatis, & hybernæ conſtitutionis præcones eſſe perhibentur.

36 Dum circa paludes, vel alias aquas, arguta frequens volitabit Hirundo, ventre vndas in caſſum radens & euerberans, pluuiam, aut tempeſtatem proximam eſſe indicabit.

37 Si hac & illac volitans Hirundo, parietibus ſubinde hærebit, vel humilis vſq; adeò feretur, vt pedibus humũ verrere ſéque puluerare videatur, idẽ quod antea commonſtrabit.

38 Coruorum & Graculorũ greges. turmatim Accipitrum inſtar clamantes, ſurgentis pluuiæ ſigna habent.

39 Corui de arbore pẽduli, alas ſępe numero motitantes, humidæ tempeſtatis nuntȷ, antiquis ſemper fuerunt.

40 A ſolito paſtu diſcedẽs agmine magno

Coruorũ densis crepitat si exercitus alis
At quemodũ fugiẽs rara dulcedine lætus
Inter se foliis strepitat, minitabit vndas.

41 Corui raucum crocitantes,& vocem identidem resorbentes: vel vt habet Plinius,cum singultu quodam diu & multum latrantes,pluuiam aut pro ea tempestatem hariolantur.

42 Si Coruorum,vti etiã aliarum auium alę inter volandum, sonitum ab assueto alienum fecerint, pluuiam nõ procul abesse testabuntur.

43 Graculi in domorum tectis,& coronidibus,aut alibi , solitariè residentes: & alos modo insueto quatientes, vellicatimque explumantes: pręterea à pastu serò redeuntes,adfuturas pluuias ob oculos ponunt.

44 Si in sicca Cornix sola exspatiatur
arena
Háncque gradulento metitur : vel caput
vndis obiectat querulum.

Adhæc, si frequens ad vndas impatienter cornicabitur,humidam tempestatem instare præsagit & demõstrat.

45 Cornices supra petram vndequaque irriguam garrientes:, & se aquis sub-

ſubinde merſantes, non dubia venientis pluuiæ teſtimonia exhibent.

46 Halcyone cum ſobole tepidũ ad Solem pennas in littore expandens, ſuum pro pluuia cum alijs calculum, etiam hîc addiicit.

47 Acredula vocibus crebris, & cãtibus indefeſsis matituno tẽpore militans, aduentantem pluuiam in ore habet.

48 Monedulæ per auſtralem ventũ, aut alium quemuis, multùm atq; diu, perturbatè inuicem vociferantes: & Paſſeres matutinis horis admodũ pipiẽtes, vẽturas pluuias vt præſentiſcere traduntur, ita quotidie probãtur.

49 Auiculæ cuiuſcunque generis, mare quaſi viſo monſtro, fugientes, pluuiæ vel tempeſtatis veſtigia in aëre impreſſa ſpectantium oculis admouere ſolent.

50 Lucifuga Noctua, veſpertino crepuſculo de ſuis luſtris citiùs quàm cõſueuit egrediens, & hinc inde errando plurimùm cucubans, pluuiarum certiſsima præſagia ponit & excitat.

Ardea

51 Ardea notas paludes, admodum quærula & clamoſa effugiẽs, mediiſq; in aruis triſtis reſidens, aut ſupra altã nubem volitans, futuram pluuiam, & tempeſtates ſignificare traditur.

52 Si Picus auis Martia, quæ & pluuiæ auis antiquis dicta eſt, validiùs quàm pro more, ſtridere obſeruabitur certò imbres indicabit.

53 Cùm medio celeres reuolant ex æquore Mergi:
Clamorémque ferunt ad littora: cúmq; marinæ
In ſicco ludunt fullicę: tibi tẽpora ſignent
In feſto pluuiis, & tempeſtate ſonora.

54 Regulus auicula, motu inſolito & cantu, ſed tamen ſuaui, geſtiens. Adhæc, Rubeta antiquas macerias, & excauatas arbores, inhoſpitáſque domos ſubiens, pluuiam mox adfuturam pollicetur.

55 Columbi ad ſuum περιστερεῶνα tardè redeuntes, & Gallinæ à paſtu ſolitum remigrandi tempus prę uertẽtes, ſéque ad dumeta, aut tecta: nullo abigente confeſtim recipientes, ſigna propinquæ pluuiæ ſecum referunt.

Si

56 Si Muſcæ & Pulices ſummã corporis cuticulã ſolitò infenſius ſua proboſcide vellicabũt, hominúmq; ac iumentorum faciem & oculos ſæpius abactæ, cæſim (quod dicunt)& punctim recurrentes appetent,breui venturas pluuias nuntiabunt.
57 Veſpæ multis in locis ante veſpertinum Vergiliarum exortum, ſubterraneas ſpecus glomeratim ingredientes, pluuioſam hyemem, & frigidam præſagiunt, vti etiam muſcæ.
58 Apes prope ſua aluearia, floſculos ad mellificium ſedulò excerpẽtes, tempeſtuoſam ac pluuiam auræ cõſtitutionem augurantur.
59 Capræ initæ, vti etiam Aſinæ, ſi rurſum iniri expetã,pluuiam, ac hyemalem aërem longiorem ſignificant.
60 Capræ,tã arborũ, quàm fruticũ, & ſuffruticũ ramuſculos, ſtolonéſve ſolitò auidius carptim derodentes : ac nullo valente verbo,& verbere,ad vineta, vel aliò(licet nõ impune) proficiſcentes, pluuiarum aut tempeſtatis præſagia, intelligentes certò ob ocu-
los

los ponunt.
61 Si videbis Oues, veniẽte hesperó, dum ad suas caulas aguntur, herbas magna auiditate per viam depascere, & ab his nullo clamore, vel ictu diuelli posse, idem quod antea augurari existimabis.
62 Fæminę Oues, fœminę itẽ Sues, maribus admissis catulientes, & Ventrem nequidquam promiscué confundentes, hyemalem tempestatem pro foribus adesse monent.
63 Si animalium greges, pede vel rostro terram diu effoderint, & capita ad Boream extulerint, magnam hyemẽ cum pluuia prænuntiabunt.
64 Arietes Oues & Agni inuicem arietantes, & corniculatim cõfligẽtes, adhæc, calces inuicẽ subsultim incutientes, humidã tempestatẽ significant.
65 Catus, seu felis, Gręcè αἴλουρος nũcupatus, si pedum priorum illinctu, caput cum inter scapulio, pectinantis in modũ, & abluentis diutissimè palpauerit, pluuias ingruere haud ineptè cõmonstrabit. Quod tametsi vetularum

deliramenta recipere videatur, verissi mũ nihilominus esse, experiũdo dices.
66 Si canũ ventres, borborygmos & murmurille edere percipies, aut humum pedibus nõ oscitanter scalpere, sibíque scrobem effodere, eadem quæ pręcedẽtia significari, tibi persuadebis.
67 Si Aselli, aut Muli, diu multúmque & caput & auriculas absque præsente causa motitabunt, pluuiam adfuturam prænuntiabunt.
68 Quoties per austrinam cœli constitutionem videbis Asinos, Mulos, Equos vel Canes, se per puluerulentum solum diu voluere, & reuoluere: suáque dorsa, arboribus, lapidibus, aut alibi sedulò ac sepe affricare, toties pluuiam in via esse cogitabis.
99 Boues naribus patulis auras sæpe captantes, & cœlum quasi emulgendo olfacientes, humidam aëris constitutionem proforibus adesse, antiquos admonuerunt.
70 Si Boues cum insolito mugitu, ad stabula sub vesperá tristes proficiscentur: & Vitulæ præter modũ salientes,
(ab-

ſente ſtimulo) aſsiduè vitulabuntur, tempeſtatem intra paucos dies, abſque dubio, deorſum graſſaturam, veluti de pictura quadam repræſentabunt.

71 Boues, poſteriorum pedū vngulas, & pilos, parte aduerſa diu & multùm circumlingentes. Adhæc, in ſtabulis ſuper dextro latere, omnes ex æquo decumbentes, ſi veræ ſunt priſcorum, recentiorúmque obſeruationes, bubulcos ſuos, vt à pluuioſa tempeſtate ſibi caueant, naturali præſagio hactenus docuerunt.

72 Buculæ acſi lymphatæ eſſent, vel Oeſtro percitę, cum equis, aut alterius armēti animalibus. ἀνωκάτω (quod Græci dicunt) curſitantes, ſurgentem pluuiam quaſi digito indicant.

73 Sues ſolutos farris, aut fœni manipulos, ore ſúſque déque miſcentes, & perinde ac ſi rabie exagitarentur, curſim diſpergentes, nihil à ſuperioribus diuerſum teſtantur.

74 Lupus ſolus ab alijs, altùm ſæpe, horendúmque vlulans, & ad humiles paſtorum caſas, agricolarúmque

opera parum cautus frequenter accedens: ante tertiam auroram, grauem cum pluuiis tempeſtatem adfuturam innuet, ac præ ſe fert.
75 Mures cũ ſoricibus, præter modũ pipientes & acutè ſubſibilãtes: ſaltitãdóq; de ſuis latibuiis gregatim proſilientes: & ex conculcatis ſtraminibus, lectulos ſibí ſternentes, ſine pluuiarũ ſignificatione antiquis habiti nõ ſunt.
76 Si Mures ſitiẽtes, ad domorum tecta turmatim aſcederint, aërem ſe iam iam ad pluuias cõponere teſtabuntur.
77 Si Talpæ oculis capti, cubilia ſolito altiora, & numeroſiora ſibi cumulatim effoderint, pluuiam expectandã, non temere quemuis admonuerint.
78 Si videbis Scolopendras multipedes vermiculos, rerum agri ſcriptoribus cõuolutos, Gazę Centipedes nũcupatos, cõfertim per muros ſerpere, reptaréque, pluuiam aut hyemalem tempeſtatem ſeriò formidabis.
79 Quandocunq; antiqni obſeruarũt Vermes, quos Lumbricos, terræ inteſtina dicunt, humum quaſi terebello

paſsim

paſsim pertundere, & foras affatim e-
rumpere, idem cum ſuperioribus illos
præſagire, & denotare exiſtimauerũt.
80 Bufones proſiliẽtes ex ſuis luſtris
numeroſiores, ac tumidiores ſolitò, aẽ
rias humiditates vẽturas ponũt in apto
81 Si formicę laborum patientiſsimę,
è ſuis myrmicijs oua certatim extule-
rint, retulerintque: aut ſemina ſub dio
reſiccanda expoſuerunt, pluuiam vel
tempeſtatem breui terras ſalutaturam
indicabunt.
82 Signa alia permulta facilè colliges
de ventorum, tempeſtatùmque ſignis:
& quæ his admodum affinia ſunt, ni-
uis grandinis ac ſimilium. Inſuper de
oppoſitis, qualia ſunt ſerenitatis ſigna:
habita vbiqne ratione locorum, & par
tium anni, necnon configurationnm
Lunæ ad Solem & Planetas: addito
præterea fixarum Stellarum quæ in-
ſigniores habentur coſmico exortu,
& acronycho occaſu. Cautiones alias
dabunt noſtra Prolegomena ad rerum
naturæ Candidatos, quæ ante iuditia
ex ſignis conquiſita, ſæpe tibi ſunt le-

genda,& circunſpectè excutiẽda. Verùm enimuero, antequam manum de hac tabula (vt dicunt) tollam, pretium operæ facturum me arbitror, ſi paucis paucula tibi propoſuero. Itaque, quoties vigentem: diocri aëris caliditate, aut frigiditate, pluuiæ ſigna multa eàquæ valida obſeruabis, humiditatem aëris in ea ipſa regione proximam eſſe certò pronuntiabis. Si cum inſigni frigore, niuem aut grandinẽ. Quòd ſi pauca aderunt ſigna cum debili calore, rorem, nebulas, vel obſcuritatem aëris, opportuno tempore & loco, pro pluuia prædicere nihil dubitabis: Si vehemens regnabit frigiditas, præualebitq; ſignorum pluuiæ turba, pruinã & grandinem in via eſſe, tutò commonere poteris. Sed hæc in præſentiarũ ſatis. Quæ minùs accuratè curata qui dicet, curioſiùs ſi curabit, non ſolùm curã, ſibi procurabit, ſed & nobis rem ſummè gratam cumulabit. Hæc habebam de ſignis pluuiæ quæ dicerem: iam ad illius naturam, effectus, & item alias, noſter conuertatur ſermo.

Plu-

PLVVIÆ NATVRA, differentiæ, accidentia, effectus, & alia.

CAlente qui nos ambit aëre, pluuiarum guttas magnas cõfertim cadere, nemo eſt, qui non videat. Quòd tunc frigus ad mediam aëris regionem per antiperiſtaſin depulſum, geminatúmque, ſubtepidi vaporis, vi Solis ſurſum ad fingendam nubem delati, particulas ſicuti illico intercipit, ita craſsiuſculè addenſatas præ pondere, collectim ac cumulatè deorſum redire cogit.

2. Per æſtum & ardores, pluuiarum guttæ magnæ, &, vt dictum eſt, calidæ (ſaltem attactu) apparere plurimùm ſolent. Nimirum quòd impetu valido & motu cito, ac violento, qui calorem conciliat, deorſum confertim labantur. Quibus accerſes quæ ſuperiori Aphoriſ. adſcripſimus.

3 Guttarum pluuialium magnitudo & paruitas à calidiori nube vel frigidiore oboriri ſolet. Nam calidior nu-

bes, quia frigori (perinde atque aqua tepida) ingreſſum facilem vndecũ que rarefacta præbet, in maiorss guttas promptiſs imè conuerti apta eſt. Frigidior, quia denſiuſcula, & cõpacta magis, frigidati aëris vſque adeò non patet: nec intus, vt ſic dicam, & in cute fingẽti, ſeſe tractabilem exhibet. Quapropter guttas maiores, & in ſe cõpactiores, ſtillare plurimùm conſueuit.

4 Pluuia diutiùs durat, & fit magis cõtinua, quã nix & grãdo, licet ex eadẽ ſint materia. Idq́ propter obedientiã & facilitatem ſublationis. Vnde vapor ſurſum perlatus, â cõſequenter elato vapore, mutatur ac reparatur, fitq́ vt pluuia præcedens, ſequentis materia ſit. Nam ex priùs illapſa, tellus madeſcit, quæ rurſum à Solis calore in halitum digeritur: ac ſurſum trahitur ad nouæ pluuiæ generationem.

5 Vere medio, Æſtate, & ſub Autumni principia (dũ aër aut tepet, aut calet) pluuiarũ guttæ magnæ, & frequẽtes ſubinde nobis fiunt: prcſertim lucẽte Sole: de cuius ſplẽdore guttas inſtar

voli-

volitãtium per inane ſtellularũ cadere, obſeruatũ eſt: quę ingẽtes & procelloſas pluuias præcurrere plerũq; ſolent, quia de vaporibus calidis frigori viã (vt dictum eſt) præbentibus emergũt.
6 Pluuia quantò maioribus guttis decidit, tantò propius gigni exiſtimatur: quantò minoribus & rotundioribus, eò remotius, pro materiæ ſubtilioris, craſsioríſve diuerſitate multiplici quod ad niuem & grandinem (ſi videbitur) etiam detorquebis.
7 Poſt intenſiſsimum & diuturnũ calorẽ, ingentes pluuias & lõgas contingere, ſæpenumero obſeruatũ eſt: rerũ quadam viciſsitudine, & reuocato in ſuam harmoniam cum tellure cœlo.
8 Nullum anni tempus á pluuia nobis immune eſſe ſolet. Nam quacunq; anni tẽpeſtate ab aquoſis corporibus humiduli habitus (pluuiarũ materia) ſurſum vi cœli rapi, & in nubem cogi poſſunt: magis, minus, pro partiũ anni conſtitutione, locorum natura, & præſenti cœli, necnõ ventorum ſtatu.
10 De ſanguinis, lapidum, carnis, &

rerum aliarum pluuia, hiſtorias habes apud Liuiũ, & alios quàm plurimas: cauſas apud Albertum: qui cum pluuia (fortaſſe & tonitru) maſſam ferri centum librarum pondo ex nubibus decidiſſe ac Auicennam inter medicos principem, ſpectaculo illius interfuiſſe, author eſt: ex qua præſtantiſsimi gladij poſtea fabricati fuerunt. Sed fides, vt de lapſo per pluuias Vitulo, penes ſuum authorem, per me (quantùm voles) tibi ſtabit.

11 Quia è lacubus, ſtagnis, & paludibus craſsi vapores ad pluuiarum conſtitutionem ſurſum tolluntur: idcirco piſſciculos & ranunculos, aliáq; huius plumæ animalia (quorũ ſemina cum humido halitu agente cœlo ſurſum aſcenderunt) cum pluuia deſcendere nõ eſt quod mirentur ἀφιλόσοφοι Cauſas alias dabunt Μετεωρόγραφοι.

12 Quia vi Solis & ſtellarum, pluuiæ materia ſurſùm nnonunq̃ excoquitur & ſuperaſſarũtur: vel de rubricatis locis aquoſis exhauritur: aut de viſcido & penè dixerim mucilagineo vapore

adhuc

adhuc crudo fit: ideo colorẽ rubrũ & qnandoque lacteum induit: aliàs lapidescit. Quæ res falsam permultis phãtasiam præbuit, quòd sanguine, lacte, & lapidibus aliquãdo pluerit Iuppiter.
13 Cœlum cum vaporibus lanuginẽ & leuiuscula quædam corporam sursum plerunq; attollit: que cum pluuia quandoq; decidunt: & indoctæ, credulæq; plebeculæ miracula excitant.
14 Cum pluuia, terreas glebas, arenam item, & similia cadere, nihil mirum esse debet: nam à montium iugis ventorum impetu illa sursum mitti (vt causas alias reticeam) extra naturam non est.
14 Carnem, cæmentum, & lutum cũ aqua pluuia deorsum labi posse, multi absurdum non existimant: quòd præpinguis crassáque vaporum materia, à Solis & stellarũ radijs, diu multúmque subactu, pulsata, & penè dixerim torrefacta, duriciem facilè contrahat: & hanc vel illam formẽ haudquaquam obstinatè admittat.
15 Pluuij vapores propterea quòd ter-

testre nescio quid habent, & è mari magna ex parte hauriuntur: necnon à Sole & stellis sursum fermentantur: idcirco pluuia quæ ex his coalescit, salsa nõnunquã apparet. Et quia vaporibus elemẽta quatuor, virtute insunt, fit plerunque vt diuersa animalcula pluuiis remisceri, & concurrente cœlestium corporum energeia, sursum fabricari, deorsúmque cadere deprehendantur.

16 Conueniunt pluuia, nix, ros, pruina & grando, quòd per infrigidationem fiant: differunt eiusdem paucitate, multitudine, loci distantia, colore, & figura.

17 Pluuiæ mites & suaues, magis prosunt plantis, quàm violente & ingentes: quia rori sunt simillimæ: & paulatim sese telluri insinuant, diutissimèq; fouent ac madefaciunt.

18 Pluuiæ serotinæ hisce arboribus vtiles sunt, quæ fructus suos diutiùs continẽt, & lõgiores cibos desyderãt.

19 Pluuiis & aquis fruuntur magis sata quàm arbores, auferente statim eas,

eas, & è ſublimi diripiente Sole.

20 Si Pluuia conſequentibus annis aliquot per hyemem ceſſabit, mori periclitabũtur arbores. Ergo qui ſcripſit hyemes optate ſerenas agricolæ, pro arboribus vota non fecit.

21 Pluuia, ventus & grando, coruſcationem cum tonitru ſecum ſæpenumero admittunt, nix non item. Hinc fit vt ſine his, præſentibus ſaltem, vel breui adfuturis, tonitru ægrè contingere videas: ſed de his in ſequentibus.

22 Pluuia reſiccationẽ quæ eſt à vento impedit, ſolétq; ætaſte per noctem frequentior hîc eſſe, quàm per diem.

23 Pluuia ſiccitatem & ſerenitatem nullo modo patitur: quanquam poteſt vna aut altera poſt pluuiam hora, opportuno tmpore & loco ſerena eſſe.

Pluuiæ Hyeme & Vere, ſolenniores crebrioréſque nobis ſunt, quàm Æſtate & initiante Autumno.

24 Aqua pluuiæ quòd dulcis nonnunquam ſit & limpida, id habet ab humido aërio remiſto: quòd amara, à terreo ſicco & aduſto. Nam cũ aqueis

fumis, terreſtres vapores ſocios ſeſe plerunque adhibere, certum eſt.

25 Matutina pluuia & veſpertina, vt rorem præpedire excludereréque plurimùm ſolet: ita caliginem reſpuere: quæ ſerenitatis nuntia plerunque eſt, vti mox dicemus.

26 Pluere circa Vergilias, & per Solſtitia, vitibus inimicum eſſe adnotarunt rerum agri ſcriptores.

27 Pluuia caliditatem vehementem, & frigus perualidum comites raró ſibi aſciſcit. Nam vtrunque vel remittit, vel penitus abolet.

28 Magnæ pluuiarum guttæ & craſſiuſculæ, per calidam anni tempeſtattem in ſubtepida nube & aquoſa, à circunſtante mediæ regionis aëris valida frigiditate: vti grando, fieri ſolet: ſed nubes pluuia, de aëro plus habet, quàm grandinoſa: nec fit frigiditate ad vnum locum expulſa: vt grando, ſed quaſi abundante.

29 Pluuia magis humectat illa quæ plagam à qua ſpirauerit ventus proſpectant, quàm quæ ab ea recedunt.

Plu-

30 Pluuia ex omnibus, gelu & niuem compeſcere, pruinámque aëre ſolet plurimùm.

31 Pluuiis multis perlabentibus, loca quæ in exceſſu arida erant & inculta, infuſa humiditate ſuis colonis manſuetiora reddi, nemo non videt.

32 Quemadmodum in pluuioſa anni cõſtitutione mõtes & cum pratis ſyluę fertiliores euadunt, ita fœcunditate laſciuiunt omnia, fiúntque habitiora: ſed tamen corcuptioni obnoxia magis: etiam ante iuſtam maturiatatẽ, & illis dictum legitimum repoſitionis tempus, nedum poſt.

33 Vulgò dici ſolet, quò die Dominico circa nonam ante meridiem in quacunque anni tempeſtate ſi pluerit, maior ſeptimanæ illius pars pluuiis deſtinabitur. Quod tametſi abſurdum videtur, experientia nihilominus tibi probatiſsimum euadet.

34 Tradit ruſticorũ philoſophia, quod pluuia die ſabbathi excitata, nunquã aut raro diẽ Lunæ prætergredi ſolet.

35 Habet vulgus, quòd ſi Luna in

fratris amplexum prorumpens, die Martis disparebit, pluuiosa præter alias apprimè erit. Quod an verum sit necne, experiẽtiam rerum magistram posthac consules.

36 Per diuturnas pluuias & vaporosum cœlũ, sorices, ranę, bufones, pulices, erucę, pedunculi, cimices, in summa, animalia ex putredine nascentia, vel in ea gaudentia abundare vbique solent: pro soli & partis anni natura.

37 In pluuiarum multitudine, morbi ex Hippocrate magna ex parte fiunt, febres longæ, alui profluuia, putredines morbi comitiales, applexiæ, anginæ, catarrhi & similes.

38 Ære pluuiis superfluis scatente, terræ semina (vti etiam arborei fœtus) præfocari periclitantur: ferrum rubigine conficitur, imbecilla vina acescũt & corpora (saltem parata) corruptionem facilè agnoscunt. Vnde rectè admodum scripsisse mihi videtur bonorum omniũ nobis author Hippocrates, siccitates imbribus meliores esse.

38 Impetuosæ pluuiæ & vehemen-

tes, plantis non admodum conueniunt: propterea quòd plurimùm habēt frigiditatis ab aërea nube expulsæ: cuius qualitas est perimēs. Addes quòd etiam radices inebriant, ac perdunt iugiter labentes pluuiæ.

40 Pluuiæ suaues, & sine violentia descendentes, quia illis plus calidi spiritus, quàm frigidi inest, fiúntque rori similes, idcirco plantis expetuntur, nam irrorant potiùs, quám mergant, aut inebrient.

SICCITATIS ET SErenitatis Aeris descriptio.

SERENITAS hîc nobis describitur, à pluuiis & humidis aëris constitutionibus immunitas: etiam si euanidæ nubes, vel exigui venti per cœlum deerrabunt: qualiter vsurpauit. Maro hoc hemistico:

Hyemes optate serenas Agricolæ. &c.

Signa

SIGNA SICCITATIS E serenitatis aëris, ab his quæ in cœlo, aëre, aqua, & terra palam apparent.

Cœlum.

OL tibi signa dabit Solē quis dicere falsum Audeat? vt magni musa Maronis habet. Ille itaque si in exortu suo, caliginis nubiúmque & varietatis expers erit, hoc est, purus, vnicolor, & vbique simplex apparebit: diem eam serenam cum sua nocte, certo tibi aduehet.

2 Si postmeridianus Sol, blando fulgore innubilus occumbet, purum habens vespertinum cœlum: subsequentem auroram, eámque serenam noctem dabit.

3 Reuiscente hemisphærium nostrū matutino Sole, si aër perspicua, tenuique albedine illustrabitur, serenitatem spondebit.

Flu-

4 Fluxu vespero descendente, abeúntéque Sole, si vicinæ nubes sparsim rubicundæ, raræꝗ; comparebunt: noctem & qui sectabitur illam, expperiere diem nitidum.

5 Quoties Sol lympidus & minimũ feruens sese sub Horizontem proripuit, postrideique similem dedit exortum, toties certisſima serenitatis testimonia commonstrauit.

6 Si solares radŋ marcescentibus similes (quemadmodum fieri solet, dum Luna terræ & Solis ex directo stans, illos obumbrat) sub auroram nubes obscurè purpurascentes, aut croceas nō viderint, arida per diem illlum arua indicabunt.

7 Si magnus orbis vt nubula paulatim flaccescens, circa exorientē Solem dilatabitur, repentéque decrescet, die illo serenitatis indigus non eris.

8 Sole, matutino emersu mundum salutante, nubes per Horizontem rarescere, vel à solaribus radŋs dissipatim vanescere si videbis, sereni aëris præsentisſimum signum habebis.

Circa

9 Circa emergentis Solis, vel cadentis auream imaginem, caligo leuicula, aut aërea nebula apparens, tempus ſerenum (ſi modò vera fuit nebula) ſemper nuntiauit.
10 Sol poſt pluuias igneus occumbens, aut ſubpurpuream faciem præſe ferens, ſequentem lucem humiditatum expertem, antiquis ſignicauit.
11 Sole in oriētali tractu degente: Iris ad occaſum viſa ſerenitatis, & nonnūquam pluuiarum leuiſsimarum teſtis eſſe, mihi ſæpenumero obſeruata fuit.
12 Verſante ſupra Horizontem Sole, Irides (qua parte nox humida cœlo præcipitat) per tempeſtatē viſę, ſerenitatem indubitatam ſpondent: ad Orientalem verò tractum, dubiā. Quod de librorum fide tametſi certum eſſe conſtat, tute nihilomrnus etiam de experientia conſtanter obfirmabis.
13 Si Sol ad eam mūdi regionē vnde ſpirat ventus, recedet: aut in qua eſt, vel mox proficiſcetur, inſurgent flatus, ſerenitatem, niſi falſę ſunt antiquorum obſeruationes, certò promittit.
Luna

14 Luna tertia,vel(vt dictũ est)quarta, tenui puráque luce & subtili nitescés, hoc est, syncerũ lumé nullis interiectis effumationibus pręse gerés, serenitaté haud quaquá dubiam ostentat.

15 Si Luna recens, virgineo splendore suffusa cornua sursum emiserit: aut in plenilunio, vel dum semicircularis lucet, pura erit, serenitati iacta esse fundamenta admonebit.

16 Si Luna falcatam sui corporis abscisionem, corniculo vtroque acuminato, admodum argenteam obiectabit, serenitatis præsaga habebitur.

17 Si area, aut corona, Græcis ἅλως dicta, vna & simplex circa Lunam, absque vlla interruptione, paulatim vanescere deprehendetur serenitatem protendet: cuius signo tanquá vero perpetuò adhæserunt antiqui.

18 Si Luna in exortu quarto (nanque is, vt est apud Virgilium, certissimus author.)

Pura, nec obtusis per cœlũ cornibus ibit:
Totus & ille dies, & qui nascentur ab illo
Exactum ad mensem, pluuia ventisque carebit.

Circuli

19 Circuli candiduli, vel ſubpurpurei, circa planetas, aut fixas ſtellas viſi, ſerenitatẽ, & quandoque ventos, rerum aëriarum obſeruatoribus ſignificaſſe traduntur.

20 Stellæ blando fulgore ſcintillantes (etiamſi perreptantibus niueis nubeculis, cœlum alicubi obducetur) ſuperioribus, pro ſerenitate ſuum adijciunt calculum.

21 Lacteus in cælo tractus (quem noſtri, ſancti Iacobi viam, Grçci, γαλαξίαν dicunt) perſpicuus, & quoad eius fieri poteſt nitidus apparens, ſerenitatis teſtimonia confirmat.

22 Crinitæ ſtellæ (vt etiam traiectiones) diu ſub ingenti corpore micare viſæ, ſquallorem & ſiccitates prænunciant. In quibus, quia ſecundus Cometographiæ noſtræ liber totus eſt verbum non amplius addam.

AER.

23 Coruſcationes ſub veſpertinum crepuſculum, abſque tonitru & nubibus, per Horizontem frequenter vibratæ, ſerenitatem indicant.

Si vi-

24 Si videbis nubes veluti plumeas, & lanarum flocculis, aut candidis velleribus ſimillimas, per aërem, alto iam Sole diſpergi ac volitare, ſerenitatem in via eſſe tibi ſpondebis.

25 Si nubeculas hincinde per Horizontem emergentes, è veſtigio tabeſcere, veneſceréque proſpectabis: cœlũ (ventorum carcere clauſo) ſerenã auram promittere certus eris.

26 In pluuioſa tempeſtate nubium oborta diſgregatio quæ prius nõ erat, ſerenitatis ſpem aliquam oſtentat: maximè ſi ab ea Horizontis parte vnde exiliunt flatus, continget.

27 Ab ortu, occaſum verſus, nubium matutina aut veſpertina propulſatio, agente vento obſeruata, ſiccam, ſerenámquea ëris conſtitutionem mihi plerunque commonſtrauit.

28 Nubes in æquore, vel alibi, prædenſa apparens, & aquas propemodũ attingens, ſi in ſublime fruſtulatim direpta attolletur: ſerenitatẽ (niſi omnino mentiuntur antiqui) præunutiabit.

29 Nubes raræ & de ſuperficie tantùm

tùm

tùm liuidulæ, in pluuioſo cœli ſtatu, quia vaporum reſolutionem paulatim fieri teſtantur, ſerenitatis augures eſſe plurimùm ſolent.

30 Parua caligo, (vel potius nebula) Vere, & Autumno, cum aurora frigidula, exurgente Sole, peſſum abiens: adhæc circa aquas, paludes, aut prata matutinus fumus apparens: diuerſum à ſuperioribus ponit nihil.

31 Nebulæ montiũ ima, potiùs quàm iuga obſidentes, vel in mediis campis humiles poſtratæ, eandem omnino cantilenam cum iam dictis occinunt.

32 Ros manè aut veſperi, in quacunque anni parte plurimus deſcendens, ſerenitatis præco fidiſsimus hactenus eſt habitus.

33 Splendor per pluuioſum auræ ſtatum ad Boream elucens, ſereni cœli (etiam ſi ad Auſtrum nubes coacta fuerit) ſignum appingit.

34 Aurora Æſtate ſolito frigidior emergens, cum nubibus ab exortu occaſum verſus tendentibus, ſerenitatẽ perinde nuntiat, ac ſi ſub veſperã cœ-

lum

um rubeſcere deprehenderetur.

5 Boreas validè ſpirans, tametſi nu-
es multas cogit, nihilominus ſereni-
atem (ſaltem apud nos) aduehere plu
imùm conſueuit.

6 Si ad Horizontem, tonitru abſen-
e, coruſcabit, nulla nube ibi aut alibi
cepta, ſerenitatẽ ĩ via eſſe moneberis.

A Q V A.

37 Serenum aërem & tranquillum ſperare minimè licet, dum mare longè á littoribus, ſonos edit validos: aut littora ipſa ſolito plus perſonant, fremunt ac murmurant.

38 Littora abſque arenoſis ſulcis plana, Auſtrum pluuiarũ nutritium quieuiſſe: & proinde ſerenitatem pro foribus ſtare oſtendunt.

39 Nebula circa mare, flumina, prata, & loca ſubaquoſa, veluti in planiciem depreſſa, idem quod nunc nuper teſtatur.

T E R R A.

40 Montes prærupti, in iudiciis aëris ſuam contemplationem, ſuáque prognoſtica ſuſtinẽtes, puros vertices

ſi habebunt: ſuffragium iam dictis pro pluuia non denegabunt.
41 Lucernæ flammula (etiã per pluuias) quieta, & nullo ſtridore quærula, futuræ ſerenitatis non obſcurum cum ſuperioribus habet teſtimonium.
42 Noctua poſt Solis occaſum frequens viſa, & Halcyon cum ſua ſobole (Solem veluti exoſa) vmbras captans, ſerenitati ſubſcribit.
43 Corui parum crocitantes, & lætantium in morem, congreſſu turmatim facto, liberiùs volitantes, ſereni aëris præcones eſſe ducuntur.
44 Coruos ſub nocturnum crepuſculum gregatim verſari ſi videbis: & dum ſeparantur, ſummè crociendo, dulces inuiſere nidos: idem quod antea præſagire exiſtimabis.
45 Corui contra Solem hiantes, & manè per arborum ramos plumas poſt pluuiam dilatantes, nihil diuerſom exhibent.
46 Cornix, emergẽte Heſpero, querulam vocem ſubinde varians, marceſcentis tempeſtatis (vt manè ſereni-
tatis)

is) ſignum dare, obſeruationibus mul
is comprobatur.
47 Nocturna noctua poſt Solis occa-
ſum in tempeſtate blandè cucubans,
ſerenam auram adfuturam ſpondet.
Querula verò in ſerenitate, tẽpeſtatem
48 Ichthyophagæ aues, tam lacu-
ſtres quàm fluuiales, & marinæ, die
tota procul ab aquarum crepidinibus
viſæ, pro pluuia ſerenitatem oſtẽdunt.
49 Syluestres columbi inſolenter can
tillãtes, & Miluij dum ſublime petunt
inuicem colludentes, ſereni vulgò ha-
beri ſolent.
50 Veſpertiliones ex ſuis fornicibus
(dum nigras labens Sol aduehit vm-
bras) prodeuntes, & numeroſiore
quàm conſueuerunt agmine volitan-
tes ſerenitatem augurãtur, Quòd etiã
ad Scarabeos & crabrones detorquẽt.
51 Grues tacitum, ſecurúmque vo-
latũ gregatim exercere ſi videbis, nec
ilico pedem referre, blandam ſereni-
tatem (nã tempeſtatis exceſſum æger
rimè ſuſtinẽt) nunciare hinc cogitabis.
52 Paruulæ Muſcæ, ſub Solis occa-
F ſum

ſitm, pyramidis aut globuli in modū, nō procul à terra coactę, lōgis obſeruationibus ſerenitatis teſtes eſſe cēſentur
53 Poſt pluuias, vel vdum cœlum, caligo per aërem ſparſa, ſerenitatis certum prognoſticon antiquis exhibuit. Reliqua ſereni aëris teſtimonia de priuatione, vel contrariis ſignis facilè excipies: qualia ſunt humidarum auræ conſtitutionum prognoſtica. Adhæc niuis, roris, grādinis, tonitruorū & tēpeſtatis. Inſuper, de vētorum flatibus, hunc vel illum aëris ſtatum proritantibus: nō aſpernata locorū, & temporū, necnon ſtellarū cum Sole & Planetis emergētiū, vel labentiū ratione, ac natura. Quibus addes colores & nebulas circa Planetas, & ſtellas inſigniores, manè, veſperi, & per noctē apparētes, ac cōſiſtentes. Nā ſi iuxta Martē aut Mercuriū, vel fixā aliquā ſtellā de illorum natura, videbūtur ad suborē inclinare, ſerenitatē cū ventis teſtabūtur, & tonitrua, aut fulgetra. Si circa Iouem rufeſcent, aut cōtra Venerem palleſcēt vel è Saturni regione liueſcent, pluui-

as,

niues, grandinem, tempestatem &
hilia, pro loci natura & partis anni
nperatura, motúq; cœli: & quadra-
m anni de proprijs rectoribus statu,
ergia, & decreto. Ratio est, quia quę
et stellarũ, circa sese per mediũ aërẽ
pores trahit, suæ naturæ, ceu simile
nili conuenientes. Ex quo significa-
r, quòd vis huius stellę per eam tem
statem dominatur, ac statum aëris,
o coloris natura regendum verè su
pit. Sed hisce in rebus nostra Come
graphia te pleniùs exercebit.

SICCITATIS ET SE- renitatis Aëris, natura, effe- ctus & accidentia.

Serenitates (vti etiam siccitates) imbribus, ex Hippocratis sententia, salubriores esse solent, ac minùs noxiæ. Que fiũt, vel à ca-re, cõsumptis vaporibus, aut à frigo, obstructis terrę meatibus: vel à sic-tate, extinctis ventis australibus, seu Boreali flatu humiditates sorbente siccante.

Circa meridiem, & mediam no-

ctem, vel serenitas fieri plurimùm so-
let, vel aëris commotio, aut cæptę tē-
pestatis continuatio, & perseueratio
3 Serenitatem hyemalem, & perini-
tia vernalem, frigiditas sæpenumer
consectari solet: vt Autnmnalem hor-
ridula quædam inæqualitas, man
præsertim & vesperi: sub meridien
verò calor. Vnde morbifer Autum-
nus, á Poetis & nostro Hippocrate
iure nuncupatur.
4 Si serenitas est quo tempore cœ-
listis arcus apparet, hyemabit: si verò
hyemat, serenabit.
5 Serenitas Autumni, ventosam hye-
mem & maxma ex parte pluuiã, præ-
sagire consueuit.
6 Serenitas pluuiam aut humidam
aliam aëris constitutionem, secum li-
bere non admittit. Quanquam, á me-
ridie surena oboriri potest tempestas,
cadibunda per aërẽ matutino tempo-
re, visa fuerit nebula, vel caligo.

**FINIS primæ Classis Ephemeridũ
Aëris perpetuarũ Antonij Mi
zaldi Monluciani.**

Ephe-

EPHEMERIDVM AERIS PERPEtuarum Antonij Mizaldi Monluciani.

Classis Secunda.

RORIS CAVSA & generatio.

OS fit à vapore, seu halitu humidulo, & cũ pauca terrestri materia ephemero, qui in infima aëris regione, ob calidi sursum du centis & rarefacientis paucitatem, à temperata & mediocri noctis frigiditate, in aqueam asperginem facilè conuertitur, ac sereno cœlo per idonea tempora, se deorsum videndum nobis & tractandum exhibet.

PRVINÆ, NEBVLÆ, & Caliginis generatio.

HÆc tria, ferè generantur Ros: nisi quòd vapor priu quam in aquam versus cern tur, non procul à terra cor gelaſcit, & craſſeſcit: quod poſtrem propter nebulam & caligenem adie ctum eſt. Fit ergo Pruina peculialite dum vapidus humor in frigidis lo cis infimæ regionis Aëris ſurſum in contendens, à gelu rigeſcit, qui ar boribus, & rebus aliјs hærere ſolet perinde atque halitus animalium pilis aut barbæ, vigente Hyeme & frigore.

NIVIS GENERATIO.

NIX fit, quum pluuioſa nube priuſquam ſtillet aquam, in media aëris regione conge latur, & in exiguos flocculos ſoluta peſſum abit: vi propria, aut mutuo nubium concurſu rupta. Fiunt itaque Niues, frigiditate aëris, & ſiccitate nō tantùm in vnū locū coacta, ſed vbiq;

per

per aërem ſparſa: ad quã vapor ſublatus, antequàm cogatur, in aquã concreſcit ac ſpiſſatur: ſi multùm, fit Nix: ſi minùs, & nõ procul à terra, Pruina.

GRANDINIS GENERA.

GRANDO eandem habet cum niue generationem: niſi quòd per aſperiorem, valentiorémq́, & penetrabilioré mediæ regionis aëris frigiditaté κατ᾽ ἀντιπερίστασιν auctã, ad hæc percelerem cõgelationẽ, ſubitariàmq́ & repentinam fieri atq́ in glaciem perſtringi conſueuit.

SIGNA NIVIS, RORIS, Grandinis, Pruinæ, Caliginis, & obſcuritatis aëris, ex ijs quæ omnibus ſub ſenſum oculorum cadunt, fideliter excepta.

QVIA NIX, GRANdo, Ros, Pruina, & Venti quamplurimi: adhæc, Tonitrua, & ex ijs tempeſtates aliquot, ad humidas aëris conſtitutiones pertinẽt de his (exigente Aphoriſtica methodo) vt conſequenter ſcribamus com-

modum admonet.bamus,com
2 Si itaque pluuiæ ſigna multa à Sole, Luna, & alijs (modo quo ſuprà) excepta initiante Vere, & Autummo procedente, necnon per temporatam Hyemem, in locis peropportunis (frigẽte ſic ſatis aura) obſeruabis: grandinem aut niuem, vel pro his denſiſsimas nebulas & pruinoſas in via eſſe exiſtimabis.
3 Nubes biduum, triduúmve, plus minùs, circa Horizontem ex fuſco vel ruſo ſubalbeſcentes per hyemem (ſpirante præſertim Aquilone) gelidas niues, vt Vere & Autumno grandinem, aut pruinam parturire, ab antiquis traditum eſt, atque mihi in hoc Gallico cœlo, ſepe numero obſeruatum.
4 Si per hybernã conſtitutionem remiſſo vtcunque frigore, pallidulæ fuſculæve nubes, in pluuiam ſeſe comparare videbuntur, niuem (vento ad Boream annuente) pro pluuia plurimùm ſupponent.
5 Si cum multis pluuiæ ſignis frigus adeſſe obſeruabis, Hyeme præſertim,
&

& imminente necnon excurrente Æquinoctio verno, niuem aut grandinẽ pro foribus adstare, nescius non eris.
6 Areæ, seu coronę circa Solem, Lunam, & insignis stellas, cum ventorũ turbulentia subliuidæ, vel pallidæ glomeratim conspectæ, niuem hyemali tempore nuntiant.
7 Spirante Borea, Aquilone, vel Aparctia, ventis nobis frigidis & niuosis: adhæc Thrascia, & Argeste grandinosis nubium pallor diuturnus si aderit: niuem, grandinem, aut congelata pluuiarum granula (modò cætera consenserint) expectare licebit.
8 Vigente grauida nube, eáque pallida (quam albam tempestatem nõnulli vocant) aërem commoueri si videbis, & nubibus nubes ex albo subobscuras conglomerari, instantis grandinis aut niuis (modò locus, & anni pars subscripserint) immemor non eris.
9 Pluuiæ signa pauca, eádemque imbecilla sic satis, cum temperato calore, vel remisso frigore, quoties obseruabis: rorem, nebulam, caliginem, aut

pro his aëris obſcuritatem, locis & tẽporibus ad id oportunis, toties in via eſſe experieris.

10 Hyeme, conſequentibus diebus aliquot (vrgente gelido cœlo) incraſſatus aër, adfuturã niuẽ (vt per inęqualis Autũni, & frigiduli Veris initia, grandinem) profundere nihil cunctabitur.

11 Signa alia excipere poteris ex ventorum & tempeſtatum prognoſticis (de quibus poſtea) pro locorum & anni partium natura: ſingulis ſingula, vt decet, prudenter, temperando.

RORIS NATVRA, DIFferentiæ, Effectus, Accidentia, & alia.

ROS in locis minimùm perflatus citiùs ſe prodit, & faciliùs deſcẽdit, quàm in his quæ ventis vndequaque patent & exponuntur.

2 Ros (vt etiam pruina) in præaltis montibus ægrè generatur: quia temperata caliditas, vtriuſque materiã attollẽs, præ debilitate (põdus enim ma-

ius

ius fert, quàm ſuis congruat viribus) haud procul á terra vehere poteſt.

3 Ros Ariſtoteli, flante Auſtro, non verò Borea (preterquã in Ponto) plurimùm generari traditur. Quod tamẽ hîc perpetuum nõ eſſe, experiundo aliquando condiſces. Quare ad climatum rationem tibi confugiendũ erit.

4 Mãna roris ſpecies quædã eſſe cẽſetur: quę aliud nihil eſt quàm præ pinguis & viſcoſus vapor ex cõmiſtione aquæ, terræ & aëris ſuper plantas cadẽs inſtar ſaccari, aut farinæ prædulcis & mellitæ. Vnde à quibuſdam cœli ſudor, ſiue ſiderum ſaliua, aut purgãtis ſeſe aëris mellitus ſuccus eſſe putatur. Vt vtſe res habet, magnam cœleſtis naturæ voluptatem præ ſe fert.

5 Ros & pruina tranquillo tempore & ſereno fiunt: adhæc loco nobis propinquo ex pauco vapore: pluuia contra: cuius materia colligitur per multũ tempus: roris, die vno plurimùm.

6 Ros demeſſam ſegetem & collectos fructus (vt etiam fœnum) vltro putreſcere adigit.

7 Si Ros ſuper gramina, plantas, & res alias molles ac humidas ceciderit, guttatim & colligi & videri poterit. Si verò in aridam illabetur, nihil aut parum apparebit.

8 Vites rorem exoſas & arbores, contra exortum (vt ſtatim roridum humorem illis inimicum abſorbeat Sol) inſerere iubet Plinius. Quæ verò illum amant, ad Occaſum vel Septemtrionem, vt diutiùs eo perfruantur.

9 Ros etiam in tentoriis & locis ſub dio opertis fieri poteſt: quia eius generatio (vt diximus) eſt à craſſo vapore nō procul à terra elato, quandoq; vno cubito vel pluribus: & a noctis frigiditate ibidem concreto. Vel ex reuolutione vaporis in ſe ipſum: accidente corporis alicuius denſi & frigidi attactu: quemadmodum in deſtillatorio capitello factum videmus, & in ollis ad foculum feruentibus, repercutiente ad illarum opercula halitu.

11 Roris excitabulum & fomentum, gelu etiam leuiſsimum in pruinā poteſt conuertere: éſtque circa auroram,

&

& per crepuſculũ vtrumq; ros ſpectabilior & copioſior, quàm exorto Sole.

12 Nubes humida rorem aut pruinam rarò præcedit : pluuiam, tonitru & niuem, contrà . Nam ſereno cœlo, & ros & pruina ferè decidunt : nix & pluuia nubiloſo.

13 Ex rore maiorem humiditatem & temperatiorem rebus terræ, quàm ex pluuia infundi, teſtatum obſeruatúmque eſt. Vnde rorem plantis plus prodeſſe, quàm nocere experimur: nõ tamen omnibus , vt alibi ſcripſimus.

14 Ros inſignem frigiditatem, pluuiam , niuem grandinem , ventos validos , coruſcationem item & tonitrua ſecum liberè non ſuſtinet.

15 Quia Ros ob viſcidam dulcedinem facilè in bilem tranſit, ac inteſtina exulcerat: ideo pecora herbas depaſta rore ſaturatas, dyſenteria aut alui fluore alio celerrimè perdit: quod de anatome & obſeruatione frequenter ſum expertus. Quanquam alia ſubeſſe poteſt cauſa: quòd Ros ſua dulcedine, ad largiorem paſtum & cibum anima-

ſia alliciat: quem elaborare & conficere quia minùs poſſunt, ex putredine & corruptione ſebres, & ex his mortem incurrunt.

16 Si poſt largum & copioſum roris deſcenſum, Sol feruentioribus radiis terras ſalutarit: imbutas eo ſtirpes, & roridulo ſucco ſeſe veluti recreãtes floſculos, depopulato qui fouebat ſpiritu ad tabẽ & marcorẽ (niſi auxiliaris adfuerit: pluuiola) prõptiſsimè deducet.

17 Menſe Maio, in quo vt eſt in prouerbio) nubunt pulchræ, roris prouẽtus nobis copioſior eſſe ſolet, quam anni parte alia: cõſcentiẽte vbiq; cœli, & ſoli conſtitutione: cauſa exponã alibi.

PRVINÆ, CALIGINIS & Nebulæ natura, Differentiæ, Accidentia, Effectus & alia.

PRVINA hoc à Rore differt, quòd illa in locis & temperibus frigidis fiat: hic in temperatis: vtrunque ſereno cœlo & à vẽtis ſilente: ꝑpterea quòd nihil attolli aut cõſiſtere poteſt, niſi in tranquillo aẽris

aëris ſtatu. Hinc factum vidias, vt neutrum in præaltis montibus gigni deprehendatur.

2 Pruina aliter à rore differt, quòd hic plãtis terræ vt ſuperincidens, repentè in aquam ſoluatur: illa congelanſcens tantiſper durat, donec à Sole, vel quomodocunque aliter, liquefiat.

3 Pruina pleruncꝫ fœtet, ob remiſtum terreſtris materiæ momentum, & impediente frigore non conſumptum: quare aqua ex diſſoluta pruina, in ſaluberrima eſt, & admodum noxia,

4 Pruina magna & diuturna, per Veris tẽpora emergẽs, ſegetibus ad florẽ feſtinãtibus, & vineis, arboribúſcꝫ plurimũ nocere, nõ tã eſt teſtatũ, quã obſeruationibus multis cõfirmatum.

5 Pruina æſtate pauca aut nulla nobis viſitur: per alias anni tempeſtates, non ita inſolens habetur.

6 Pruinam deſcendentem & reſolutã ſi ros præcedet (quod rarò accidiſſe vidi) alterũ de altero diſcernere ægre poſsis: ſed id ad nebulã referre malim.

7 Pruina quia fit à vapore craſſo,
viſcido

viſcido & nonnihil terreo, vbi frigidum aërem attigit, ſtatim congelaſcit: ſolidiſque rebus (vt diximus) ob lentorem promptiſsimè ſeſe inuiſcat.

8 Pruina (vt etiam nebula) ventum inſignem & violentum raro agnoſcit: eſtque manè & veſperi ſpectabilis magis, quam poſt meridiem: quanquam hyeme (præſertim apud nos) locum id ſemper non habere deprehendes.

9 Pruina propriè dicta, caliditatem aëris niſi fortaſſe exiguam & mediocrem, facilè non admittit.

10 Nubes aliud nihil eſt, quàm vapor à frigore mediæ regionis aëris (in qua ſublatus pendet) conſtrictus addenſatus, & quaſi congelatus.

11 Nebula eſt veluti mitis pluuiæ, cuius guttulas viſus ęgre aſſequitur. Vel eſt nubis in aquam concretæ ſuperfluitas, & vapidum, excrementum: ſerenitatem ſi deſcendat (quòd ſit velut infœcũda nubes & ſemine penitus exhauſta) plerunq; portẽdẽs & ſignificãs

12 Nebula (vt etiam pruina) quemadmodum æſtum intenſiſsimum non

ad-

admittit, ita nec frigus insigne & per strenuum.

13 Caligo est quasi fumus quidam, circa aquas, prata, montes, vel plana loca spacio longiore visum hallucinãs quam Aristoteles nebulam sterilem definiuit: quæ vt citò dispergitur, ita facilè vanescit.

14 Vapor haud ita procul à terra, tã sterilis vt ex eo aqua fieri non possit, nec rursum tam validus, vt sursum vehi queat: quibusdam caligo, alijs nebula dici consueuit: à quibus ocularis radius obtundi & veluti incrassescere deprehenditur: sed à caligine minùs quàm nebula.

NIVIS NATVRA, DIFferentiæ, accidentia, effectus, & alija.

NIX non fit nisi in loco & tẽpore frigido: habétque cum aëreo viscido terrestre nescio quid. Cuius rei testes sunt manus, quæ niue emaculatæ, sordidiores reddi

reddi solent.

2 Niui sursum generatæ respondet deorsum pruina, vt pluuiæ ros. Grando, ꝓportionabile inferiùs habet nihil.

3 Nix & pruina differunt secundum multum & paucum, tota nubes congelata, fit nix: modicus vapor, pruina.

4 Hyeme quàm alia anni tempestate niues frequẽtiores nobis sunt quòd niuosa nubes, nisi multo frigore constringi nõ possit: nam multum caloris ex eo igni continet, qui humorem in vaporem conuersum, auxiliante leuitate sursum vexit.

5 Nix compacta difficiliùs à Sole soluitur, quàm grando, Nam oportet nubem ex qua fit nix, antè congelari, quam in aquam fit versa: ex qua fit grando contra, quemadmodum postea audies.

6 Niues diutinas tẽpestiuè cadere & sedere, tam arborũ quam frugũ cõmunia sunt vota: eo quòd animã terræ, exhalatione vanescẽtem includunt & cõprimunt. Præterea, liquorẽ purũ & lenissimum sensim præbent: quòd nix aqua-

aquarum cœleſtium ſit veluti ſpuma.
7 Vapor ex quo fit nix, longè rarior eſt & calidior, quam ex quo grando: quod indicant niuoſæ nubes pallidæ, & nonnihil lucidæ. Ideóque perpetuũ octiduum, & eo amplius, in aëre antè quam conſtringi poſsint, verſari quãdoque conſpiciuntur.
8 Nix decidens, ſæpenumero ob infime regionis aëris caliditate, priuſquã terram pertingat: in aquam ſoluitur. Ex quo factum videas, vt eodem tempore ſuper montes ningere, & in planis locis pluere, nonnunquam cõtingat, imò verò in eodem hemiſphęrio & loco ſimul pluere & ningere: diciturque niualis pluuia.
9 Humor ex niuibus nõ eſt vniuerſim ingurgitãs nec diluens, ſed quomodo ſititur diſtillãs, & velut ex vbere omnia alens, quę nõ inundat: quapropter ſtirpibus apprime amicus eſſe ſolet.
10 Niue frumenta maximè pingueſcunt, præterquam vbi calidus ſemper eſt aër. Tellus quoque niue fermenteſcit, & ſucci plena euadit.

11 Niuem in montanis frequentiorē esse quàm in planis & humilibus locis, experiētia quotidiana fidem facit.
12 Nix æstate nulla aut pauca nobis decidit: Hyeme & per Veris initia, ac Autumni finem, subinde copiosissima, consentiente vbiq; cœlo & solo.
13 Nix rorem, caliditatem, coruscationem & tonitru raro sibi comites adsciscit: caliginem frequentiús, & quādoque pluuiam, grandinem, ac ventū.
14 Niuosæ nubes spiritus aërij in se habent plurimum, vnde ventos aliquando generant, præsertim in situ opposito.
15 Nix nunquam est sine frigitate & gelu si minus præsente, saltem adfuturo: vel haud ita dudum præterito.
16 Nix resoluta, terram & iacta semina tempestiuè fœcundat: prodest etiā herbis & plantis, nisi statim cum pluuia sequatur gelu insigne.
17 Niuem raro aut nunquam comitatur nebula: sicuti nec serenitatem grādo. Quanquam potest diei pars altera serena esse, altera grādinosa, ac pro lo-

co & tempore pluuiosa.

18 Nix sine gelu momentanea est & parum durans, seque in pluuiam plurimum cõuertit nnbes illam distillans.

19 Quia frigus in circunferentia mediæ regionis aëris (in qua gignitur nix) nõ tam est validum quam in eius centro, ideo niuales vapores omni ex parte presiùs nõ aggreditur: nec niuẽ tam exactè quàm grandinem congelat. Ex quo credibile est, niuem nõ procul à sua origine latam dedicere: quæ eò angustior, minèrque deorsum spectari solet, quò infima aëris regio per quam transit, calidior habetur, iuxta quã libet anni & cœli constitutionẽ.

GRANDINIS ET GRAnulorum congelatorum natura, differentiæ, accidentia, necnon effectus, & alia pleraque.

INter grandinem & niuem hoc tãtùm inter est, quòd nubes ex qua gignitur nix, antè gelascit quàm in aquam

aquam soluatur: ex qua fit grando, cõtra: nam primum in pluuiatiles guttas soluitur, quæ deinde congelantur.
2 Antè prodigiosũ grãdinis lapsum, hoc est enormes illlus iaculationes magni & terribiles sonitus in aëre sępenumero obaudiũtur, ꝓpter pugnã exhalationũ vaporibus plęrũq; mixtarum: quæ dũ è nubibus prorũpere nitũtur, cõtrariorũ elisiõe, motu & attritu (perinde atq; in tonitru) murmur ingẽs cũ fragore edunt: ex quo fit vt tonitruosę nonnunquam ad nos perferantur grandines.
3 Grando de regione aëris frigidissima decidẽs, quia per infimam (quę ex reuerberatione radiorum Solis ad aquam & terram incalescit) transitum facit, exterius liquescere potest. Vnde vna cum grandine pluuia labi quandoque cernitur. Cui addes (si videbitur) motum, & ex concursu atritum: qui calorem & proinde liquefactionẽ conciliare potest. Nec omittes, quòd tota nubes præcopia semper cõgelari nequit: quapropter pluuiam ex parte
tantùm

antùm denſata ſtillat.

. Frigus in grandine vaporis partes ingulas veluti ad centrum (in quo o-perationis tota eſt vis) cõtrahit: quod n magnis aquæ guttis fieri minùs ſo et, qua propter non congelantur.

5 Quia grando abſque terrea ſubſtã-tia non eſt, ideo in eius globulis nunc lignũ, modò pilos & alia inueniri mi-randũ nõ video: quæ omnia calor ſuc centuriante vento cum vapore & leui-tate, ſurſum euexit.

6 Grandines interdiu quam noctu ſæpius dedicere, & quam niues (præ-ſertim concultatas) celerimus reſolui experientia conſtat.

7 Æſtate grando nobis rara eſt, ob diſsipantem & materias conſumentẽ, reſiccantémque Solis radium. Itidem Hyeme propter nimium vtriuſque re gionis aëris frigus: & quòd tum nulla ibi fiat antiperiſtaſis. Autũno frequẽ-tior, ſaltẽ circa initia. Vere copioſiſsi-ma, ob humidi prouentum à pręterita hyeme in terræ ſuperficie larga manu relictum.

Va-

8 Vapore ſurſum lato, ſępenumero cõtingit circa mediá aëris regioné ventũ frigidiſsimum oberrare: qui (vt nonnullis placuit) aquæ guttas duntaxat addenſatas, in glacialem & lapideam ſubſtantiam tranſire plurimum cogit: quæ guttæ quia rotundæ erant, ideo rotunda ſolet cadere grando.
9 Grandinoſa nubes, ventis inualeſcentibus de loco cui perpendicularis erat, vel quomodocunque aliter minabatur, in alium transferri poteſt.
10 Grando quantitatis vſqueadeo prodigioſæ nonnunquam cecidiſſe legitur, vt magnæ mollis lapides palam aquaſſe viſa ſit.
11 Grando figuram aliam a rotunda vt æmulare quandoque ſolet, ita diuerſorum animalium, rerúmque ſtupendarum effigiem præ ſe ferre.
12 Species beſtiolarum & animalculorum, vel rerum aliarum in grandinis glacie ſæpenumero apparentes, à virtute cœleſti (vt vult Albertus) non ab ocioſorum imaginatione imprimuntur.

Gran-

13 Grando ſola, vel cum pluuia & tonitru (Vere præſertim) deorſum frequentiſsima labitur: gemmãtes vites, & de flore parturientes arbores, non ſine iactura plerunque percellens.

14 Grando gelu præſentis, vel inſtãtis aut gelidæ auræ ſignum eſſe, plurimùm conſueuit magis minùs, pro loci & tempeſtatum ratione.

15 Grando quandoque celeriùs, quãdoque verò tardiùs, deorſum (ob materiæ ex qua fit ſoliditatem, aut fragilitatem) liquefieri ſolet: pro ſoli & cœli natura.

16 Tenellæ arbores vnà cum vitibus quæ ſæuiente grandine violentiùs vapulauerunt, fertilitatem etiam in ſequentes aliquot annos deponere, non ſemel mihi ſunt viſæ.

17 Granula congelata, philoſophi vocant globulos à frigore extrinſecus concretos: intrinſecus verò niuis inſtar molliculos. Quos eadem cũ grãdine materiam & generationẽ habere exiſtimabis: niſi quòd frigus intenſum adeò non fuit, vt illis ſub iuſta magni-

tudine glaciem adferre potuerit.
18 Granula cōgelata, niuis raritatem interìs habent vtcunque mollē vincente frigore, exteriùs verò grandinis formulam. Quorum tēpora apud nos sunt Veris initia, ac Autumni medium & finis.

FRIGORIS AC GElu generatio.

QVOMODO Frigus & gelu fiant generētúrve, Sole à nobis recedente, tam notum omnibus esse arbitror, quàm est sua (quod dicunt) vnicuique domus.

SIGNA FRIGORIS, & Gelu.

SOL in exortu, vel occasu subfuscus, pallidus, & quadantenus viridis apparens, aut cū eiusdem plumę nubibus oriens vel occidens: hyemalē aēris cōstitutionē, frigidā nimirum & pluuiā, aut niuosam, ventosámve, magis & minùs, pro soli, cœli & partis anni ratione, significat.
2 Sol circa diuinū maiſtatis suæ spectaculum, vnum duósve circulos liuē

tes

tes, vel ſubæruginoſos admittẽs, à ſuperiori diuerſum nihil commonſtrat.
3 Si Hyeme, ſpirante Septentrionali vento, vel Orientali, Sol deſcendens, ſolito rubicundior aut pellicidior videbitur: gelu penetrabile, conſentiente anni parte aduehet.
4 Luna ante coniunctionem, & alias ad Solem cõſigurationes, tertia quartáve, pallida, fuſca, aut obſcura cõſpecta, hybernum cœli ſtatum (vt de Sole dictum eſt) nuntiat.
5 Vergiliarum ſeu Pleiadum ſydus ſi nubilo cœlo veſpere occiderit pluuioſam hyemẽ denũtiabit: vnde priſci negotiatores qui id obſeruabãt, & inſidiandi auaritia tenebãtur, lucernarũ pretia ſtatim augebant. Si verò ſereno id fiat, aſperam & gelidam: quapropter reliquarum veſtium pretia etiã intendebant. Qua ex re ſydus ipſum ab antiquis, veſtis inſtitor rectè nuncupatum fuit.
5 Stellæ (vt etiam Luna) ſupra ſolitũ nitorem, hyeme micantes, inualeſcentium frigorum, aut (ſi minus aderunt)

imminentium ſigna, quemadmodum ſedula docuit obſeruatio, non obſcurè dabunt.
6 Poſt longa, eademque aſsidua Orientalis venti ſpiracula, gelu initiari ſi videbis: aut illi niuem, vel grandinem ſuccedere: eius duratione expectabis Si aderit pluuia, intermiſsionem.
7 Ineunte gelu grando alba gracilis & rotunda cadens, frigus intendi, pallida verò, craſſa, ablonga, & quadrata, laxari promittit.
8 Si Aquilonius ventus, vel ſociorum quiſpiam, terras validè perflabit (etiam ſi aderunt nubes) idoneis locis & temporibus, illum de tepida aura egelidam illico efficere, obſeruabis.
9 Niuis labentis particulæ ſubtiles, & paruæ, horriferum gelu, & ægrè ceſſaturum nuntiant: magnæ, latæ, & flocculis ſimillimæ, temperatum, & fortaſſe remitti paratiſsimum.
10 Frigidis morbis & chronicis obnoxios, necnon oſsium fracturis & luxationibus, maligníſve vlceribus & antiquis fatigatos, de recrudeſcentiũ

dolorum impatientia, inſtans frigus (vt de Pluuia ſuperiùs monuimus) præſcentiſcere certum eſt.

11 Paluſtres aues & ſtagnariæ, gelu initiante in magnas aquas fluentes, & gelicidijs parum opportunas excurrere viſæ maximum frigus necdum diſſolubile mihi plerunque protenderũt.

12 Democritum dixiſſe ferunt, & ſæpiſsime probaſſe talem futuram hyemem, qualis fuerit Brumæ dies, aut circa illũ terni, antè & pòſt: item Solſtitio æſtatem.

13 Ilices & quercus multum fructum ferentes, diuturniorem fore hyemem ſignificant.

14 Quoties diuerſarum ſpecierum, vel vnius duntaxat paruulas aues, ineunte hyeme, denſa dumetorum latibula quæritare, & cumulatim congredi obſeruabis: adhæc, paſtum nõ procul ab vrbanis, vel ruſticis ędibus venari: validiſsimi frigoris & intenſiſsimi ſigna præ oculis habebis.

15 Inſolita extremarum corporis partium frigiditas, his qui foculo nun-

quam: aut rarò aſsident derepente ob orta: gelu ſi non adeſt, inſtare, ſi adeſt, inualeſcere inſinuat.

16 Si lineus pannus, laneúſve frigida immerſus, & ſub dio appenſus, ſtatim rigebit, ſuperiorum teſtimonia firmabit.

17 Ignis per hybernos dies ſolitò rutilantior, calidiórque viſus, & carbo inſigniter candens: frigus ſi adeſt, acerrimum ſi abeſt, proximum indicat.

18 Signa alia frigidi aëris, qua parte de pluuiis, ſerenitate, & tempeſtatibus ſcribimus, ſeruata vbique temporum & locorum ratione, permulta reperies.

FRIGORIS ET GELV natura, Effectus & Accidentia.

GELV PER Hyemem ferè totam, & Veris initia, finemq; Autumni, nobis admodum familiare eſſe, fidem facit experientia: in ſeptimo dico hoc climate & vltra ad Septentrionem.

2 Aëre puro & ſereno, gelu oppor-
tunis temporibus, validius fieri quàm
obſcuro, pluuio, & nubiloſo, pueris,
ſenibúſque notiſsſmũ eſſe nõ diffido.
3 Gelu Rorem ſecum non agnoſcit,
ſed eius excitabulum ac fomentum,
ſi quod eſt, in pruinam plerunque
vertit.
4 Gelu coruſcationem, tonitru, & ſi-
milia, raro (ſaltem apud nos) ſibi alli-
gat: nebulam, aut caliginem multò fre
quentiùs: quæ eius intemperiem ſæ-
penumero auget.
5 In aurora, & ſub veſpertinum cre-
puſculum, frigus intenſius quâm circa
meridiem nobis eſt, ob radiorum So-
lis imbecillitatem.
6 Gelu inſigne, ſiccitatis cauſa eſſe
poteſt: nam humidum condenſat, &
laxas terrę partes admodum conſtrin
git: vnde in ambientem aërem nihil
tranſuolat.
7 Pruina anni gelicidia, ſi cum plu-
uia diſſoluentur, cætera omnia quæ
eodem anno poſtea contingent, pro
maiori parte ita diſſoluenda conten-

dunt ſeduli obſeruatores.
8 Initiante gelu, ſi ventus Orientalis ſpirabit, vel, quod ſæpiùs ſum expertus, Septentrionalis frigorem intenſam durationem expectabis.
9 Si in principio Gelu humiditas ſuperuenerit, quæ ſit Nix, aut grando, vel Pruina, & non pluuia, ipſius gelu continuationem ſignificabit. Et ſi Nixfuerit humiditas, ea partèſque illi us ſubtiles videbuntur, gelu fortius nuntiabit: ſi magnæ & latæ apparebunt, eiuſdem diſſolutionem.
10 Per Gelida anni tempora, ſi grando ceciderit, cuius partes ſint paruæ, albæ, graciles, ac rotundæ frigoris & Gelu continuationem ſignificabit.
11 Vigente gelu & frigore, ſi ceciderit pluuia, aut grando partium oblongarum, & minùs albarum, eius diſſolutionem præfigurabit.
12 Spirante Aquilone & Borea, frigora nobis certò promittuntur: maiora & minora, pro cœli & partium anni conſtitutione, ac locorum ratione, & poſitu ad cœlum vario.

Fri-

13 Frigora tempeſtiua, arborum & plantarum ſerenitati conferunt. Nam ſic optimè germinant.
14 Frigora præcoces germinationes, cœli indulgentia euocatas, quandoque exurunt & perdunt: quare ſerotinæ hyemes, ſatis arboribúſque noxiæ eſſe ſolent.

FINIS SECVNDÆ
Claſsis Ephemeridum Aëris perpetuarum, Antonij Mizaldi Monluciani.

EPHEMERIDVM AERIS PERPEtuarum Antonij Mizaldi Monluciani.

Classis Tertia.

VENTORVM CAVSA & generatio.

ENTI HANC habent generationem. Sicci halitus & calidi, sursum vi Solis & Astrorum euocati, & à frgore superiora per Antiperistasim dẽsante repulsi, quia crassis vaporibus, aut alijs, per viam occurrunt, & altiùs (quò illorum natura vergit) ferri præpediuntur, deorsúmque dato obstaculo, ob id remeare violẽter prohibentur, fit hinc: vt lateraliter supra terram, hac & illac errabundis vestigiis deerrent, diuagentur, ac tumultuentur, siátque ventus. Hæc si obscuriora dicis, planiùs ac familiariùs sic tecum.

tecum ago. Sicca exhalatio, à terra resoluta, cum occurrerit vaporibus crassis & frigefactis, qui deorsum supra terram sensim feruntur, mediúmque aërem obsident: propterea quòd illa neque deprimi potest, neque attolli, vi insita ob contrarij nixũ, in transuersum mouetur. Ex quo euenit, vt maximus fiat impetus, cùm magna extiterit in aëre vaporum & exhalationum copia. Qui impetus, motus, & agitatio, Latinis Ventus dici solet: nimirum quòd hinc inde veniat, & omnia perflans, à quocunque Horizontis loco exurgat.

SIGNA VENTORVM AB his que in Cœlo, Aëre, Aqua, & Terra, palam omnibus apparent.

COELVM.

SOL matutinus itidẽ & vespertinus, orbe rubicũdo, aut versicolore, vel quomodocũque aliter picturato succẽturiatus, vẽtorũ carceres (qua mũdi parte vanescẽs circulus sese aperiet) actu tũ recludere aggredietur.

2 Sol varius apparens, & de ignea nube aut purpuraſcente, radios effundens, ſiue in partes exteriores, ſiue in ſemetipſum, ventura flatuum prælia commonſtrat.
3 Sol de inferno hemiſphærio radios ſub auroram obſcurè rubẽtes iaculãs, vel eius picturæ nubes præ ſe agens, ventorum teſtimonia ſecum habet.
4 Si caligo tenuis & per exigua circum vibrantes Solis radios extendetur (qualem nonnunquam tenellæ nubes præ ſe ferunt) venti venientis nõ ſecus admonebit, quàm ſi cum crocatis, aut miniatis nubibus Phœbæa lãpas ſeſe à nobis ſubduceret.
5 Exoriente, labentéve Sole ſi à Borea nubes vna vel altera rubeſcet, illinc ventos domeſticos, cælum ſparſurum eſſe ſignum erit. Si ab Auſtro, auſtrales: & ita de reliquis.
6 Ex ſolaribus radiis quoſdam Auſtrum, alios Boream quaſi diuulſos, lucidis cum partibus mediis exporrectiſsimè affectare ſi obſeruabis: ventũ aut pluuiam in via eſſe exiſtimabis.

7 In Occidentali tractu, post lapsum Solem eúmque rubentem, nubes instar ardentium carbonum sparsim visæ, ventum magnum significant.

8 Sol fuscus, radios manè & vesperi, rutila de nube refundens pluuiosa vẽtorum spiracula promittit.

9 Si abeunte Sole candidus ad occasum circulus apparebit, ventum magnum vnde primùm aperietur, portẽdet. Qui si longè ante occasum, vel bona diei parte, sub vasta mole puniceus conspectabitur, etiam cum ventis tempestatem dabit.

10 Si nubes, quas Græci παρήλια dicunt, ab vna tantùm parte informarit Sol, ac radios veluti minio intinctos longè porrexerit: vehementes flatus, pro angulis in quos spectra ipsa annuerint, illũ protendere certus eris. Quod in Luna, & eius paraselenis (sed minùs quàm in Sole) adhæc in stellis, sed infirmiùs quàm in Luna, etiam perappositè agnosces.

11 Rubicunda omnia (vt paucis multa dicam) nascentem Solem, vel cadẽ-

tem comitantia, ventos plurimùm attulisse, vt veterum monimentis est traditum, ita obseruationibus multis firmatum.

12 Vnde emergere debeant ventorum flatus, de situ radiorum Solis ad Horizontem, vel motu nubium ventosum aliquod signum præ se ferentium, facilè excipies. Quæ significatio, non in solo Phœbi exortu, sed etiam lapsu, locum habebit.

13 Vento (inquit Maro) semper rubet aurea Phœbe. Illa itaque post coniunctionem & ante, tertia, vel (vt aliis placet) quarta: adhæc, post alias ad Solem configurationes, in rubicundula nube qua si tremula apparens, ventos ab ea mundi parte insurrecturos ostendet, in quam à Zodiaco ipsa declinabit.

14 Luna in nube purpurascente subtilis visa, corporísque sui partem à fratre nequaquam illustratam, vultu solito splendidiore & rubicundulo ostentans, flatus ex eo cœli tractu promittit, in quem substrata nubes viam affectabit. Quanquam alij adoppositum

situm

itum detorquent: quod vtique abſurdum omnino non eſſe, fidem faciet obſeruatio.

15 Luna ignea aut flaua circulos circa ſe diuiſos & interhiantes multos excipiens, ventorum luctas vehementes & ex his tempeſtates validas indicat.

16 Luna ſi ad circuli ſunt partem eam qua luminis eſt expers, crocea, vel rubicundula apparebit ventoſum bona ex parte menſem, intenſiùs, & remiſsiùs pro colorum lubricitate, cõſtantiáve apertè teſtabitur.

17 Si Luna pleno cornu lucens, circulum circa ſe habebit: qua ex parte is plurimùm ſplendebit, ex ea adfuturum ventum maximè oſtendet.

18 Luna opaca cornua, & obtuſa, imò verò vultum totum ex rubro fuliginoſum adeò præ ſe ferens, vt falcata dici, viderique minimè poſsit, idẽ omnino quod ſuperiora pollicetur.

19 Luna obiecto aliquo corpore pręalto, vt monte, arbore, vel turri, vmbram (quatenus pro præſente luminis fœneratione illi datum eſt) nullam, vel

vel ſaltem obſcuram proiiciens: ventos, pluuioſaque Auſtrorum ſpiracula intentat.

20 Luna cornu ſuperius (hoc eſt ſeptentrionale) acuminatum & rigidũ, Septentrionalem ventum, vt inferius, Meridionalem, portendit. Vtrumque rectum, ventoſam noctem.

21 Lunæ cornua, vtcunque reſima, & ſuppurpurea, mitem Zephyrum quandoque augurantur. Si contrà ſe habebunt, Apelioten. Sed ea cautio in Septentrionalibus hiſce regionibus, ægrè mihi eſt deprehenſa.

22 Luna Boreale corniculum tenebricoſum & retuſum habẽs, à Septentrione ventum promittit. Auſtrale à Meridie quamq̃ paulo aliter Plinius.

23 Lunæ falcatæ ſeu nouæ cornua ſurſum erecta, & acuta, ventoſam noctem, & fortaſſe diem ſequentem ſignificant. Itidem ſi in plenilunio rubella ſpectabitur Dianæ facies, alioquin ſubfuſcula.

24 Si Luna tertium diem agens, ambobus cornibus neque mutabit, neq;

re-

resupina lucebit, sed sublimes vtrinque apiculos protendet: occidentales venti: illam post noctem agitabuntur.

25 Luna in plenilunio rutilans, & se orbibus variegatis circumuestiens, qua parte maximè splendicantes illos ostentabit, ex ea tempestuosos ventos licebit expectare.

26 Lunæ cornu superius quasi cōniuens, Boream suspectum facit: resupinatum, Austrum. Quòd si duo trésve circuli circa Cynthiam aptabuntur, ab vno ventum serenum (modò extemplo marcescat, & fenestratim expiret) præstolaberis: à duobus sereniorem, & ita de reliquis deinceps.

27 Si Area, seu corona, Grecis ἅλως dicta, Lunam orientem, aut occidentē vel per alias cœli regiones exspatiantem obsederit: tantisper dum disparuerit, certi nihil pronuntiabis. Nam qua ex parte dispescetur, aperieturque, inde ventos emittet. Quod à pluribus partibus factum si videbis eorundem cō fusio, súsque déque inferiora vrgebit: ac dubiam in aëre flatunm pugnam

gnam concitabit.
28 Stellas (vt cum vulgo loquar) præcipites, obſcuram per noctem (albeſcente à tergo cœli tractu) crebrò volitare, & penè dixerim labi, ſi videbis: ventos ex ijs partibus in quas ferentur, expectabis. Si de pluribus, vagos & errabundè inconſtantes.
29 Crebra & inſolita ſtellarum ſcintillatio, certiſsimum ventorum ſignũ eſt. Quæ circa planetas ſi continget (quanquam hoc negant) cum ventis etiam pluuias excipere, pro ſoli & cœli natura, par erit. Circa inſignes luminarium eclipſes, & Solis ingreſſum in Æquinoctialibus & Solſtitialibus ſignis, Adhæc circa altiorum Planetarum coniunctiones, venti dies aliquot antè & pòſt, variè ſpirare, ac reſpirare conſueuerunt.
30 Orionis, Arcturi, Pleiadũ, & inſigniorũ primæq; notæ ſtellarum aliquot cœlo hęrentium, matutinos cum Sole & Planetis exortus, veſpertinóſque occaſus, necnõ cœli (vt loquũtur) mediationes, ventoſas tempeſtates, ac pluri-

plurimum aduehere ſcripſerunt antiqui, & nos plus millies ſumus experti.

31 Stellę ſolito maiores lucidioréſque viſæ, ventorũ afflatus ex ea cœli parte minantur, in quam de Ecliptica, pro ratione latitudinis inclinabunt.

32 Circuli circa errantes vel inerrantes ſtellas viſi, idem quod de Sole & Luna diximus promittunt.

33 Comatæ ſtellæ (vt alibi oſtendidimus) ſi diu ſub ingenti corpore excanduerint: ex ea parte vnde inſurgent, vel in quam caudam iaculabuntur, inſignis ventos conſtanter adfuturos nuntiabunt.

34 Traiectiones ex quo mundi angulo frequentes micabunt, ex eo irruituros ventos teſtabuntur: à contrarijs partibus ſubſilientes, eorundem inſtabilitatem: à quatuor mundi plagis erumpentes, omnimodas tempeſtates, vſque ad tonitrua, & coruſcationes. Quod ad ignitas aëris impreſsiones alias pro tua prudentia non inepte etiam accommodare poteris.

Parahe-

35 Parahelius, aut Paraſelene ſi ex parte Auſtri vel Aquilonis apparebit, illinc ventum aut aquam dabit.

AER.

36 Ventus in Solis & Lunæ coniugio ſpirans, ſi in tertium vſque diem perſeuerabit: primum tetragonum, & fortaſſe plenilunium attinget. Quod ſi die tertio alius quiſpiam interuenerit, ventorum confuſio (vincente tamen qui tertius fuit) oborietur. Quam obſeruationem ad plenilunium & præcedentes, necnō ſequentes Lunæ ſchematiſmos, etiā appoſitiſsimè adaptabis. Quanquam alij ventum eum qui in aliquo Lunæ articulo viget, in ſequentem vſque duraturum exiſtimāt. Quod tamen apud nos locum nō habete, plus centies exploraui.

37 Quia rarò pluuia, aut nix abſque vento ceſſare, abigíque ſolet, idcirco vtraque ſi inſignis erit flatuoſum aërem non procul abeſſe teſtabitur.

38 Poſt ſubſidentem caliginem, aut nebulam, ventus moueri plerunque ſueuit. Propterea ſi hæ abundauerint,

futuri

futuri Auſtri inditium eſſe volunt aë-
riarum obſeruationum ſtudioſiſsimi.

39 Cœlo ſereno, nebula quantumuis parua, dum Sol exoritur viſa, flatum procelloſum alicubi minatur.

40 Purpureæ nubes, poſt lapſum Solem Septentrionem verſus in longum exporrectæ, ventos (ſplendēte eo cœli tractu qui intercedit) intra triduum validos præſagiunt.

41 Nubes ventoſa in eam Horizontis partem deerrans à qua ſpirare non videtur ventus, flatus eò migraturos ſignificat.

42 Nubes in montium verticibus lōgè latéque diſperſæ, in quamcunque partem agentur, illinc ventum emerſurum promittunt. Tametſi alij ab ea plaga efflaturum contendunt, vnde propellentur nubes.

43 Aër abſque profundis nubibus, & obſcura caligine, per maiorem hemiſhpærij partem rubeſcens, ventos adfuturos, niſi falſæ ſunt cum libris obſeruationes, hactenus quaſi digito indicauit.

Mu-

44 Matutinæ coruſcationes (vt etiam veſpertinæ) abſque tonitru, & nubibus, per Horizontem vaſtè micantes, ventos pluentes, & quandoque ſerenantes oſtentant.

45 Vere, Æſtate, & Autumno, ſi ab Euro, vel Auſtro (purpuraſcente alicubi aëre) frequenter ac plurimùm coruſcare videbis: adhæc à Zephyro, & interdum Borea, illinc ventos ingruere coniectabis.

46 Tonitrua matutina, aërem perflantem antiquis attulerunt: veſpertina & meridiana, imbrem. Sic ab Auſtro, Cauro, vel Fauonio, quoties nocte ſerena plurimùm fulgurauit, imbrifer ventus in via ſæpe fuit.

47 Tonitrua, Sole hyemalia ſigna perluſtrante, crebrò audita, Ver, & nō nunquam annum totum, ventoſum, quaſi tuba de alto, rerũ aëriarum obſeruatoribus cecinerunt.

48 Si Æſtate vehementiùs & crebriùs tonabit quàm coruſcabit, ventoſas aëris cōmotiones ab eo angulo vnde percrepabunt tonitrua, formidabis.

AQVA.

49 Mare plus ſolito cæruleum apparens, Auſtros nuntiare tradunt: atrum, Aquilones: derepente ex inquieto tranquillum, venti vnius in alterum degenerationem, vel incrementum.

50 Spumæ maris diſperſæ, & inſigniter bullantes aquæ, aſperam tempeſtatem, flatuoſámque promittunt. Adhæc ſi facto ſilentio mare altiùs intumeſcere deprehendetur.

TERRA.

51 Si obſeruabis montium cacumina, ſonitum mugitibus perſimilem edere, aut ſolito elatiora craſsioráque apparere præterea, inſulam ex vna multas ementiri, Auſtros, & ab his pluuias expectabis.

52 Si excluſo oculorum vitio montes, arbores, & reliqua corpora quæ ſub ſenſum cadunt, craſsiora, quàm pro conſueto modo, maioráve conſpicientur: caliginoſos, & præhumidos Auſtros, viam affectare certus eris.

53 Terra natiuum ſuũ colorẽ exuiſſe

viſa,

viſa,& nigrior quàm ſit apparens, Boreale ſignum ob oculos ponit: albior, aut pallidior, Auſtrale: præſertim in liberiore cœlo, & ſolo.

54 Folia, ſine aura (ſaltem quæ ſentiatur) per inane ludentia: & lanugo, vel res quæuis alia in aëre volitans: adhæc pluma quaſi aliunde mota, aquis vltro citróque ſubſultans, ventorum ſigna ſecum habent.

55 Flamma ignis aut lucernæ ſcintillas multas micatim excutiens, ſéque (nullo cogente) intorquens: inſuper ellychnia fauillaceos fungos (vt ſic dicam) eructantia pluuioſos ventos augurantur.

56 Paſſeres præter modum pipillantes, & Aues veluti ſomnia ſibi fingentes. Adhæc Canes in puluere ſere plurimùm voluntantes, adfuturis ventis ſigna haud quaquam obſcura ponũt.

57 Si Aranearum filamenta, aut rerum aliarũ flocculi, abſque cauſa per aërem motu vago multipliciter ſerentur: & ventorum, & pluuiarum certiſſima præſagia exhibebunt.

Fulicæ

58 Fulicæ per ſerenitatem, relictis p. ludibus, in ſicco ludentes, & Ardeola multum obſtrepera mare fugiens, ventos cum aëris perturbatione ingentes minantur.

59 Anates, tum domeſticæ, tum agreſtes, ſi diu & multùm alas excuſſerint, ſéque cum vrinatoribus Mergis, ſolito auidiùs aquis commiſcerint tempeſtatum & ventorum præcones habebuntur.

60 Mergi è medio mari ad littus plurimùm conuolantes, ventorum & tẽpeſtatis teſtes eſſe ſolent.

61 Continuò ventis ſurgentibus, aut freta ponti
Incipiũt agitata tumeſcere: & aridus altis
Mõtibus audiri fragor: aut reſonãtia lõgè
Littora miſceri, & nemorum increbreſcere murmur.

62 Corui ſingultu quodam latrãtes, ſéque concutientes, ſi continuabunt, ventos certò ſignificabunt.

63 Formicæ ſegniter operantes, aut contra propriam induſtriam latitantes: vel foras oua progerentes, ventũ

ac tempeſtatem oſtendunt, non ſecus quàm Ranæ plurimùm coaxantes.
64 Cancri inſtante procelloſa ventoſa, aut pluuia tempeſtate, lapillis brachiis ac pedibus apprehenſis, ſeſe ſtabiliunt, Conchæ ſaxis adhæreſcunt, & Echini ſe arena ſaburrant.
65 Terreſtres volucres iuxta aquas vociferantes, & ſe illis perfundentes, ventoſam tempeſtatem non ſecus præſagiunt, quàm Cornix idem agitans, & Hyrundo humili volatu aquas ſepius deradens.
66 Anſeres inſtante Septentrionali vento, volatum ad meridiem exercuiſſe ſæpenumero deprehendimus: ingruente verò Auſtrali, ad Boream.
67 Erinaceus terreſtris, qui & Ericius dicitur, duo foramina in ſubterraneo ſuo cubili effodiens, vnum ad Boream, alterum ad Auſtrum: vtrumlibet obturauerit, illinc ventos emerſuros oſtentabit. Si ambo, illorum pugnam confusè variam indicabit.
68 Polypus ad terram modo inſueto recurrens, & calculos flagellis ſuis com-

comprehendens, ventorum certiſsimum præbet teſtimonium.

69 Delphini per maris tranquillitatem laſciuientes, & aquas ſocio ſaltu validè perflantes, ventorum impetum ex eo cœli tractu ſignificare ſolẽt, vnde primùm viſi fuerunt.

70 Signa alia ventorum, de Aphoriſmis toto hoc opuſculo per claſſes ſparſim diſſeminatis, colligere facillimè poteris. In quo non prætermittes locorum, & temporum, necnon cœli habitudinum rationes ac naturas, vt ſæpius dictum eſt, & ſubinde repetitum.

VENTORVM NOMINA,
Naturæ, Differentiæ, Accidentia, Effectus & alia.

QVM quatuor ſint mũdi anguli ſeu cardines, qui cunctis hominibus ſenſu ac experiẽtia dignoſcuntur: videlicet ex Orientis Solis locus, necnon Occidentis, & quæ polis vicinæ vtrinque ſunt ſtationes (Septentrionem & Meridiem, ſi libet, appella) veteres

Philoſophi, primum ventorum numerum illis circũſcripſiſſe, & hinc cardinales ventos quoſdam rite nuncupaſſe mihi ſemper ſunt viſi. Vel quòd plures non nouiſſent. Vel quòd his tã quam ducibus reliquos complecterentur, & veluti aſſeclas intelligerent. Sequens ætas cognita ipſorum cardinum vaſta hinc inde amplitudine octo (cuilibet laterales duos) addidit atque illinc ad duodenarium numerum totam ventorum claſſem reuocauit. Cuius ſeriem iuxta veterum placita, hîc breuiter ex ordine tibi recenſebimus. Opus ſanè arduũ, ſed tamen cognoſci digniſsimum, apprimèque vtile, non dicam nautis, & agricolis, ſed medicis, ac omnibus qui ſanitatis ſuæ cuſtodes ſeduli eſſe ſtudent.

DE VENTIS ORIentalibus.

ORIENTALES venti Ariſtoteli & Plinio in hunc ſe habent modum, Subſolanus Græcis ἀπηλιώτης nuncupatus

tus, quaſi dicas à Solis via, aut æquinoctialis exortus ſectione ſpirans, orientalium vẽtorum claſsicus eſt. Cui temperata omnia & mediocriter ſe habentia, pro locorum & partium anni ratione, necnon præſenti cœli ſtatu adſcribuntur, Hic ſuauis eſt, purus, ſubtilis & ſalubris: præcipuè manè: nam ſub Phœbęis radiis naſcitur. Vnde nihil veneni mortalibus adfert.

2 Vulturnus, Latinis à volãdo quod altè, vt volat vultur, nobis ſpiret: Gręcis verò, quibuſdam, εὖρος nuncupatus, quod pulchre fluat, ac ſalubriter ad Solis brumalem exortum Subſolano comes aſsidet: qui ob viciniã meridionalis Auſtri (in quem nonnunquam degenerat) humidus & nubicogus, nobis ſæpenumero viſus eſt. Non deſunt qui à vellendis nubibus, vulturnum dictum putent.

3 Helleſpontius, à Græcis καικίας, à me ob latentẽ malitiam, detrita litera κακίας dictus, eidem Subſolano ab æſtiuo Solis emerſu lateralis aſtat: incõſtans, & de Septentrionis natura in

quem annuit, ſubfrigidus. Hinc nubes non procul pellit, ſed ad ſe vocat: vnde in adagium abijt, Mala ad ſeſe trahens, vt Cæcias nubes.

4 Orientales venti Ariſtoteli hanc agnoſcunt naturam. Subſolanus ſiccus eſt. Eurus initio ſiccus, ſub finem aquoſus. Helleſpontius humidus: ſed in his diſtingue loca, & concordabis (vt loquuntur) ſcripturas.

5 Venti à Solis exortu ſpirantes, vberiorem habent materiam, & flatus validiores, quàm occidui: quia materia noctis frigitate compreſſa, Sole emergente tenuatur, & ad motum impetúmque faciendum paratior euadit.

6 Orientales Venti ſalubres ſunt: quia à loco & aëre temperato necnon ſubtili prodeũt, vnde ſerenatores quibuſdã appellantur, Propterea ædiũ & bibliothecarum feneſtras, ad captandam omnis corruptionis expertem auram, illis aperiunt

7 Euro perflante, omnia quam conſueuerũt maiora apparere plurimum ſolent: nam nubicogus eſt & vaporoſus

osus: ex quo (vt in nostris primis Ephemeridibus demonstrauimus) falsam phantasiam de corporum quantitatibus & colore passim exhibere potest.

8 Constat ex Astronomiæ & Cosmographiæ rudimentis, pro regionũ & Horizontium varietate, lateralium ventorum distantias, à quatuor principibus & cardinalibus, magis minúsve variare. Nam & Orientalis, & accidua, æstiuáque ac brumalis Solis (vt loquuntur) amplitudo, tanto maior accidere solet, quanto alter polorum fuerit super Horizontem elatior. Sed de his multa in nostra Cosmographia.

DE VENTIS OCCIdentalibus.

OCcidentales vẽti oriẽtalibus oppositi, sic se habent. Fauonius Gręcis ζέφυρος nũcupatus, ab occiduo Æquinoctij tractu spirat: éstq; Veri in quo plurimùm viget admodũ similis: vnde hyemẽ, niues &

pruinas resoluit: & quia tepidus est ac temperatus, herbas floréſque producit: à fauendo vel fouendo nomen habẽs: ad cuius ſpiracula omne mortaliũ genus luxuriat, & Venerem ſobolis gratia exercet.

2 Africus, Grȩcè λιψ, ab hyberno occaſu intonans, Fauonio, meridiem verſus, ſocium ſe præbet: tempeſtiuoſus, & ob Auſtri contubernium, nobis quandoque pluuius: ab Africa & Lybia regionibus vnde mittitur, nomen habet.

3 Caurus Græcis ἀργέστης dictus, in æſtiuo occaſu ad Septentrionis latus, Fauonium (vt ſatelles principem) ſtipat: percelloſus: niuoſus, grandinoſus frigidus ac humidus: quo efflante, nubila in Oriente ſereno die plerumque ſpectantur.

4 Occidui venti, Ariſtoteli ſubfrigidi omnes ſunt: niſi quód Caurus ſiccus eſt in principio, & aquoſus in fine. Sed hæc climatibus Ariſtotelicis donemus, noſtris non item. Nam vt eſt in carmine, Sortitur genium quælibet

bet ora ſuum.
5 Occidentales venti Orientalibus in hunc modum opponuntur. Fauonius, Subſolano, Africus. Vulturno, Caurus, Helleſpontio.
6 Venti oppoſiti maximè flant circa tempora oppoſita: vt circa Vernale æquinoctium, Fauonius: circa Autumnale, Subſolanus: & ita de reliquis: faciúntq; idem, vel omnino oppoſitum: ſeruata vbiq; cœli & locorum natura.
7 Venti ſecundum diametrum contrarij, ſimul flare raro aut nunquam videntur: nam valentior debiliori obluctatur, violentiámque infert, & ceſſare cogit: vel ſaltem obtundit, & confundit.
8 Occidentales ventos in fine diei, quòd à Sole repurgentur, ſalubriores eſſe contendunt Philoſophi, & tēperatiores, quàm in initio. Oriētales cōtrà.
9 Fauonium, ante meridiem paſcentes Æſtate oues ſpectare, poſt meridiem verò Subſolanum, antiquis ſalubre fuit & auſpicatum: aliter noxium & malum: quòd experiundo (ſi

videbitur) explorabis.

10 Fauonius Vere, per cuius tempora aduentare ſolent Hirundines, à quibus Chelidonius nuncupatur, & Autumno dum à nobis recedunt, ſurgente Heſpero, nō procul à terra ſpirare ſolet ex quo fit, vt Canes ne inter venandum latentes feràs ſubodorentur, impediat. Nam hic ventus, quòd omnium continentiſsimum ſit, maximéque terram attingat, plurimùm confundit olfactum ac guſtatum.

11 Zephyrus, ſeu Fauonius quia temperatus eſt, & poſt tempeſtates plerũque ſpirat, aëríſque habet temperaturam, idcirco ei admodum conuenit cum aëre: quem ſicuti non conturbat ita terrę fœtus nullo modo contriſtat: Ex quo illum Græcis ζέφυρον bene nũcupatum, quaſi dicas ζωήφερον, non inepte tibi fortaſſe perſuaſeris.

12 Flante Fauonio terra hyemali frigore conſtricta aperitur: ac plantæ omnes germinant, & pullulare incipiunt. Nam Plinio naſcentia è terra ab illo maritantur. Quo fit vt genitalem mundi

mundi ſpiritum, Fauoneum ſæpenumero vocitet.

13 Fauonium oliueta ſpectare iuſsit Cato: hic ver inchoat, aperitque terras tenui frigore ſaluber: hic vites putandi, frugéſque curandi, arbores ſerendi, poma inſerendi, oleas tractandi ius dabit, afflatúq; nutritiũ exercebit.

DE VENTIS MERIdionalibus.

MERIDIONALES vẽti calidi nobis ſunt, & omnium maximè humidi: quorũ rex & primarius eſt Auſter, Græcis νότος dictus: humidus: fulminans & peſtilens. Cui ſocium ſe præbet, occaſum verſus, Auſtroafricus, ſeu λιβόνοτος, pluuioſus & quandoque tonás: ſic dictus, quòd iunctus ſit hinc inde Auſtro & Africo: adhæc Noto & Libi. Ad Orientis latus Euroauſter, vel φοινικίας iacet: calidus & humidus, ex vna parte habens Eurum, ab altera Auſtrum: vnde nomen retinet.

2 Venti Meridionales, Ariſtoteli ſic deſcribuntur. Auſter, Euroauſter, & Libonotus calidi ſunt: ſed ex his Auſter noxius & peſtilens. Libonotus humidus magis quam calidus. In quibus ſemper (vt monuimus) cœli & locorũ rationem præ oculis habebis.

3 Meridiani venti quia à calido loco & re torrido, per medium mare mediterraneũ (ex quo vaporis in tranſcurſu permultos hauriunt) ad Septentrionale ſolum oppoſitum permeant, idcirco humiditates illa affatim exprimũt. Septẽtrionales cõtrarium agunt, ob loci vnde proficiſcũtur ἰδιοπροπίαν Quæ ratio, in alia cœli ad terram poſitione, contrario ſe habebit modo.

4 Venti Meridionales alijs omnibus inſalubriores nobis ſunt: nam humitatũ & putredinis authores, fautoréſque eſſe deprehenduntur: quapropter illis nec cellaria, nec ædes, nec bibliothecæ, nec granaria aperiri debent.

5 Auſter de ſimilis naturæ locis quibus Aquilo ſpirat: nimirum de Auſtrino polo, multáque niue, glacie, & gelu

gelu, loca polis vicina vexat. Quum verò per Solis itinera, & meridianam plagam tranſit, à Sole deſiccatus rareſcit. Ex quo in Græciam calidus & ſiccus neceſſariò peruenit, & proxima loca calefacit ac deſiccat. Vnde quæ ferè illic æduntur, ſicceſcunt, clanculúmque homines deſiccant. Quum enim neque de mari, nec fluminibus vllum humorem capere poſsit, de animalibus ac terra natis (vt habet Hippocrat. Lib. 2. de Rat. vict.) ſuccum plurimum exugit.

6 Venti Auſtrales, in mari maiores & ſæuiores tempeſtates excitãt, quàm Septentrionales, & alĳ quiuis. Nam à loco calido proſilientes, multos vapores pluuiarum & tempeſtatum nutritios ſecum prouehunt.

7 Ventus auſtralis breuis & modicus aërem ſerenat: magnus & diuturnus turbat: qui in fine validior eſſe ſolet quam initio.

8 Auſtrales venti locis & temporibus opportunis nebuloſi ſunt ac vaporoſi: propterea falſam rerum phan-

tasiam penes magnitudinem & colorem sæpenumero mentiuntur.
9 Austro flante maiores fluctus æduntur, quã, sub Aquilone: cuius motus, sicuti etiam aliorum, Sol exoriens, itidem & Occidens adauget: meridianus cõprimit, saltem æstiuis temporibus, in nostris hisce regionibus.
10 Auster quantò maior erit, tantò pluuiosior (saltẽ nobis) ac diuturnior apparebit. Vnde, quia finiẽs (vt diximus) validior est quam incipiens idcirco pluuias sub finem vehementiores quam initio fundit. Boreas contra: quapropter aquas paulatim colligit.
11 Austri si diu quidem spirabunt ex Hippocratis obseruatione & præscripto, auditum hebetabunt, caput grauabũt, erunt caliginosi, pigri, & dissoluentes.
12 Austrinæ constitutiones corpora humectant, frangunt & laxant: vertigines faciunt, oculis atque artubus difficilem motum præstant, & aluos lubricant.
13 Austro perflante animal quoduis
mi-

minus eſurire teſtatũ probatumq́ eſt. Quia calor ab eius flatu cutis poros aperiẽs, cum ſpiritu calidũ internũ (beneficio cuius coctiones & facultates aliæ naturales perficiuntur) foras exhalare ac diſſolui ſinit. Sed in calidis regionibus: id locum habere poteſt, in noſtris nõ item: niſi fortaſſe per æſtatem. Cęterùm, quia (vt dictũ eſt) Auſtri diuturni, humiditate ſuperflua corpora replent, & pituita infarciunt, etiam idipſum in paratis moliri poſſunt.

14 Auſtrum quæ ſpectant arbores, decidua folia ante alias habere tradiderunt rerum agri ſcriptores. Adhæc, per auſtrinos flatus fruges peiùs maturеſcere, quanquam celeriùs.

15 Auſter noctu ideo vehementior ſolet eſſe quam die, quia exhalatio vẽti huius, tam eſt calida, vt noctis frigore deprimi non poſsit, quin proprio calore ſublata vehementior inſurgat. Interdiu à Solis æſtu rare fit, & aliquando abſumitur, vnde non poteſt tanta vi ſpirare, quanta noctu.

16 Auſtro permultùm diúque flante,

fungos

fungos & Irides circa lucernas fieri constat: quæ ab his maximè conspiciuntur, vel potiùs confinguntur, qui natura humidiores habent oculos, & visionem imbecillam, vel vtcunque deprauatam.

DE VENTIS SEPtentrionalibus.

SEptētrionales venti frigidi sunt & sicci, faciúntque niues & frigora. Quorum cardinalis & prę cipuus est Septentrio, Græcis βόρεας καὶ ἀπαρκτίας quòd ab arcto, flet, dictus: Lateralis ad occasum, Circius & Olympias, Græcè θρασκίας & ἰάπυξ niuium authores & grandinosi. Ad Orientem Aquilo, Græcis μέσης, comes sedet, nubes cōstringens & aquas glacians sine pluuia: adhæc flores & fructus, vineásque germinātes lædēs.

2 Venti Septentrionales Aristoteli sic depinguntur. Boreas, Aquilo, & Circius aëra purgant, & nisi vehementer frigidi fuerint, serenant: particulatim Boreas grandinosus est & salubris:

Aquilo

Aquilo, niuoſus & corruptionis vindex: in ſumma frigidiſsimi omnes. Sed nec noſtris hiſce Septentrionalibus regionibus nec paſsim, nec per omnia reſpōdere obſeruabis. Quare de vētis ſeriò philoſophari volenti, neceſſaria eſt cœli & partium terræ cognitio.

3 Septentrionales venti meridianis hunc in modum opponuntur. Boreæ, Auſter, Aquiloni, Euroauſter: Circio, Auſtroafricus.

4 Venti Septentrionales ſaluberrimi ſunt, & omnis putredinis expertes. Vnde rerum agri authores, cereales apothecas & vinarias illis patefacere, & (vt dicam) feneſtrari præcipiunt.

5 Venti Septentrionales, floribus, prægnantibúſque arboribus, necnon germinibus: & recenter efformatis fructibus, adprime (ſaltem apud nos) nocent: gemmantéſque vineas grauiter fatigant & lædunt.

6 Borea exſibilante puteos magis quàm ſtante Auſtro fumare cognitum eſt. Cauſam habet antiperiſtaſis, qua ille calidum intrò congregat, hic vapo-

vaporat & educit.
7 Aquilo, quia frigidus eſt & ſiccus, ideo omnes corporis ſuperfluitates facilè abſumit. Nã frigus cutim cõſtringendo naturalem calorem ad intima depellit: qui deinde auctus, ad omnes naturales actiones, & illis ancillantes facultates alias corpus noſtrũ vitámq; diſpenſantes, fortior inſurgit ac robuſtior. Hinc hyeme & Vere (vt ter maximus ſcripſit Hippocrates) ventres natura ſunt calidiſsimi, & ſomni profundiſsimi.
8 Boreas nocturnus, tertium diẽ plurimùm non exuperat: qui vt diurno tempore acrior inualeſcit, ita nocturno debilior euadit. Addã quòd Aquilonem prænuncat terra ſicceſcens repẽtè: Auſtrum, humeſcens rore occulto.
9 Si Boreas poſt humidam conſtitutionem ab Auſtro accerſitam reboabit, tempeſtas in aëre palam induci ſpectabitur. Qui tametſi incipiens paruus eſſe ſolet, finiens nihilominus magnus exploratur: non paruus in egreſſu vires acquirit eundo.

Aqui-

10 Aquilones aërem longo tempore exercentes, secundum Hippocratem, tusses permouēt: adhæc, vrinarum difficultates, horrores, costarum & pectoris dolores, lippitudines siccas, febres acutas, grauedines & atras biles.

11 Aquiloniæ constitutiones eidem Hippocrati corpora densant, & contēdunt: præterea bene mobilia, colora tiora, & meliùs audiētia faciunt: aluos exsiccant, oculos mordent: & si pectus dolor aliquis obsederit, laborē augēt.

12 Aquilonius aëris status siccus, his qui naturā habent humidiorē confert: Austrinus verò humidus, qui calidiorem & sicciorem: quia contraria, vt habet ex Hippocrate Galenus, contrariorum sunt remedia.

13 Densiores & materiæ firmioris arbores, Aquilone maximè gaudent, cuius afflatu lætiores euadunt.

14 Greges contra Aquilonem pascentes, lippitudinem & alui defluuia contrahere, testatum est. Ad quæ accedit, quòd qui fœminas ex grege, vel armento concipi volet, in Septentrio-

nalem

nalem ventum inire vt cogat, expedit
15 Aquilonia hyems, ſatis omnibus vtiliſsima eſſe cenſetur, quam ſi tepidi ſequẽtur imbres, optimum erit. Nam arbores fœtu exinanitas, & foliorum ſpolijs languidas, naturale eſt eſurire: cibus autem illarum eſt imber: quem protinus conceptus ſeu germinatio, opportuno tẽpore & loco ſequi ſolet.
16 Flante Aquilone arandum nõ eſſe, nec item inſerendum, aut ſemen iaciendum, author eſt Plinius. Nam radices vẽtus hic percellit & perſtringit.
17 Venti Plinio hanc habent rationẽ. Omniũ frigidiſsimi ſunt quos à Septentrione ſpirare diximus. Quibus præterquam quod addit Caurum, commune etiam facit, vt reliquos cõpeſcant & nubes abigant.
18 Humidi ſunt Auſter & Affricus: Sicci Caurus & Vulturnus, præter quam deſinentes, nam tunc proprium temperamentum ſuum, ad humidi aut frigidi latus latus detorquent.
19 Niuales eidem habentur Aquilo & Septentrio, quanquam poſtremus

gran-

grandines cum Cauro agnoſcit. Auſter alicubi æſtuoſus eſſe cenſetur.

20 Tepidi ſunt Vulturnus, & Fauonius ijdémque Subſolano ſicciores. In vniuerſum omes à Septentrione & Occidente ſicciores ſunt, quam à Meridie & Oriente.

21 Ventorum ſaluberrimus eſt Aquilo: peſtilentiſsimus (ſaltem nobis) Auſter: mediocriter ſe habet Subſolanus: vtcunq; ſuſpectus Fauonius. Sed quia in his vt pleriſque aliis, ſine limitatione loquitur Plinius cautè eſt legendus & circunſpectè audiendus.

22 Aquilo quia gelidus eſt & ſiccus, flores ſine pluuia maximè lædit. Circius frigidus itidem & ſiccus, ventorũ gyros & niuiũ coagulationes faciẽs.

VNIVERSALIA QVÆdam ad Ventos omnes.

VENTORVM materiam non tantùm à terra, ſed & fluminibus, niuibus atque mari, educi poſſe exiſtimabis. Nã in his plurimum ſpiritus humidi ineſt qui

qui ob insitam leuitatem, & materiæ tenuitatem, quum in nebulam, aut niuem transire non possit, in ventum promptè abit.

2 Ventos ex materia pluuiæ cognata, vel cum ex pugnante oboriri vel hinc constat, quòd quidam pluuias cient, alij verò serenitatem efficiunt.

3 Quemadmodum flumina magna, de paruo fonte & exigua origine paulatim increscunt, aliis fluuijs, riuis, & aquis receptis, ita venti in suo primo exortu, circa Horizontem remissiores emergũt, & debiliùs spirant: ab illo verò remoti (accidente subinde ab inferioribus per aërem noua exhalationum caterua) fortiùs grassantur, & collectis à multitudine viribus (qua data porta) validiùs perflant. Nam ex succisiua per Horizontem exhalationum impulsione fiunt, à quibus impelluntur: perinde atque in aqua ex proiecto lapide circulus à circulo, donec ad eum qui omnium est maximus ventum sit: in quo impetus omnis: exhaustis viribus paulatim

latim remittitur & languescit.
4 Quia ventorum locus est infima aëris regio: ideo à montibus, & eminentibus locis facilè abscinduntur, & ne deorsum sæuiant, refringuntur: qui supra terræ, maris, aut fluuiorum planiciem, viã liberiùs ire, rediréq; solét.
5 Venti ob aliquo cursu aguntur, vel quia halitus illorum materia, ignea & agilis quodammodo est substantia: quæ in sublime lata, dato obstaculo, per rectam lineam (vt graue corpus) descendere non potest: ergo leuitate insita, obliquè & lateraliter palàm deerrat. Aut, quia fumorum & vaporũ noua soboles de ascensu occurrens, aliò migrare (nimirum ad latus) ac vltro cedere cogit.
6 Venti in magno æstu ac frigore pauci spirãt: quia in illo, exhalatio vẽtorum pabulũ à sole depascitur: in hoc verò, terra gelu cõstricta, fumos exhalare non potest: vti etiam nec aqua.
7 Ventus quiuis, niuem, grandinẽ, pruinam, siccitatem, gelu, pluuiam, tonitru & quę illud sequuntur agnoscere
po-

poteſt, quæ commotio (vt poſtea dicemus, & opportunè adnotabimus) tempeſtas dici ſolet.

8 Ventos dedit ſummus rerũ artifex ad cuſtodiendam cœli aut (ſi mauis) aëris, terrarúmque temperiem: pręterea, ad euocandas, ſupprimendáſq; pluuias: & alendos ſatorum ac arborum fructus: necnon ad difflationem, quæ vna putredinis eſt vindex.

9 Venti opportunis temporibus frigitatem plurimùm augent. Vnde hyeme plerunque videre licet, loca perflata & ventis expoſita, plus aliȷs, etiam eodem die & ſpatio rigere, ac gelu infeſtari.

10 Ventos etiam lucente Sole, non procul à terra inſigniter tumultuari obſeruabis: quòd halitus ipſe vix dum ſalutato aëre, in primo terræ limine cõcurſantes. errabũdi luctãtur. Vel quòd á contrariis partibus exilientes, circa terram obuȷ, cæſim & punctim ex tẽpore coeunt. Aut, quòd ventoſæ exhalationi remiſtus ſit vapor, qui ſupra halitum ſparſus, illũ ſuccumbere, proindéque

ndéque inferiùs deerrare compellit.
11 Circa Lunæ Eclipſes, flatus (vt author eſt Ariſtoteles.) agitari maximè ſolent. Ad quæ accedit, quòd iuxta vtrunque Æquinoctium, ventus aut aqua apud priſcos locum habuerunt quoties in Caniculæ aut Arcturi exortu non pluit.
12 Quemadmodum exiguus ventus pluuiam ingentem compeſcit, & obtundit, ita ventum violentum pluuia parua: quòd ex pugnantibus conſtent materijs: quæ (vt poteſtas omnis) impatientes ſunt conſortij.
13 Venti vicini aut obliquè contrarij non ex diametro oppoſiti, ſimul flare poſſunt: qui quò obliquiores erunt, eò turbas maiores, & tempeſtates ſæuiores concitabunt.
14 Ventus perſtrenuus roris generationem & lapſum præpedire poteſt: magis minùs, pro varia locorum ad cœlum poſitione.
15 Montes & æditiora quæque loca, modò infimam aëris regionem (vt de Atlante, Olympo, Ato, & Pindo, ſcribunt)

bunt) nõ exuperẽt, ventis ſæpius quã humilia pulſari, agitaríque certum eſt.

16 Ventos ex diametro oppoſitos, in eodem Horizonte ſimul flare eſt impoſsibile. Nam ſi ex æquo fortes erũt & pares, alter alterum impediet: ſi impares, debiliorem ſuccumbere neceſſum erit.

17 Scandente ſupra Horizontem Sole, ventos inualeſcere fidem facit obſeruatio: qui Hyeme validiores circa Auroram eſſe ſolent, quàm circa Heſperum.

18 Ventos ideo ſiſtit pluuia, quòd eius aqua, terræ poros exteriùs (ne exeant halitus) obſtruit. Aut, quòd ſiccos fumos ventorum materiam immodica & intempeſtiua humectatione diluit ac obtundit.

19 Vẽtos quandoq; ciet pluuia, quia terram aridulam exſiccatámque, & nihil aut minimùm exhalantem, pluuiali madore recreat, tepefacit, & collapſas illius vires reparat, feſſáq; membra leuat: perinde atque fieri ſolet in igne cineribus condito, aut calce: in

qui-

quibus modica frigidæ affuſio, fumos alioquin latentes & preſſos conſpicuè excitat.

20 Sole exoriente ſi minùs ceſſabunt venti, illorum prolongationem ac vehementiam formidabis. Nam Sol præſertim fortis, radiorum ſuorum maieſtate, aërias materias (niſi rebelles fuerint) tenet vel abolet.

21 Quemadmodum venti ex leui atque modica materia ſurgunt: ita illa deficiente, illico cadunt.

22 Ventus ante pluuiam adfuturam maior eſſe plerunque cõſueuit, quam poſt. Ad quæ accedit, quòd pluuia collabente, ventus (vti eſt adnotatum) aut omnino quieſcere, aut minor fieri plurimùm ſolet.

23 Venti pro materiæ diuerſitate & regionis à qua feruntur natura, diuerſis modis affici vidētur: propterea ſibi ſimiles vbique non ſunt.

24 Ventos eos qui degēte ſupra Horizontem Sole incipiunt, vehementiores, diuturnioréſque expectabis, quā qui illo ſub terram lapſo, emergunt.

25 Quia terra eſt rotunda & inęqua-lis, ideo fit vt ventus vnus alicubi flans, alibi non perſpiret, Vel quia omnis non fert omnia tellus, hoc eſt, ventoſę exhalationes vbique non exeunt. Aut quia à montibus (vt diximus) trāſire præpediuntur.
26 Venti quandoque ſubſidunt ac remittuntur, propter defectum caloris qui terræ ſpiramenta recludit: ex quo fit, vt per eam conſtitutionem, pauciores, vel ſaltem mitiores, ſerenioréſve prodire videantur.
27 Vere & Autumno ideo frequentes, fiunt venti, quia tunc propter aëris teporem, & meatuum terræ apertionem exhalationes ſunt plurimæ: quæ ob radij ſolaris debilitatem, minùs diſſolui ac diſsipari poſſunt.
28 Æſtate & Hyeme pauci ſpirant venti: quia in hac, halitus (frigoris beneficio) clauſis carceribus comprimūtur, in illa: à rapidiſsimo Solis radio extinguntur, & vaneſcunt.
29 Venti qui quarto die poſt Solis & Lunæ coniugium ſpirant, menſe inte-
gro

gro quandoque perseuerare deprehen duntur. Nam is dies totius peragratio nis lunę, sicuti apud medicos acutorũ morborũ, index antiquis est habitus.

30 Venti in orbem ferè spirant, ita vt cadentem proximus semper sequatur, ex læuo latere plerumq; in dextrũ hac enim ratione motum Solis respicere volunt. Quod ipse ad obseruatio nem diligenter conferes. Nec omittes quòd quisquis erit ventus, si feruidus sentietur, pluribus diebus permanebit. Et vulturnus si à serena cœli parte cœperit flare, non durabit in noctem: at Subsolanus in maiorem noctis partem extenditur.

31 Venti medio die aut nocte ferè sopiuntur: quòd nimio frigore, vel æstu (vt sæpius dictum est) illos solui experientia doceat.

32 Quum exhalatio, ventorum materia, calida sit & sicca, mirabitur quis, vnde venti alij sint humidi, alij frigidi, & ita deinceps de reliquis ex ordine. Huic paucis responsum volo, qualitates ventis à locorum natura, vnde

vel per quæ ſpirant, accidentaliter inesse, non à Solis halitibus & fumis.
33 Inter ventum & Auram, tale ferè eſt diſcrimen, quale inter lacum & flumen. Aura enim nihil aliud eſt, niſi aër ob motam leniter exhalationem blandè impulſus: qualiter flabello excitari ſolet. Quid ventus dictum ſuprà.
34 Auræ æſtu præualido maximè excitantur in locis ſaltuoſis, aut ad fluminum ripas: propter ſpiſſiorum exhalationum & frigidiorum diſſolutionem, in his locis à calore Solis factã.
35 Ventorum impetu & violentia, piſces in nouas piſcinas & aquas, necnon noua ſemina in alienas terras, nouúmque auium genus atque incognitum, è lõginquis regionibus transferri, ſcriptum eſt, atque obſeruatum.
36 Venti ingẽtes & diuturni, proditiones vulgò portẽdere ſolet: quia ab acri caliditate & ſiccitate oboriuntur, quæ imbecilla capita vexat, & in proditiones ac ſeditiones plurimùm agit.
37 Venti ſunt expectãdi vnde nubes diſcuſſę cœlum adaperuerunt. Sed hęc
ſatis:

atis: nũc ſupereſt vt de particularibus ventis quibuſdam, certis tẽpeſtatibus anni remeãtib⁹, cõſequẽter ſcribamus

38 Eteſias appellant Philoſophi anniuerſarios vẽtos, ſtato anni tempore recurrentes: quos poſt æſtiuales verſiones, ab Vrſa (Sole Cancrum peragrãte) liquatis Boreæ niuibus ſpirare, cõtendit Ariſtoteles: flatúſque habere, per diem manifeſtos, per noctem verò obſcuros. Quanquam Seneca aliter, qua cauſa, viderint docti.

39 Eteſiæ noctu ferè deſinunt, & à tertia diei hora Peripateticis peroriũtur: ſpirántque à Bruma Ornithiis leniores, & paucis diebus perſeuerãtes

40 Ornithię vẽti ſunt Eteſiis ex oppoſito flãtes, poſt ſolis hyemales verſioẽs hoc eſt, poſt brumales ſolſtitiũ. Quod Ariſtoteles ĩ ſuo climate & cœlo agnoſcere potuit nos in noſtro (vt de ſuperiori) nõdum ſatis cõſtanter probauimus

41 Venti Ornithię ſeu Chelidonię dicti nomen habent ab auibus, & hyrũdine: que ſub illorum aduentum apparet. Plinio ſpirare incipiunt vno & ſe-

ptuagesimo die post Brumam.
42 Prodromi, sunt Aquilonum flatus: inde nomen habentes, quòd Etesias ventos nō vnius tantùm cardinis sed totius ferè hemisphærij quod est inter Fauonium & Zephyrum (quemadmodum adnotauit Milichius in .2. Plin.) præcurrant alijs inter ortum seu Subsolanum & Boream. Atque hæc de vniuersali ventorum ratione summatim scripta satis erunt. Repentinos ventos omnium maximè formidandos aggredior: modò tibi ostendero mirabilem esse omnipotentis Dei prouidentiam in ventis, pluuiis, & alijs meteoris. Nam quot ignibus, aut caloribus opus esse putas ad resiccandas vnius regionis pluuiosas superfluitates, tam in vrbibus quàm extra, longè latéque respersas quas vnus septentrionalis ventus, vnus item solaris radius, vna aut altera hora, ceu de spongia, absorbet, exhaurit, ac emulget? Quot aquarum dolijs, imò verò quot fluminibus opus esse dicas ad irrigandam, & humectandam regionē

vnam

vnam quam vna, aut altera hora, vel leuissimus imber vniuersim & ex æquo madefacit, aspergit, saturat, ac irrorat: mirabilis sanè in altissimis Dominus, qui solus quæcunque vult facit in cœlo & terra. Sed de his alibi. Superest vt promissum, pro mea tenuitate, nunc demum hîc explere satagam.

DE REPENTINIS QVIBUSDAM VENTIS & VIOLENTIS, OB IDQUE PERICULOSIS & FORMIDĀDIS.

EX VENTIS, quidam repẽtini sunt nuncupati, quòd magno fragore subitò oboriantur & subitò concidant: quorum mutationes & formæ variæ sunt. Nã obducti nubium (vt sic dicam) cute, diuersis modis afficiuntur. Itaque ex his aliquot proferemus.

2 Flatus quidam est horribilis & repentinus, à Græcis ob incensionem & inflationem πρηστήρ, à Latinorum plerisque procella ardens, cœlestis flãma, & igneus turbo vocitatus. Hic obliquè supra terram (vt incendium) vo-

litans, & terribiliter grassans, nunc arida robora, nunc vicos & oppida, nedum sata ac syluas amburit & perdit. Igneam pluuiam nonnulli dixerunt, alij flagellum Dei: quo sæuiente incensam cum vicino pago, syluam ingentem, & in cineres versam (Dij talem prohibete luem) semel non sine stupore, dum iuuenis admodũ essem, vidisse memini.

3 Prester à fulmine hoc differt, quo flãma ab igne: nã ille flatu latè funditur: hoc verò impetu cõglobatur, vtrobiq; tamẽ ardor & incendiũ reperitur.

4 Ecnephias ventus est procellosus, & mirandum in modum tumultuosus: magnus insuper & continuus, motu recto ac violento deorsum ruens: quo vno à Typhone (de quo statim) maximè differt. In hunc effusum acetum, præsentissimum remedium esse, à Plinio scribitur.

5 Ecnephias, procella quandoque dicitur: éstque ventorũ omnium acerrimus. Nam propter materiæ crassitiẽ & spissam exhalationem, aërem obscu

rat

rat ac percellit: qui non fuſus, nec per apertum (vt alij) venit, ſed laborans, & iter ſibi vi ac pugna parans, necnon ex alto ſupra terram obliquè prorumpens, Cæterùm, ille id eſſe fertur inter ventos, quod inter pluuias nimbus Nubibus & vaporibus incluſa exhalatio arida & à coactis ſupernè nubibus, ſumma vi verſus terram detruſa Ecnephiam ac procellam facit, validos & furentes ventos è nubibus iaculatos, omnia perflantes, ac ſeuiſsimè perdentes.

6 Typhon, Græcis πνεῦμα πυρῶδες dictus, hoc eſt præceps & ignitus ſpiritus, ventus eſt locum ex loco mutans, & rotatim deorſum irruens: qui flantibus Aquilonibus, ſecum aliquid nubis conuolutim deducít: à qua nō poteſt ſe explicare.

7 Typhon præterquam quòd cuicumque rei inciderit, eidē vim infert: homines etiam & pecora in altum nonnunqam attollit, ac arbores & ſaxa in ſyluis torquens ſternit: nauigiáque cōfringit, ac in ſublime rapit.

8 Typhon, Plinio, Vortex, alijs Turbo, & vibratus Ecnephias, de nube gelida (vt dictum est) abruptum aliquid sæpenumero secū voluit, ruinámque suam illo pondere aggrauat: quem, repentinum flatum à nube prope terram & mare depulsum, definiuerunt quidam: vbi in gyros rotatur, & proxima (vt monuimus) verrit, suáque vi sursum raptat.
9 Typhon illisu ipso repercussus, correpta in cœlum secum aufert: ac in excelsum, nisi magna fuerit resistentia, sæpenumero perfert.
10 Typhon ardentior, accensúque dum fuerit, Prester vocatur: contactu amburens pariter ac conterens.
11 Typhon ab Enecphia hoc differt, quòd ille latiùs & altiùs vagatur: fitque ex subtiliore materia, & absque diuulsione continuè perflat. Hic humiliùs & angustiùs discurrit, ex spissiore materia discontinuè grassans, & obuia quæque mouens ac exagitans.
12 Typhon seu Turbo, plerunque fit à duobus pluribúsve contrariis ventis
&

& obliquè ſpirantibus, in anguſtis arctiſque locis (vt ſunt angiportus) plurimùm ſeſe prodens ac vigens.

13 Typhon ob vehementem impulſionẽ, quandoque inſtar ardẽtis rotæ in gyrum agitatæ incenditur: arbores & nauigia prodigiosè cõficiẽs. Quod ad πρηστῆρα quidam detorſerunt, quorum materia ferè eadem eſſe cõſueuit.

14 Turbo ventus, ab aliqua mundi plaga certò præſcripta ſpirare minimè deprehenditur, ſed è nube deuolui: quoties ſcilicet oppoſiti venti duo, ex oppoſitis nubibus egreſsi, concurrentes impetu magno & perualido commiſcentur, ac de victoria inter ſe concertant. Quanquam de vnius vẽti eliſione ad anguloſum aut cauum aliquod obſtaculum, etiam Turbo fieri poteſt: hoc à vortice Pliniano, ſeu Ecnephia differens, quo ſtridor à fragore.

15 Turbo ab vno vento nonnunquã emittitur: quãdo videlicet in cauo aliquo, vel anguloſo loco eliditur, in quo (perinde atque ſi aliquis ex oppoſita

parte reluctaretur) conuoluitur. Qui quod eundem sæpius locum ambiat, ac se vertigine ipsa cõcitet, Turbo dici consueuit: quem cum Typhone cõfundunt Philosophi.

16 Non fit aquilonius Typhon, nec niualis: sicuti nec iacente niue Ecnephias. Et hæc de ventis vniuersim & particulatim (quod ad meteorologum attinet) satis erunt. Reliquum est, vt ad Hydrographorum & hodiernorũ nautaram ventos, commodũ me cõferam: ne quid tibi negatũ esse dicas.

VENTORVM DISTINctio, nomenclatura & situs, ex recentiorum Nautarum & Hydrographorum placitis.

HACTENVS ventos de antiquorũ sententia duodenario numero distribuimus: fecimúsq; quatuor, reliquorũ veluti principes, à quatuor mũdi cardinibus, æquinoctiali oriẽte & occasu, necnõ meridie & septentrione, flatu recta (quoad eius

fieri

ri poteſt)procedentes:& alios inſu-
r duos horũ cuilibet ſociali vtrinq;
dere iunctos : pro maxima Solaris
ortus & occaſus (vt loquuntur)am
tudine.Nunc oſtẽdere ſupereſt,quo
odo recẽtiores nautę & Hydrogra-
hi (maximè qui quotidie Oceanum
quarum parentem explorant) vni-
erſum Horizontis ambitum, contra
ntiquorum præſcripta, in ordinem
uorum & triginta ventorum appo-
tiſsimè (quod ad rem nauticam &
Iydrographicam attinet) diſtribue-
int. Qua in re hîc mihi monendus es
autas priſcos Mediterranei maris &
Egei(quod Archipelagus incognita
Oceani, vaſtitate nuncupabant) cum
odiernis Oceani naucleris in ipſis
ardinibus duntaxat cõuenire,in aliјs
on item.Nã recentiores naute, inter
quatuor angulares ventos, hîc rei &
doctrinę cauſa à nobis Reges & prin-
cipes nuncupatos, rurſum quatuor
(cuiqui ſpatio inter duos cardines,
vnum) inſeruerunt, quos præcipuos
inſcripſerunt; nos mutuata à Vitru-
uio

uio voce Medianos: quòd ab ipsis c
dinibus medij ex æquo ſtent ac diſt
factúſque hinc fuit octonarius ve
torum numerus. Deinde, aſcititiis il
quatuor Medianis, alios rurſum vtr
que duos (Collegas ritè appellaueri
comites adhibent: qui cum octo pri
ribus, ſexdecim conſtituunt. His inſ
per (octo inquam poſtremis) laterale
itidem vtrinque duos alios opponu
inſigniorúmque ventorum Quadra
tes nuncupant: quorum omnium a
ceruus, ventos duos ſupra triginta, a
vnguem exprimit: vt quatuor ſi
Reges, & quatuor Mediani, regibu
hinc inde medio ſpatio aſsidentes: ad
hæc Collegæ octo, & ſexdecim Aſſe
clæ, illis paſsim intertexti. Quod me
ſententia, temere haudquaquam fa
ctum exiſtimabis. Nam flatuoſam &
lateraliter motam ventorum mate-
riam, à dato quocunque Horizontis
puncto, viam ire & redire poſſe, nun-
quam negabit rerum naturæ candi-
datus, nedum Philoſophus conſum-
matus.

Iam

Iam quod ad nauticas ventorum
torum appellationes attinet, paucis
mpræſentiarum hæc à me candidè,
vt omnia, accipito. Quatuor Regibus
cardinales ſi placet nuncupa) pro-
ria nomina, non dico Græca, Lati-
a, aut Hebræa, ſed pro cuiuſque na-
ionis libertate, domeſtica & patria
ndiderunt naucleri: ex quorum no-
nenclatura vtrinque collecta, deno-
minationes Medianis ipſis(vt ſtatim
dicemus) appoſuerunt. Rurſum, ex
binis Regiorum & Medianorum ap-
pellationibus ſimul iunctis, his quos
Collegas vocauimus, nomina apta-
uerunt: ſed ita, vt angulus illis proxi-
mior, locum in denominatione pri-
mum, iure ſuo(quemadmodum po-
ſtea audies)rite ſibi vendicet. Poſtre-
mò, quos Quadrantes dici adnotaui-
mus, partim à cõiuncto primario, par
tim à ſocio, addita quarti voce deno-
minarunt. Quæ omnia in Hydrogra-
phicis chartis(marinas appellant)pro-
priis lineamentis, coloribus & nomi-
bus obſcurè, & (ne locorum nomi-
nibus

nibus obſcurè, & (ne locorum nomina confuudantur) ſuperficiariè diſtincta ſi animaduerterem, rerum Hydrographicarum ſtudioſis adprimè conſultum gratularer. Sed verba, ſi placet, in exemplum conferamus.

3 Cardinales venti Regĳ & principes, hanc habent nomenclaturã. Subſolanum in Orientis Æquinoctialis angulo triumphãtem, noſtrates Oceani nautæ, hoc eſt Gallici. Eſt, nũcupãt: mediterranei maris exploratores, Leuantem. Fauonium in occidentis cuſpide ſedentem, illi Ooeſt, hi Ponentẽ. Auſtrũ meridionalẽ, illi Suede, hi Marinum, & Auſtrum. Boream Septentrionis cardinem regẽtem, illi North, hi Tramontanam.

4 Rurſum, ventum qui inter exortũ & meridiem æquis ſpatiis reſidet, vnde Medianum inſcripſimus, Suede illi, hi Syrochum dixerũt. Qui inter Oriẽtem & Septentrionem medius eſt, illi Northeſt, hi Græcum. Qui inter occaſum & Septentrionẽ, illi Northweſt, hi Maeſtrum. Poſtremò qui ab occi-
dentis

dentis & meridiei angulo ex æquo
distat, illi Suedweſt, hi Garbinum &
Labechium.

A iam dictis octo (nimirum Regiis
quatuor, & Medianis totidem) ipſis
intermediis, quos Collegas vocaui-
mus, nomina hunc in modū rurſum
indiderunt: Qui inter orientalem Re-
gium, & Medianum, Boream verſus
collega ſtatuitur, Eſtnortheſt denomi-
natur. Qui inter Medianum eundem,
& Septentrionis angulum, collegam
itidem agit, Northnortheſt: alia tute
excogitabis, & ex iam dictis facilè cō-
pones.

6 De his verò quos quadrantes di-
xerunt, ipſis Regiis, Medianis, & Col-
legis (vt monuimus) ſparſim inter-
textos, id exēpli habe. Eum qui inter
North & Northnortheſt, hoc eſt Sep-
tentrionalem Regium, & proximè
Collegam, orientem verſus intertexi-
tur, North cum quarta Northeſt nū-
cuparunt: primam denominationē à
principali vento proximo, ſecundam
verò ab eo qui ad trium quartarum
di-

distantiam subsequitur, implorantes. Quod ex figura, vt ars exigit, debitè extructa, sibi quisque facilè repræsentare poterit. Sed hæc (quod aiunt) extra oleam. Quæ quia ad Meteorologiam, & Ephemerides nostras parum attinent, verbum non amplius addo. Dabitur fortasse locus istis fusiùs, & accuratiùs dilatandis ac explicandis in nostra Hydrographia, si quæ hîc tibi ex animò tradimus, grata esse intellexerimus.

FINIS TERTIÆ CLASSIS Ephemeridum aëris perpetuarum, Antonij Mizaldi Monluciani.

EPHEMERIDVM AERIS PERPEtuarum Antonij Mizaldi Monluciani.

Clasſis Quarta.

TONITRVORVM cauſa & generatio.

ONITRV hanc habet generationẽ. Perlato vi cœleſtiũ corporum ad mediam aëris regionẽ fumo duplici, vapore nimirũ & exhalatione: quemadmodum vapor in nubibus conſiſtentiam à locis frigitate promptiſsimè vertitur, & addenſatur, ita exhalationem ſuperiora petere nitentem celerrimè includit, & veluti captiuam agit. Quæ in denſo exitum indignabunda quærens, motu præualido nubis profundæ & cauæ, latera huc & illuc volitans, perſtrennuè quatit

tit,& qua parte rariora ſunt,elidit: in-censáque celeri ſuo motu,& vi ignea longè micat:atq; pro vtriuſque natura & denſi rarique varietate,ſonũ per aërem, varium ac planè expaueſcendũ ædit:quem tonitru maiores noſtri dixerũt. Aliter,tonitru eſt fragor æditus ex lucta vaporis & exhalationis in nube. Vel ex diruptione nubis facta per violentã expulſionẽ ſicci halitus & calidi, in ipſa vaporoſa & frigida nube incluſi. Vel, vt Plinius habet,fragor factus ex plaga compactorum ignium è nube erumpentium. Tonitru itaq; erit nubis ictæ & percuſſæ ſonus : omnia adeò grauiter interdũ perturbans, vt cœlum terræ miſcere videatur. Nam quum in nubem natura humidã,procelloſi,& ignei, impetuosique halitus multi ſeſe intruſerunt,& vt captiui,obſides ibi facti fuerũt, inualeſcente qui illos agebat ſpiritu, & viribus congeminatis, exitum viis omnibus pertentãdo, nubem ipſam impetu perualido diſcindere, aperireq; conãtur.Ex quo fit,vt incurſiones admodũ violentæ,

&

turbulenti ex reſiſtētia impetus cū
rodigioſa agitatione ſúſque dēq; illic
boriantur. Quorū indicatio horrēdo
ū bōbo, & mugitu planè ſtupendo ad
ures vſq; noſtras, per mediū aërē ſe
erribiliter prodit, ac inſinuat. Qui mu
itus, aut, ſi placet, ſonus, ab antiquis
ō ſolū tonitrus, ſed & tonus etiā di-
tus fuit: à quo attoniti nomen habēt:
c ſi dicas tonitru perculſi, vel afflati.
Hęc vera eſt ſoni tā horrēdi, aut, ſi ma
uis, tonitrui generatio. Quæ admira-
tionem exiguā habere debet: quū etiā
in Caſtaneæ cortice, veluti in nubecu
la, modicus vapor incluſus, ſimile ne-
ſcio quid moliatur. Adhæc halituoſus
puluis in bellicis machinis clauſus, mo
tus ac incēſus. Quæ machinæ, ecquid
per Deos immortales, habent corpo-
ris, quid virium, quid proportionis,
cum nube ingentiſsimos quoſuis mō
tes exuperante, vaporúmque & flatu-
lentorum halitum, tota, vt ſic dicam,
dolia circumferente? mirabilis ſanè in
altis Dominus: mirabilis, vt poſtea di
cemus in tonitru, fulgure ac fulmine,
quæ

quæ facit verbum eius.

CORVSCATIONIS causæ & generatio.

CORVSCATIO, fulgur fulgetrum, ſeu fulguratio, aliud nihil eſt, quam apparitio ſubita halitus ſubtilis & inflammati ex tempore per aërem diſcurrẽtis ac vaneſcentis. Aut vibratio luminis ſeu flammę, quæ fulmen futura erat, ſi plus virium ac materiæ habuiſſet. Erit itaque Coruſcatio, lumen inflammatæ exhalationis per nubis latera expulſæ, & excuſſæ: quã fieri tibi proponimus ab halitu: valido impetu perruptæ nubis latere deorſum micante, & ſubtiliter in aëre, ardente: qui priùs cerni ſolet, quam tonitru audiri: licet ſecundum naturam poſterior ſit: quemadmodum docebimus.

FVLMINIS CAVSÆ & generatio.

FVLMEN fit quando halitus ſiccus, & nonnihil viſcoſus (vnde compoſitus vapor quibuſdã nun-

patur) multo motu & varia agita-
one, conciliato æſtu in nube perco-
itur, & in ferream, aut lapideã quã-
m maſſam coit. Aliter, fulmen eſt
halatio ardens, è nube vaporoſa (te
is eſſentiæ ſpiritu præeunte, & ſe-
ente) deorſum violenter iaculata.
el ſpiſsior halitus à frigidis vapori-
us conglobatus, magna vi & fragore
nube erumpens, & vſque ad terrã
eſcendens, corporáque ibi reperta,
ura & ſolida, motu, lumine, ac affla-
, percellens, diſsipans, & variis mo-
is (vt poſtea dicemus) abolens, con-
orquens, atterens ac diſpergens.

SIGNA TONITRVO-rum, Fulgurum, & Ful-minum.

SOL manè aut veſperi per æſti-
uos dies, adhæc initiante Au-
tumno, & procedente Vere, ca-
a in nube, & grauida : cùm inſolito
calore viſus, cœlum grauiter tonatu-
rum minatur.

Traiectiones ex quatuor mundi

angulus (exargente à meridie atra nube) vaſtè irruentes: tonitruorum & coruſcationum, vel pro his ventorum prouentum magnũ, conſpirante regione, & anni tempeſtate præſagiunt.
3 Si Typhon ventus turbinoſus, Æſtate, Vere, & Autumno, paleas, puluerem, & alia ſurſum de improuiſo, denſis nubibus obducto cœlo, raptabit: tonitrua, & quæ illa comitantur, proxima eſſe portendet.
4 Si Æſtiui dies, & qui illos antecedunt Verni, ſequuntúrque Autumnales, præter anni tempeſtatem incaleſcent: ſéque ad occaſum (labente Sole) Iris proferet: tonitrua & cum fulgetris fulmina valde formidabis.
5 Signa ventorum, tempeſtatum, & pluuiarum quamplurima, à circulis, Paraheliis, virgis, nubium natura, & aliis quæ circa luminaria, vel alibi apparent, opportunis temporibus & locis (aëre quo dictum eſt modo incaleſcente) accidere ſi videbis: ad tonitrua, & quæ inde pendent (ſingula ſingulis, vt par eſt, miſcendo)

on ineptè transferre accommoda-
que poteris: præsertim si Mars &
Mercurius, vel cum his Iuppiter, lu-
minarium eclypsibus, & magnis con-
iunctionibus, vel anno, aut eius qua-
drantibus præfuerint.

TONITRVORVM DE-
creta per singula signa Zodia-
ci, ex Mercurio Trismegi-
sto, & Leopoldo
Austriaco.

SI LVNA in Ariete versante, primos Tonitruorum strepitus exceperis, herbarum abundantiam, necnõ hominum angustias, eorúmque suspendia expectabis.

2 Si in Tauro, annona in montibus valde bona erit: in vallibus pauca: cũ vini & pecoris multiplicatione.

3 Si in Geminis, pluuiæ multæ ac grandines aderunt: frumẽtum ac legumen copiosum erit, aues paucę, & reptilia multa.

4 Si in Cancro, emerget fames, &

populi commotio, cum fructuum deuaſtatione à locuſtis, & pluuiis putrefacientibus.
5 Si in Leone, ſeditiones mouebũtur inter regna: annona cara erit, & ſub finem anni populi ſeditio, & magni alicuius viri mors expectabitur.
6 Si in Virgine, hominibus inſidiabuntur feræ: atque animalium quadrupedum valde timendus erit interitus.
7 Si in Libra, annus circa ſua initia ſiccior erit: ſub finem humidus cum annonæ caritate.
8 Si in Scorpio, parca erit vindemia, piſces & pecudes morientur: fœminę abortient: & venti validè perflabunt.
9 Si in Sagittario, cõgruæ pluuiæ deſcendent, præliabuntur Regum domeſtici: & decidui erunt arborũ fructus.
10 Si in Capricorno, gentes quàm plurimæ diſpergentur: ac triſtitiæ in multorum cordibus altas figent radices, graſſabitúrque peſtis alicubi.
11 Si in Aquario, pluuiæ erunt magnæ, & motus in populo maximi.
Adhæc

Adhæc terroribus variis percellentur mortales: agitabitúrque aër ventis morbificis.

2 Si in Piſcibus, formidabilis erit ſic-citas, & ſuo tempore gelu: fructus de-ficient, vinum abundabit, ægrotabunt homines, ſed pauci morientur.

3 Animaduertendum, quòd ſi in ſe-cundo ſigno à primo tonabit, abole-bitur primi ſignificatio: ſi in tertio, pri mi & ſecundi: ſi in quarto, præceden-tium, & ita deinceps.

TONITRVORVM EX quatuor mundi partibus ſurgen-tium, vel auditorum, por-tenta, ex Beda An-gloſaxone.

AB ORIENTALI plaga exorta prima tonitrua, in an-ni ipſius circulo, ſanguinis co-pioſam effuſioné præfigurát.

2 Ab Occidentali, mortalitatem, peſ-ſimámque peſtilentiam.

3 A Meridiana, incolas pelagi ma-gna clade morituros.

4 A Septentrionali, malorum hominum cladem, multorúmque euersionem.

TONITRVORVM PER duodecim menses anni prognostica ex eodem.

IN MENSE Ianuario si tonitrua percrepant, in anni ipsius ambitu multos homines cum pecore esse morituros protendũt. Adhæc, syluarũ ac nemorum infructuosam sterilitatẽ.
2 In mẽse Februario prima tonitrua audita, aurium infirmitates & capitis significant.
3 In Martio, mortalitatẽ atq; terrores multos, ac si extremus dies adesset.
4 In Aprili, seminibus ac frugibus periculum imminere portendunt: & inter vndas vasti pelagi nauigare valde periculosum indicant.
5 In Maio, pluuiam copiosam frugúmque ac fœni nimiam sterilitatem prænuntiant.
6 In Iunio piscium diuersi generis diuersam multitudinem, & vndas fluminum metuendas declarant.

In

7 In Iulio, hominibus magnum imminere mortis periculum, & arboribus ſterilitatem præſignant.

8 In Auguſto, pelagi piſces per turmas abſq; generatione morituros indicāt, cū noxia ſerpētini gn̄is eruptione.

9 In Septēbri, copioſam populi multitudinem ex hac vita migraturam ſignificant.

10 In Octobri, infra anni illius circulū validiſsimas aëris procellas, atq; ingētiſsimos vētos, emerſuros prenūtiant

11 In Nouembri, nimiam, ouium infœcunditatem, ſterilitatémque imminere, ex alto quaſi tuba præcinunt.

12 In Decembri, nullum malum hominibus, ceteríſque animalibus aut frugibus præfigurant: ſed proſpera, atque ſalutaria omnia.

TONITRVORVM PRÆfigurationes per ſingulos dies hebdomadæ ex eodem.

SI in quolibet anno tonitrua die Solis, vel Dominico, primū per crepuerint, clericorū ac ſacrarū

virginum mortem deſignare tradunt.
2 Die Lunæ, turmas coniugum eſſe morituras, frugéſque paſſuras.
3 Die Martis, magnificam copioſiſſimám que frugum abundantiam.
4 Die Mercurij, ſcorta ac meretrices fatuáſque fœminas, per agmina catermatim morituras: aut humani ſanguinis copioſam effuſionem.
5 Die Iouis, multiplicem frugum terræ abundantiam, atque incolarum pelagi proſperitatem.
6 Die Veneris, Regis interfectioné: aut validiſsimum bellum, multorúmque ſtragem, vel pecora magno numero moritura.
7 Die Sabbati, aut Saturni, ingétem peſtilentiam graſſaturam, vel validiſſimnm bellum venturum deſignant.

TONITRVORVM PRÆſagia, per duodecim Menſes anni, ex Leopoldo Auſtriaco.

IANVARII tonitrua, ventos validos, & frugum abundantiam promittunt.

Febru-

2 Februarij mortem multorum, & maximè diuitum.

3 Martij, ventos validos, frugum abundantiam, & lites in populis.

4 Aprilis, annũ bonum & iucundũ.

5 Maij, famem.

6 Iunij, frugum & annonæ copiam.

7 Iulij, annonam bonam, sed pomiferarum arborum detrimentum.

8 Augusti, reipub. prosperum statũ, sed ægritudines multas.

9 Septembris frugum abundantiam, & potentis viri occisionem.

10 Octobris, ventos validos cum annonæ & fructuum inopia.

11 Nouembris, frumenti largum prouentum ac hominum hylaritatem.

12 Decembris, annonæ abundantiam & in populo concordiam.

TONITRVORVM SIGNIficationes per. 12. signa Zodiaci ex Zoroastre, autore Cass. Dion Vtic. lib. primo Geopon.

SI PRIMA tonitrua post Canis exortum contigerint Luna in Ariete versante, consternatos

& dubię rationis quoſdam in regione illa futuros ſignificant: Adhæc timores hominúmque fugam, poſtea verò quietum ſtatum.
2 In Tauro, frumenti & hordei corruptionem, locuſtarum prouentum, & in regia aula gaudium.
3 In Geminis, turbas & morbos, frumentique corruptelam.
4 In Cancro, hordei vitium, boum ſtragem, & circa Martium ac Aprilem pluuiarum copiam.
5 In Leone, fruměti ac hordei in mõtanis perditionem, pruritúmque & impetigines.
6 In Virgine, regis interitrum, nauigantium periculum, & circa ſata rubiginem.
7 In Libra, plagarum multitudinem, bella & fructnum corruptionem.
8 In Scorpio, famem & volatilium vbertatem.
9 In Sagittario, migrationem populi alicuius, in montanis frumenti copiã, in campeſtribus corruptionem.
10 In Capricorno, pluuias, regis do-
lum

um fructuum abũdantiam, & excellentium virorum mortem.

In Aquario, bella horrida in maritimis, fructuum vbertatem, legumium penuriam, & vini ac olei abundantiam.

In Piſcibus, modicum frumenti corruptionis, & viri alicuius potentiæ mortem.

TONITRVORVM NAtura, Differentiæ, Accidentia, Effectus, & alia.

NVBES per tonitrua admodum nigricãs, quia ob ſpiſsitudinem, contentum halitum fortiter comprimit, ſonum, propter diuulſionis contumaciam, perhorrendum (præſertim ſi internus fumus copioſus erit & denſiuſculus) emittere prona eſt.

Nubes ex nigro rubeſcenes, quia de ſe denſa valde eſt, & ignitum vaporem multum habet, ideo validiorem ictum quàm nigra, plurimùm incutit.

3 Nubes cum nigro rubore virescẽs omnium pessima est, & mirandum in modum, si super ciuitatem aliquam, vel domum perpẽdicularis steterit, formidanda: quia ob ruborem, ignei halitus multum habet: ob nigrorem, vaporem copiosum addẽsatúmque propter virorem, aquam ingentem. Ex quibus frigidi cum calido, & humidi cum sicco pugna perstrennua, & velitatio insignis sursum est expectanda. Ad quæ accedit, quod nubes talis, enormem grandinem, & prodigiosorum lapidum fulmina, non sine hominum & pecorum, vrbiúmque, ac rerũ aliarum iactura graui, sæpenumero minatur.
4 Nubes per tonitrua albicans, nihil aut minimum est timẽda: quia vtriusq; materiæ pauxillum habet.
5 Tonitru sine coruscatione tum maximè fit, quum sola nubium ventosarum inter se est collisio & lucta. Coruscatio verò sine tonitru, quando in tenui nube, rara & minimum aquosa, at tritu suo & motu, necnon ingenita vi
ignea

ignea, exhalatio ipſa incenditur, & viam nacta, foras proſilit.
6 Ante magna tonitrua, validos ventos & fortes plerũque ſpirare obſeruatum eſt: nimirum ob turgidæ nubis compreſsionem & commotionem, halituúmque in aëre agitationem.
7 Quia per creberrima tonitrua, halitus putres, craſsi & viſcoſi ſurſum cũ vapore & exhalatione per infimum aërem ducuntur: & illius tractum corrumpentes, iterum deorſum refunduntur: ideo grauiſsimam peſtem, ac luem hominibus, pecori item, & ſatis quibus veſcimur, creberrima tonitrua hinc minitari, cum libris fidem facit experientia: temporis filia.
8 Per tonitrua, dilacerata nube bombus tam vehemens & inconditus plerunq; fit vt pullos in ouo & fœtum in grauidarum vtero quandoq; perimat.
9 Tonitru validiùs perſonãte, nõnullos peregre proficiſcẽtes, ſurditatẽ incurriſſe obſeruatum eſt: nec mirũ: nam excellens ſenſibile (vt loquuntur Phyſici) ſenſum lædit, obtundit, & plerũq;

abolet. Quod etiam accidere videmus his qui moletrinis, & ferrariis fornacibus, necnon campanilibus, & locis quales sunt historiographis Nili κατά δουπα, iugiter afsident.

10 Tonitru vehementer crepitãte, vina ὀλιγόφορα, hoc est paucam aquam ferentia (maximè per Æstatem & Autumnum) vapescere, aut alienam qualitatem adipisci, experientia constat. In quam rem, ferrum doliis supra positum, amuleti loco ex Zoroastre nostrates habent OEnopolæ: aut lauri stipites, vel ramos.

11 Tonitru vigente, pluuia si minùs præsens est, saltem propinqua esse nobis plerunque indicatur, pro soli, cœli & partis anni natura.

12 Mineralia quæ cum Tonitru, vel potiùs fulmine decidunt, adeò sunt exsiccata & torrefacta, vt ne igni quidem liquescere, nec in opus fabrile venire posʃint: quin potiùs in cineres abeũt: cuius rei testes mecum quàmplurimos citare possem.

E CORVSCATIONE seu fulgure, & eius natura, differentiis, accidentibus, effe-ctu, & aliјs.

CORVSCATIO secundũ naturam tonitru posterior est, licet ante percipiatur: eo q; visus à suo (quod dicunt) visibili omento immutetur: auditus à sono on nisi in tempore: nam terreus mas est, licet aërẽ natura referat, perine atque ille ignem, quo nihil agilius. Quod in his qui procul ligna secant pparet: nam priùs securim, etiam seundò sublatam videas, quàm præceentem ictum auribus assequi poſsis. Quanquã ad obiectum potiùs quàm d sensus referendum putant multi.

Quamuis exhalatio, coruscationis materia, insita sua leuitate, sursum ferri nata sit: deorsum nihilominus mittitur: cùm ob antiperistasim, tum ob mediæ regionis aëris densitatem, & nubis obstaculum: quæ frigido agente, spiſsior est: quàm vt fumis incensis viam

viam ad altiora faciat: quapropter deorſum, contra propriam naturam, illos deerrare cogit.
3 E nube quandoque exit effumatio ignea & halituoſa, ſine ſtrepitu inflãmata: quæ in aliam nubẽ valde aquoſam & dẽſam inuehitur: vbi extincta, non tam ſonum magnum, quàm leue quoddam murmur & ſtridorem inſtar candentis ferri efficit, dum in frigidam mittitur.
4 Si exhalatio coacta, non ſatis in vnum creata, ſed paſsim diſperſa, per nubes accenſa eruperit, fulgura tantũ efficiet, vel cum his leuia tonitrua.
5 Coruſcatio alba & lucida ex ſubtili halitu & raro, de nube minimum aquoſa, proſilit. Vnde vehemẽtem calorem & inflammationem non ſuſtinet: nam preſſum ignem nubes ipſa non gerit: propterea corpora quæ attingit, nihil aut parum adurit: radio magis quàm igne lædens: ex quo non nullos tantùm afflaſſe, alios verò excæcaſſe vidimus. Nec eſt omittẽdum, quòd fructibus & parum foliatis racemis,

cemis, nonnihil prodeſſe traditur, loco idoneo & tempore.

6 Coruſcatio fulua, ex fumo tenui ſic ſatis, & ſubuiſcido fit: in qua flamma rutilat, & calorem vehementem incẽdiúmque periculoſum (præſertim ſi deorſum feratur) præ ſe fert.

7 Coruſcatio rubra, de ſpiſsiore nube & bene fermentata effumatione, cũ terrifico ſono in prægnante aëre erũpit: cuius flamma, quia aliud nihil eſt quàm craſsiuſculi ſpiritus, proindéq; ægrè inflammabilis ardor & incendium, ideo pernicioſiùs ſæuit: ſuas vires etiam per mediam pluuiam (res mira) prodigioſè exerens, Hæc ciuitates plerunque incendit, & ad interiora vſque, neglecta aqua (tanta eſt vis ignis illius cœleſtis) cum internecione violenter graſſatur.

8 Coruſcatio fumoſa & ſubnigra, terreſtris admodum eſt, & obſcurè, ſed tamen pertinaciter, ignita. In cuius nube, ſi humidum viſcoſum plurimùm inerit: inde lapis niger, fuſcus, vel ferrugineus fabricabitur: qui deorſum ia

culatus

culatus, obuios arborum truncos, etiã ingentes, e solidissima quæque, relicto vestigio, celeriter incẽdit, dissipat, scindit & abolet.

9 Coruscatio in nube lurida albicãs, flammam habet siccam & parum coactam: idéoque per aërem longè latéque magno cum impetu (ob nubis profunditatem & aquosam substantiam) spargitur, & celerrimè absque vllo ambustionis vestigio extinguit: quandoq; duntaxat lædit, præsertim si lenis fuerit illius impulsus: nonnunquam propter sui disgregationem vnum persequitur, altero remotiore superstite: aliàs à pariete vno in alterum tantùm resilit, atque ibi vanescit.

10 Fortem Coruscationem & cum pluuia frequentem, arborum, ac vinearum, rerúmque aliarum flores, plerunque læsisse, nonnunquam duntaxat decolorasse, adnotatum obseruatúmque est.

11 Nonnullis placuit, fulgur cum tonitru fieri ex nubium in aëre concertantium, cõcurrentiúmq; collisione (vẽtis

huc

huc & illuc ſeſe cũ illis obliquè agitã-tibus) in modũ ſilicũ duriorũ, quorũ attritu ignis elabitur. Sed hoc falſiſsimum eſſe ſatis ſupérque arguunt nubes corpora merè aquea, quæ veri ignis (qua nubes ſunt) ne micam quidẽ ſuſtinẽt. Quanquã negare nolim, hanc ventorũ & nubiũ luctã fulgurãtis materiæ exagitationem adiutare poſſe.

12 Spiritus in nube diſcurrens, impetum facit & ſonum: ab ea verò elabens, coruſcationem: qui ſi in nube æquali copioſius erit, æqualem ſonum & continuum, mugitibúſque perſimilem molietur. Si verò in nube inęquali abundabit, nonnihil de tumultu & violentia (ſi continuitatem ſpectes) remittit: ac ſonum inæqualem ædet. Ad quæ accedit, quòd ſi in veſicæ modũ, interim dum elabitur ignita exhalatio, nubes ipſa elidetur, ſonum admodum acutum pariet: quo homines attoniti concident, & veluti exanimati proſternentur.

13 Cum Coruſcatione & fulmine maximè dum rupta nubes vt cloaca

ſeſe

ſeſe deorſum exonerat) putres multi ſpiritus, & teterrimæ peſtilentéſq; materiæ vna exiliunt: quæ in vites maturas, fruméta, & arbores iaculatæ, illas inficiunt: & veſcentes, occulta cauſa & ſyderatione ſenſim perdunt: quod monuiſſe multis profuit.

14 Coruſcatio de nube vireſcente & profunda erumpens: quia commiſtionem terreſtrem habet, dum nubis corpus prætergreditur, in contactu & trãſitu humido remiſta, in ſubſtantiam nonnihil ſolidam, & preſſum compactùmque ignem, periculoſiſsimè quandoque tranſire ſolet.

15 Coruſcatione ſub dio in cõniuentibus oculis recepta: excæcatos multos audiuimns, nec temere: nam excellens viſible (vt antea eſt adnotatũ) viſum corrumpit.

16 Mirum non eſt exhalationem in nube agitatam incendi, & ignes concipere: quum per domorum incendia ſępenumero videamus craſſos fumos exilientes, & inuicem luctantes, ignẽ facilè admittere, qui ædes etiam remo

tas

as plerunque incendunt: quod in E-
phesino Dianæ templo ſe probaſſe, te
ſtis eſt Ariſtoteles.

17 Noctu magis quam interdiu, ſine tonitru fulgurare experiundo diſces: quia materia exhalans, etiam à nocturno frigore κατὲ ἀντιπερίϛασιν etiam incendi poteſt.

18 Fulguratum locum & fulmine ictũ religioſum putauerunt antiqui: propterea quòd eum de multis Iupiter, cui ſacrata ſunt fulmina, ſibi delegiſſe videretur. Sed hoc ad fulminis Aphoriſmos relegandum erat, cum ſequenti.

19 Piſcium, pecudum, imò verò animalium ferè omnium, fulgure aut fulmine interemptorũ, carnes venenata qualitate prędítas eſſe, nõ tam eſt ſcriptum quam obſeruatum.

20 Coruſcatio ſæpenumero Tonitru neſcit: quandoque agnoſcit, & tunc pluuiam deſignat magis. Queis addes, quòd cum Coruſcatione rariſsimè eſſe ſolent & nix & pruina.

FVLMINIS DIFFERENTIæ, Natura, Effectus, Accidentia, & alia.

FVLMEN cōmune nomen eſt ad omnem exhalationem quæ ardens ex nube erumpit: peculiare tamē facere mihi videntur Philoſophorum plerique, ad eam exhalationem quæ denſata & conglobata nubem longiore tractu pertundit, findit, diſrumpit, & terram violenter attingit.

2 Miracula ſunt (inquit Seneca) ſi intueri velis fulminis opera: nec quicquam dubij relinquentia quin diuina inſit illis verè potentia. Quod intellexiſſe mihi videntur Poëtæ, fingentes à Ioue & Vulcano fulmina in Æthna fabricari.

3 Fulmen inter alia miracula (quæ poſtea tibi deſcribemus) loculis integris & illæſis, argentum conficit: vagina ſuperſtite gladium liquefacit: inuiolato ligno ferrum circa pila (vt habet Seneca) ſtillare, & fracto dolio vinum ſtare

tare cogit quod bibentem aut furere facit, aut necat: ferratas equorum soleas intacto vngularum cornu excutit & alia quæ momento fieri tibi persuadebis.

4 A fulmine homo vel brutũ quodvis sic interficitur, vt nullum vestigium ictus, plagę, aut vulneris appareat: fortasse ob vaporis accensi impetum, & spirituosam subtilitatem, eámque validam, quæ per nares, os, arteriarũ & venarum anastomoses, & aperta hiantiáque oscula, adhæc per cutem & carnem perspirabilem ac vndique porosam sese intrò penetrans, mométo insinuat, ac mẽbra vitalia pestifero nescio quo spiraculo afflat. Vnde venenata vi, quã fulmina omnia dicũtur habere, quicquid attingit vitã habẽs, illico interficit. Quod etiã ad pedẽ combustũ inperstite calceo, & medullas arborũ corruptas illæsa arbore, aliáq; huiusmodi prudẽter detorquere poteris.

5 A fulmine argentum cõficitur integro marsupio, & ferrum illæsa vagina, propterea quòd hæc & itẽ illud

porosa

porosa sunt corpora: & proinde transitum facilem præbentia valido spiritui fulmineo, ac subtili: in quo si est vis tantùm feriendi, vt postea dicemus, ex magno impetu resistentia comminuet, si verò adurendi, liquefaciet. Huius sanè tanta est violentia, vt turres etiam operosissimas, ac ædificia prosternat: saxa ingentia rumpat, & quecunque habent duritiem euertat.

6 A fulmine retia in aquis iacentia quoque aduruntur, quia multùm sulphureæ, viscosæq; materię habet eius fiamma: ita vt in aquam illapsa ardere possit, nacta materiam opportunam. Quod mirum non videbitur, si quis obseruet, quid nunc agant, vt sic dicã, Bombardarij cum suo puluere. Quorum sanè ars tota, aliud nihil est, quam quædam naturæ in fulminibus imitatio. Quæ fulmina eò plus habent virium, quòd ab artifice præstantissimo, &loco remotiore, æditóque magna vi & efficatia prodeant, erumpant, atque mittantur. Videmus quandam puluerum, oleorum, ac adipum miscellaneã

n profundiſsimis aquis etiam ardere: ui quò plus aquæ affuderis, maius ncendium excites. Nam aqua partim atentem & diſperſum calorem prorirat, partim congregat & auget. Cuius rei ſimile habes in calce.

7 A fulmine dolium comminuitur, aut crematur ſtante aliquandiu vino ac ſi eſſet cõgelatum: propterea quod fulmẽ (vt diximus) plurimùm ſulphureæ ſubſtantiæ & viſcoſæ ſecum habet. Quę in totum vinum penetrando ſpargitur: deinde per calorem, quidquid tenax eſt, in vini extremitatem & circunferentiam expellitur: quod reſiccatum, & veluti recoctum ab igneo ſulminis ſpiritu, cutem quandam efficit, quæ vinum breui aliquo tempore effluere prohibet: illúdque, ceu circũpoſitum corium retinet. De reliquis difficile non erit hunc in modum philoſophari.

8 Exhalatio arida in vnum addenſata, & conſtipata, vaporíque frigido in nube implicita, & remixta, magnáque vi ex alto deorſum exploſa, volu-

cres fulminum iactus, cum terrificis bombis, & horrendis mugitibus per aërem iaculari plurimum solet.

9 Fulminum quoddam est non vrēs, sed ob ingentem materiæ pertinatiam tantùm dissipans, & spirituum coactorum procellosorúmque vim magnam secum rapiēs: qui in porosa corpora impacti, illa (priusquam adurantur) conuellunt & dispergunt. Nam spiritus, fulmine cuius est comes, velociter aliquantò existit.

10 Alterum est infuscans tantùm, & veluti fuligine quæ percussit intingens: ab Aristotele ψολόεις nuncupatum, ac si diceres fumosum aut fuliginosum. Id præ nimia subtilitate & raritate, antè euolat & penetrat, quàm adurere possit: mora tamen parua denigrat, & liuescens vestigium relinquit: cui ob synceram, purámque flāmæ tenuitatem, per angustum etiam fuga esse traditur.

11 Aliud est flammiferum: quod labens in corpora rariora (modo quo suprà) agit ac grassatur: in solida im-

pin-

gens, illico diſſoluit,perdit & atte-
Grẹci poëta in ἀργῆτην dixerunt:
tini fulmen clarum, ignitum, &
ens, ἀντιτυπίσματα (vt loquitur
iſtoteles) hoc eſt, vim aduerſan-
& reſiſtendi habentia, omnium
ximè ſæuiens, & certas ignium
tas percuſsis inhẹrentes reli nqués.
uus vis ſtupenda planè eſt, & oc-
ti numinis, vt antea diximus, ple-
ſsima.

Fulmen & Fulgur materiâ non
ferunt, ſed potius formâ & modo.
um fulgur leuiùs incenditur, & ſub
bibus altiùs micat. Fulmen perni-
oſè inardeſcit, motu vehementiore,
vi prodigioſiore terras, & quæ in
s contingit corpora non ſine perni-
e afflictans.

Fulmen nullum ſine igne venit: ſed
oc propriè igneũ dicimus, quod ma
feſta incendij ſigna imprimit vren-
o, fuſcando, aut irradiando.

Fulmina ſono nubem nec fran-
unt, nec diuellunt, ſed plaga, & fra-
orem impetúmque faciéte ſpiritu, in

nube (vt diximus) clauſo.
15 Fulmina Hyeme rara nobis e
ſolent, quia pauca tunc exhalatio c
acta & obſeſſa in nube, calorem e
guum, & vi frigoris ſubitò exting
bilem cõtinet: Addam ex Plinio, qu
per Hyemem aër craſsiore nubi
corio ſpiſſatur: omniſque terrar
halitus rigens eſt & gelidus. Hinc
Scythya & locis Borealibus, raro fi
minare cœlum, credibile eſt.
16 Fulmina Æſtate, præſertim in c
lidioribus regionibus pauca fiũt: q
calidæ & ſiccæ vaporationes, diri
ente ęſtu, in nubem denſari ægrè p
ſunt. Ex quo fit, vt in Æthiopia & l
cis ad Crancri tropicum annuentib
ràrò fulminet Iupiter. Sed hæc ra
in Septentrionali noſtro cœlo & ſol
infirma admodũ eſt: propterea qu
calor imbecillus ſic ſatis, omnem n
bium materiam abſumere non p
teſt. Vnde frequenter Æſtate hîc pl
tonat, & fulminat aër, pro præſe
cœli & ſoli ſtatu.
17 Fulmina Vere & Autumno cr
be

rima ſunt, iuxta cœli, terrarum, & tis anni conſtitutionem: quòd ho- n temporum ſtatus, plurimam ma am tam ſiccam quàm humidam, i præbeat. Qua ratione frequentia nt fulmina in quarto & quinto cli- ate: in quibus ſemper quodammo- vernat & autumnat.

Fulmine venenatum animal per- ſſum, venenum deponere tradunt. uius rei ſignum adferunt, quòd in- a dies paucos vermiculare viſum ſit: uæ res, prohibente veneno aliter on fieret.

9 Certum eſt quiduis priùs quati & fflari: quàm fulmine percuti: nec quē quam tangi: qui prior viderit fulmen, aut tonitru audierit.

20 Si vigilans animal fulmine per- cutitur, moriens clauſos, oculos ha- bet dormiens verò ictum, apertos: ex oppoſito iacens conuertitur.

21 Omne ictum fulmine, ſulphur olet capútque contra fulminis impetum verſum gerit. Idem de tacta arbore, aut planta ſenties, quæ diuulſos ra-

mos contra grassatum Fulmen pra-tentat.

22 Fulminis vi percussus homo, n-si conuertatur non expirat: nec v-lum animal (nisi priùs tetro spiri-præeunte exanimatum fuerit) Fu-mine accendi traditum est, & obse-uatum.

23 Si ictu obliquo animal fulmin-tangitur, in contrarias partes morie-incubat. Si recto, aut diametrali, re-ctus subsidit.

24 Fulminatorum vulnera, reliqu-corpore frigidiora esse deprehensun-est: depopulata ex tempore calida, spi-rituosáque substantia.

25 Flatus quidam essentię tenuissimę fulminanda corpora mouentes, illorũ dissipationem adaugere etiam probãt viua corpora, de sublimi loco caden-tia: quæ à moto aëre, antè quàm ter-ram pertingant, scissa & præfocata, sæpenumero visa sunt.

26 Fulminis impetum adiuuat aëris vis, & penetrabilis agilitas. Semper enim flatulentus nescio quis aër præ-

tenuis (vt diximus) & pręceps, fulmina sequi ac præcedere solet: qui priùs perimit, quàm sentiatur, aut videatur, nam agilis admodũ est, & coloris expers, atque corporis.

27 Martia Romana princeps, partu in vtero à fulmine (aut comite illius iam dicto spiritu) afflato illæsa, & (si veræ sunt historiæ) superstes euasit.

28 Telum fulmineum) lapidem vulgus nuncupat, & per antonomasiam fulmen (nunc cunei, quandoque globi nonnunquam pyramidis formam habere solet: cuius generatio est, dum exhalatio tam fulgurea quàm fulminea, in virescente aut nigricante grauida nube, cum quadam viscida & (penè dixerim) metallica materia à nubis circumfuso humore frigido conglobatur, superuenientéque calore intensissimo cùm Solis & stellarum, tum motus & antiperistasis, in solidũ corpus & lapideum induratur: non secus atque lateres, dum ex humectato luto & molli, in lateritia fornace precoquũtur, & duri euadunt.

29 Chalybem ignitum, & huius plumæ mineralia, de nube cum fulmine cecidiſſe: fidem faciunt cum quotidiana experientia antiquorum libri. Cauſa eſt in vaporum permiſtione, lutulentáque & terreſtri necnon ſulphurea viſcidáque materia, à nubis igne, motu, & cœlorum radijs (qua nunc dictum eſt formula) excocta, & in ferream maſſam, aut chalibeam fermentata. Quæ res facit vt fulminatum omne (ſicuti antea adnotauimus) ſulphur oleat: quod cum hydrargyro metallicum eſſe elemetum nemo neſcit Philoſophus.

30 Fulmine non feriuntur Laurus, Vitulus marinus, & Aquila, Iouis fulminatoris ales. Vnde Tyberium Cęſarem lauro coronari ſolitum: & tentoria ex marinorum vitulorum pellibus compoſita ſubiiſſe, vt à fulmine quod ſupra modum metuebat, tutus eſſet, author eſt Suetonius.

31 Aduerſus fulmen remedio ſunt loca ſubterranea. Nam profundiùs quinque pedibus, terram ſubintrare non

poſſe

posse tradunt: propterea, in abditum & altè concameratum locum, eundē Tyberium per tonitrua sæpenumero se recipisse, Historijs multis testatum habes.

32 Contra fulminum vim, & pro illorum auersione, plurimum valent bombardarum, & bellicarum machinarum crepitus: adhæc tintinabulorum Ecclesiasticornm, presertim acutioris soni pulsationes: idque per initia, surgēte adhuc nube, & sese ad mugitus componente. Nam soni penetrabile nescio quid, habent: viresque maximas obtinent, ad aërem citò, & celeriter petendum, atque nubes aliò, ob essentiæ tenuitatem, festinanter abigendum: nimirum propter aëris succisiuam ex impulsione multiplicationem, ad tonantem vsque nubem sensim perlatā.

33 Fulmina ęditissima quæque loca, & inter arborcs Quercum, omnium maximé ferire & aggredi, quotidiana obseruatione constat. Hinc campanilia, turres, & mōtes, à fulmine κεραυνιοι dicti, crebris fulminibus (præter alia)

impetuntur: quòd obuij magis ſint, & nubis iniuriis in alto aëre expoſiti: vnde illas per inane diſcurrentes, de occurſu facilè excipiunt.

34 Fulmen venenata (vt dictum eſt) attingés, expurgat: omnéque animal, excepto homine, natura eum honorē (vt habet Plinius) illi deferente, illico interimit. Quod in Anchiſe adnotat Virgilius, Philoſophus ſummus.

35 Fulminis, fulguris, tonitru, necnon Ecnephiæ & Typhonis, de quibus antea, eadem ferè eſt materialis cauſa: differunt tantùm formâ. Nam halitus intra nubem nondum ruptam incluſus, & murmure intus colluctans, tonitru eſt: illam findendo aperiens, & veluti per hiatum ignem iaculás, Preſter & fulgetrum: citra ignem, nube prorſus diſsipata erumpens, Procella exitu anguſto & meatu tortuoſo egrediens, cum ſpecu nubis profundiore, Vortex: cum minùs profundo, & exitu liberiore, Typhon: cum vero igni & conglobato, Fulmen. Sed de his ſatis: quæ omnia in hoc noſtro cœlo & cli-

climate, minus contingere si animaduertis, mirari desine: discéque ex Virgilio, quòd quemadmodum omnis non fert omnia tellus, ita nec cœlum vbique similiter tonat, aut fulminat. Vtut se res habet, verè ab antiquis & recentioribus hęc tradita esse arbitror, & exactè obseruata ingenuè credo. Id quod tu ipse experiundo etiam ingenuè fateberis.

FINIS QVARTÆ CLASsis Ephemeridum aëris perpetuarum, Antonij Mizaldi Monluciani.

EPHEMERIDVM AERIS PERPETuarum Antonij Mizaldi Monluciani.

Classis Quinta.

TERRÆ MOTVS generatio.

ERRE motus in hnuc fit modum: terra aquam multam in se continés, à Sole, & Stellis, necnon igneis corporibus, quæ non pauca intra se habet, excalfacta, spiritum multum concipit. Qui, quia subtilissimus est, ocyssimus, ad impetum faciendum aptissimus, vagè per illius inania discurrés, quemadmodum sua copia vehementer concutit, ita motum, & tremoré facilè parit. Nam dum collecta spirituum materia sibi exitum molitur, & in proprium naturalémq; locum euolare, súsque, dèque contendit:

dit: quia dato forti obſtaculo id aſſequi minùs poteſt, alternatim & viciſſim, nunc terram exagitat, nunc ab ea repercuſſa inſilit: & donec euerterit, aut aperuerit, inſignes luctas aggreditur, ac motus perſtrenuos excitat. Sunt qui contendant terrę motum fieri à ventis contra naturam in cauitatibus, & ſpatiis terræ inanibus concluſis, validóque motu exitum, & proprium locum quo iure, quáque iniuria, non ſine pugna, tumultu, & agitatione quærentibus, ac vi magna pertentantibus. Sed nos de his in ſequentibus ampliùs ſumus philoſophaturi.

SIGNA MOTVS terræ.

IGNITA nubes columnulæ ſpeciem in aëre præ ſe ferens, Calliſtheni Philoſopho, trepidationis terræ ſignũ veriſſimum exhibuit.

2 Regio in quam vmbra Eclipſis luminarium conuertitur, terræ motui obnoxia eſſe plerunque ſolet. Idq; cer

-tiùs, ſi defectus ipſe in cauda Draconis continget; Qui quantò maior erit, & vniuerſalior, tantò motus validior experietur: quantò minor, contrà.

3 Ante terræ motum, Sol diebus aliquot ſine nube obſcurus apparere cõſueuit. Adhæc poſt Occaſum, facto ſilentio, ac vigente ſerenitate, nubeculam poſt ſe ſtrictam & longam in aëre per nonnullos dies relinquere.

4 Puteorum & fontium aquas, ante terræ concuſsionem, abſq; cauſa manifeſta turbidas fieri, & ſalſugine, fœtoréve, aut alio ingrato, & nequaquam naturali ſapore infici, primus explorauit Pherecides, Pythagoræ præceptor.

5 Nauigantes, futuros terræ motus coniectura non dubia ſentire certum eſt, ſine flatibus intumeſcente fluctu ſubitò, aut quatiente icti. Contremiſcunt & in nauibus poſita, æquè quàm in ædificiis, crepitúque motum ipſum prænuntiant.

6 Summam tranquillitatem, & ventorum ſilentium in regione terræ mo-

tui

tui obnoxia, menſes aliquot præceſſiſſe, antiquis obſeruatum eſt.

7 Nubecula in modum lineæ, longo tempore occaſum verſus gracilis, oblonga, & alba viſa, terræ agitationem anteuertere plerunque ſolet. Quo ſigno, Anaximander ſuas hiſce de rebus prſidictiones ſeriò Lacedemoniis aliquando confirmauit.

8 Cùm in aëre apparuerint vapores denſi, ſorma rotunda & longa in altū erecti: vel inſtar ſtrictarum pyramidū perpendiculariter in ſublime aſcendētes: indicabis huic regioni terræ motum in via eſſe: maximè ſi talia perſeuerarint.

9 Terræ motu aduentate, Sol ac ſi delinqueret, diu caliginoſus, & colore cum Cynthia ſorore quadantenus ſanguineo oblitus, à quamplurimis eſt conſpectus.

10 Aues cum quadrupedibus pleriſque, loca ſuccuſſationi terræ deſtinata reliquiſſe, & nouas ac inſuetas ſedes quæſiuiſſe, tam eſt experientia probatum, quàm priſcorum

libris

libris teſtatum.

11 Nunquam intremiſcunt terræ, niſi ſopito mari, cœlóque adeò tranquillo vt volatus auium non pendeant, ſubtracto omni ſpiritui qui vehit: nec vnquam viſa eſt cuiquám tellus trepidare, niſi poſt ventos in venas terræ & cauernas longè antè conditos ac receptos.

12 Præcedit motum terræ plerúnque ſonus terribilis, murmuri & mugitibus, aut clamori humano, armorúmve pulſantium fragori perſimilis: ſicuti hîc nunc demum ex ordine tibi oſtendere, pro mea tenuitate, accurate ſatago.

TERRÆ MOTVS SPECIES, Natura, Differentiæ, Accidentia, Effectus, & alia.

MOTVS terræ ſpecies, quatuor duntaxt hîc tibi recenſebimus. Quanquam Ariſtoteles in libro de Mundo plures habet. Vna ruina, arietatio, & caſus vocatur. Senecæ Philoſopho acutiſsimo

iſsimo, & rerum naturæ perito, inclinatio: quando in vnam partem motus totus à copioſo ſpiritu, vi magna incumbente ſeſe impellit: & niſi celeriter ex altero loco ad reſtituendam inclinationem proſpiciatur, plerunque ſubuertit.
2 Altera hiatus nuncupatur, quando profundè terra dehiſcit: quod fit dum violenter & confertim erumpit ſpiritus validus ac vehemens.
3 Tertia agitatio, tremor, criſpatio & ſuccuſsio dicitur: Ariſtoteli pulſatio: quando terra veluti intumeſcens aſſurgit, atque rurſum reſidet.
4 Quarta ἀνώνυμος eſt: quando magna terræ moles montis inſtar extrà egeritur. Aut vbi terræ pars aliqua ſubſidet: ex qua aut flumina, aut ignes erumpunt. Peripatetici in τρόμον καὶ φύγμον, tremorem & pulſationem, quid quid id eſt, diſtinxerunt.
6 Tempora terræ motui dicta ſunt Æquinoctia, & quæ illa ſequuntur hebdomades aliquot: quia tunc (vt ſuprà monuimus) in terra & extra, ven-

torum materia inualeſcit, pro Soli & cœli ratione.

7 Omnium terræ motuum tutiſsimus eſt, qui criſpatio vocatur. Nam agitatio in aliquam certam partem violenter non incumbit. Poſt hanc periculoſa minùs eſt arietatio, in qua motus alter alteri renititur. Periculum omnium maximum habent hiatus & impulſatio.

8 Nõ aliud eſt in terra tremor, quàm id quod in nube tonitru facit: nec hiatus aliud, quàm quum fulmen é nube erumpit, incluſo ſpiritu luctante, & viam (qua data porta) in multorum perniciem, vi ſibi redimente.

9 Terræ motus à tenuioribus ſpiritibus & raris facti, ſtatim deſinunt: à craſsis, qui in meatibus & cauernis impacti hęrent, diutius perſeuerant.

10 Sonus in terræ concuſsione pro flatulentæ materiæ qualitate, & cuniculi forma, per quẽ meat ſpiritus: exagitans, varius edi deprehenditur: perinde atque in tonitru.

11 Spiritus in terræ penetralibus tremo-

morem mouens, de vehementi colli-
ſione ad terræ latera (quomodo in nu
be exhalatio) totus aliquando flamma
exire ſolet.

12 Secundum ſubſtantiam idem ſunt
faciens in terra motum, ſuper terram
ventum, & in nube tonitru. Exhalatio
nimirum ſicca fluens & agitata.

15 Spiritus motor in anguſtis locis
cõcluſus, exiliter ſonat: in recuruis rau
cùm murmurat, & veluti mugit: in du
ris fremit: in humidis & ſtagnantibus
fluctuat.

14 In ſiccis locis & arenoſis, motus
terrę rarior eſſe ſolet, quàm alibi, quòd
ſolum vſqueadeo denſe compactum
non ſit, quin fumi facilè, & ſine vi aſ-
cendere, exiliréve poſsint.

15 Quemadmodum venti ſupra ter-
ram vim habent prævalidam robora
etiam ſolidiſsima euertendi, & ædifi-
cia diruendi, adhæc, flatus in anima-
lium corporibus, tremores, motus &
diſtentiones excitandi, membra mo-
uendi, concutiendi & díuellendi: Ita
in terræ penetralibus, vires ad quid-

piam

piam tale moliendum non infirmas, collectos ſpiritus adipiſci, certum eſt.
19 Si cum vento terræ motus non ceſſabunt, dies quadraginta, & quandoque anno, uel biennio vigebunt, quod antiquis ſæpenumero obſeruatum leges.
17 Motus terræ, fluuiorum oſtia terra per eruptionem iniectà, quandoq; ita occludit & obſtruit, vt particularia locorum diluuia, & vrbium ſubuerſiones derepente attuliſſe, hiſtoriis proditum ſit.
18 In maritimis locis terræ motus pauciores quàm alibi ſæuiunt: quòd ilic ſolum non ita excauatum ſit, ob maris & aquarum incurſum, fluctuúmq; eliſionem crebram.
19 Loca meridionalia, minùs quàm ſeptentrionalia, terræ motui opportuna eſſe tradunt: propter calorem qui illic terræ poros aperit, & quidquid eſt ventorum: vel ſpirituum in ambientem exhaurit. Quod in borealibus contrario ſe habere modo, cum experientia docet ratio.

In

20 In mõtuoſis locis frequentiùs terræ agitatio timetur, quàm in planis: quia ſub his cauernæ magnæ & ſpirituoſæ plurimùm latent.

21 Circa antroſa (vt ſic dicam) loca, ad quæ procnmbit mare, tellus ſæpenumero intremiſcit: quòd mare ſpiritum molientem exitus, in ſua penetralia remigrare cogìt: qui poſtea viribus reparatis ad pulſandum & mouẽdum fortior euadit.

22 Fortis & diuturnus motus, quia meatuum terræ anguſtiam arguit, & ſpirituum multitudinem, necnon laterum terræ ſoliditatem & conſtantiã idcirco tardè ceſſare conſueuit.

23 Autumno & Vere, per quæ tempora (vt monuimus) vigent fulmina, terras crebriùs moueri quàm æſtate & hyeme, docet experientia: præſertim, dum æſtus imbrem ſequitur, vel contrà.

24 Motus terræ maximè fiunt matutini & veſpertini, ſed propinqua luce crebri. Interdiu, circa meridiẽ: in quo ſumma aëris tranquillitas eſſe conſue

uitt

uit, vel commotio maxima.
25 Quandoque in terræ motu accidit aquarum ab impellente ſpiritu inundatio. Nonnunquam ignium eruptio, præſertim ſi in locis ſulphureis contingat: vnde multa ex tetro vapore, cum hominibus moriuntur animalia.
26 Tradit Seneca ſexcentarum ouiũ gregem motu terræ aliquando exanimatum fuiſſe: propterea quòd peſtiferæ multæ qualitates ſub terra latent, quæ vna cum ſpiritu per motum & hiatum foras erumpunt, & aërem, nedum plantas & aquas inficiunt.
27 Terræ agitatio ob aduſtionem de motu natam, & terreſtre neſcio quid admiſtum, aquas erũpentes ſalſas plerunque reddit.
28 Terræ motus exemplum & imaginem habes in caſtaneis: quas ſi igni nõ aperto cortice admouebis, vaporẽ internum à tenuante calore extimulatum, tunicæ illarum latera concutere, tandémque impetu facto, perfringere, & cum prunis cinerem ac ligna extra focu-

oculum longè latéque proijcere, observabis.

29 Loca paluſtria, terræ motui nihil aut minimùm obnoxia eſſe ſcribunt Philoſophi. Quod in celeberrimo illo Epheſiæ Dianæ téplo, ducentis & viginti annis, ſumptu indicibili à tota Aſia extructo, obſeruatũ legeſ. Nam in ſolo paluſtri, ne terræ motum ſentiret, iacta habuit fundaméta. Sed heu s uſ hominum conſilia fatalis ignis, iactura irreparabili euertit.

30 Halitus, aut, ſi mauis, ſiccus vapor, terræ motum committés, calidus valde & rarus ſi fuerit: quandiu Sol materias tenuans ſupra nos verſabitur, quieſcet: per noctem, cõdenſationis ratione, validior inſurget.

31 Multi contingunt terræ motus, qui priùs non deſiſtunt, quàm ventus vehemens & diuturnus emerſerit: quibus comites (vt diximus) ſeſe plerunque dant ſoni, ex conſtricta exhalatione, & varia locorum habitudine, per horrendi.

32 Poſt magnam terræ agitationem

ingens

ingens hiatus quandoque remansit: ostendens quæ motus ipse sorbuit: aliàs compresso ore eadem occultans: solo ita inducto, vt nulla vastigia extent: vrbibus plerunque deuoratis, & agrorum tractu omni exhausto.

33 Terra sursum solida, & internè excauata, motui admodum obnoxia esse censetur: quia exhalationes occludit pertinaciùs, & in cauernis arctat diutiùs.

34 Insulas magno mari circundatas, & multùm ab arida remotas, trepidationi terrę minimùm opportunas esse exploratum est: quòd aqua exhalationes & spiritus ad motum ineptiores reddat.

35 Terra solida, limosa, tenax & argillosa, quia vacuum paucum habet, & ægrè à se inuicem diuellitur, raró tremere consueuit.

36 Quum in vnam partem totus se motus impellit, aut, fluctus more, quędam fit volutatio, horrendum est valde & periculosum.

37 Terra motus in compactiore loco

&

& densiore contingens: eò quòd illinc difficulter erumpat tremefaciens spiritus, diutissimè durat, in solutiore & rariore, vanescit citiùs.

38 Terræ motus quandoque domũ solam, nõnunquam ciuitatẽ, aliquãdo totam prouintiam euertit. Qui ob subterraneum halitum, de loco vno in alium detrusum, & ibi compressum, vbique esse non potest.

39 Subterraneus spirituũ motus, terram quandoque tantùm agitat, nonnunquam subuertit: aliquando aperit & multis in locis perforat: aliàs vehit, impellit, deprimit & attollit. Quam diuersitatem ex varia occultorum spirituum agitatione, & locorum natura emergere credibile est.

40 Tutissimi sunt Plinio aduersus terrę motum omnem, ædificiorũ fornices, anguli quoque parietum, & postes alterno pulsu renitentes. Adhæc, parietes terreo latere facti: saxis, aut solidis lapidibus coagmentati, minus.

41 Contra terræ motum remedium præbent cloacæ, & specus creberrimi.

Nam præconceptum ſpiritum exhalant, accedentibus multis ad eluuiem cuniculis. Sed omniũ præſtantiſsimũ propugnaculum, & præſentiſsima ſalus, eſt Dominus, qui nõ dicam terrã ſed nutu totumq́; tremefacit olympum.

SIGNA TEMPESTATIS ab his quæ in Cœlo, Aëre, & Terra, omnibus (niſi cæcis) apparent.

TEMPESTATIS nomine hîc aliud nihil accipies, quã aëris conſtitutionem ex aqua multa & vẽto valido: niue & vẽto: vẽto & grandine: vento fulgere, tonitru & pluuia: duobus, tribuſve, aut pluribus inuicem cõplicatis: ſed nuſquam ſine vento. Quorum ratio, pro partis anni, & cœli, ſolíque ſtatu, facilè colligetur. Nam peculiares ſuas habet cõmotiones anni quadrans, & terrę tractus quilibet. Quanquam nõ ſum neſcius pluuiã ſimpliciter magnam, aut ventum perſtrenuum, niuémq; per ſe ingentem, & cum procellis tonitrua, coruſcationes, ac fulmina, quibuſdam

 etiam

etiam tempeſtatis nomine includi. Sed hic antiquorum, & eruditorum, non vulgi, placita ſequimur.

COELVM.

2 Si Solis radij, obſcura ſe in nube recondent, videbitúrq; Sol ipſe quaſi diuiſus: hinc, adfuturę tẽpeſtatis pręſagiũ pro partis anni natura ſeriò colliges.

3 Solis radij nubem liuidam, denſam & prægnantem veluti emulgentes, & quodam modo ſorbentes, aſperam tẽpeſtatem protendunt, pro partis anni, & regionis natura.

4 Si cadentem Solem aut orientem, vireſcentes nubes, montis inſtar vtrinque obſidebunt: eritque aſpectus eius quaſi rubricâ maculatus: tempeſtatem non procul abeſſe ſcies.

5 Plumbeus circulus, vel lutheus, labentẽ Solem conſectans, vẽtoſam pluuiámque aëris tempeſtatem denotat, in nube, aut nebula viſus, vehementẽ.

6 Luna in exortu ſuo cornua (vt ſic dicã) candirubra craſſa & obtuſa defracta, grauidáque nube porrigens, breui horrendam tempeſtatem, pro cœli &

partis anni natura, adfuturã minatur.
7 Si nebula meridiana, obtegentur Lunæ cornua, tempestatem (ſi quidẽ Ætas erit) ſignificabunt: ſi hyems, niuem, vel pluuiam.
8 Luna dum mediam, aut alteram luminis ſui partẽ de fratre fœneratur, valde circulari, & obſcura caligine ſuffuſa apparens, tempeſtatẽ nuntia vulgò haberi ſolet.
9 Si Luna tertia tonabit, illo menſe tẽpeſtas bis aderit, ſi quarta (pro partis anni modulo) fulgur, vel grando. Si flammea videbitur, inualeſcent venti.
10 Luna quarto die recta, Varroni magnam tempeſtatem in mari præſagit: niſi fortaſſe coronam circa ſe habebit, eámque ſynceram. Nam tum ante plenilunium hyematuram aſſeuerat.
11 Si ſtellarum fulgor derepente hebetabitur: neque alicunde nubes, aut caligo obuiabit: nec Luna, vt talia fiant cauſam dabit: tempeſtati aduentanti proſpicere percommodum erit.

AER.

12 Candidus in aẽre circulus, ſerò ad occi-

occidentalem Horizontis tractum visus leuem significat opportuno tempore noctis tempestatem.

13 Si manè, seróque nubes ad orientem & occidentem ignescunt, vel Auster Boream accersit: ex frequenti obseruatione, tempestas idoneis locis & temporibus portenditur.

14 Nubes ex purpureo, vel croceo liuentes: grauidæ, densæ, & continuæ, tempestates sonoras parturiunt.

TERRA.

15 Montium, absque manifesta causa auditus sonitus: & nemorum fragor, cœlíque murmur, formidanda tempestatis præludia exhibent.

16 Ignes pallidi, & crepitantes: adhæc circumpositi hinc inde ellychniis fungi idem ferè ob oculos ponunt.

17 Ignis, scintillas (vt sic dicã) expuẽs: & carbo vehementer candens, necnõ fauillã à se subinde excutiẽs: preterea, cinis in foco vltro concrescens, tempestuosus ventos in via esse nunciant.

18 Si ægrè lucebit foculus, & flamma obliquè, flexuoséve agetur: adhæc lu-

cernę, candentes micas elidẽt: & ollis ſponte adhærebunt carbones: ventoſę tempeſtatis & nimbiferæ, augurium eſſe reputabis.
19 Grues manè gregatim conuenire ſi videbis: vel vnde migrarunt ilico remigrare hyemalem tempeſtatem proximam eſſe moneberis.
20 Si Anſeres pro cibo & paſtu inuicem pugnantes, in clangorem inſolenter prorumpent: aut Paſſerculus manè præter conſuetudinẽ immodicè pipillabit, idẽ quod antea expectabis.
21 Nycticorax in caducis parietibus & antiquis domorũ teſtudinibus prę-ter conſuetudinem (licet cœlum inuitet) deliteſcẽs, haud dubia adfuturę tẽpeſtatis prognoſtica ob oculos ponit.
22 Cornix præcipiti voce & incondita cornicans, & Paſſer, vel auium quæ minùs albe eſſe conſueuerunt alia quæuis, ſolitum colorem exuere viſa, de priſcorum obſeruationibus tẽpeſtatem imminentem indicat.
23 Mergi, maria aut ſtagna fugientes, & noctua ſerenante veſpera, plus

æquo

æquo querula, præterea, Corui vocẽ carptim reſorbentes, ventoſum imbrẽ & procelloſum præſagiunt.
24 Corui turmatim ſimul victitantes, vocèſq; multas identidem mutãtes. Inſuper Graculi ab Auſtro gregatim volantes: & Pauonum inſoliti clamores, adfuturã tempeſtatẽ deſignãt.
25 Boues pręter modum famelicos in dextrum latus iacere ſi videbis, futuræ tempeſtatis ſigna cum prædictis, illos & tueri & augere coniectabis.
26 Boues & Buculæ, ſua ſtabula cũ triſti mugitu repetẽtes: adhęc, oues matutinã Venerem promiſcuè exercẽtes, tẽpeſtatis ſurgentis teſtimonia habẽt.
27 Lupus inſolito more, ſolus ab alijs frequenter, horrendúmq; vlulans, & ruſticorũ arationes parũ cõſultus, adiens, nihil diuerſum ab alijs ſignificat.
18 Canes pedibus humũ effodiẽtes. & fluuiales Cancri terrã (aquas exoſi) affectantes: Mures itẽ præter ſolitum ſibilantes & gregatim ex ſuis cuniculis exilientes, idem omnino concinũt.
29 Apes inſtante procella, aut tempe
 ſtate

ſtate, apprehenſis pediculo lapillis ſeſe librare, ac grauiores reddere, cum Plinio ſæpenumero obſeruauimus.

30 Apes ſereno cœlo haud ita procul à ſuis apiariis floſculos decerpere ſi videbis, & domi bona parte mellificio incũbere, luctantes cũ pluuiis ventos, tẽpeſtatèſque ſonoras præſagire exiſtimabis.

31 Loligo volitans, & apparens: adhæc, Conchæ ſaxis adhæreſcentes: & Echini rebus ſolidis ſeſe affigentes præterea Ranæ vltra modũ vocales, tempeſtatem venientem augurantur.

32 Sepiarum oſſa in littoribus affatim natantia. Pulmones item marini ſolitò numeroſiores conſpectá, idem quod priùs indicant.

33 Trifolium contra tempeſtatem inhorreſcere, & folijs veluti cõtractis rigere tradiderũt, obſeruarúntq; veteres

34 Signa tempeſtatis alia (quæ ſanè multa ſunt) de pluuiarũ, ventorum, niuis, tonitruorum, & ſimilium prognoſticis (non neglecta vbiq; cœli, ac temporis, necnon locorum ratione) facilè

leuiter-

leuiterque excipies. Nec te malè habebit, si quàm plurimos Aphorismos ex superioribus huc transferre, exigẽte materia, nihil erubuimus.

COMETARVM, ET AEris ignitarum impreſsionum generatio.

COMMETARVM, traiectionum, & ignitarũ aëris impreſsionũ aliarũ, cauſas, generationem, ſpecies, differentias, magnitudines, numerum, figuras, ſitum & portenta, hîc à me non expectabis: qui illa de proprio opere, duobus libris haud ita pridẽ, ingenuè (vt omnia) tibi exhibui.

COMETARVM, ET TRAiectionũ, aliarũmque ignitarum aëris impreſsionum ſigna.

SI IN Solis, vel Lunæ eclipſi, & congeſſu altiorum Planetarum, quos ponderoſos nuncupant, adhæc in anni Mathematicè initiantis momento primo Mars ſolus, vel cum eo Mercurius aut vterque ſi-

mul, in idoneo ſigno & loco, prerogatiuarum punctum omne tulerit, Cometã, vel ꝓ illo traiectiones, aut aëris ignita ſpectra alia, opportunis tẽporibus formidabis ac expectabis: quẽadmodũ te nr̃a docebit Cometographia.
2 Arbores, quos Græci καύματα dixerunt conſequentihus annis, aut menſibus aliquos, longè latéque per aërem graſſati, crinitam ſtellam, aut pro ea volantia ſidera, vel ignitum in aëre φάσμα quodpiam, nõ ſecus portendunt, quàm fontiũ & fluuiorũ, ſubitæ inſpiratęq́ꝫ, ac diuturnę reſiccationes.
3 Sol toto die ignitus, & dum occidit inſtar ardentium carbonum candens, nec maculam vllam ſereno cœlo preſeferens, nocturnas traiectiones idoneo tempore promittit.
4 Si videbis primæ claſsis & nomẽclaturæ ſydera (maximè quæ Martiæ ſunt naturæ, & Mercurialis) poſt ſerenos & inſigniter calentes dies aliquot, rutilare, & veluti ignita iaculatione ſcintillare: aut diu rubicũdum orbiculum circa ſe admittere, idem quod nũc
nuper

nuper dictũ est, in via esse experieris.
5 Signa alia, ne frequenti repetitione molestus habear, de serenitatũ Aphorismis seliges: præsertim sub finem Veris, & Æstate, necnon per Autumni initia: consenciente vbique cœli & soli natura. Reliqua de nostra Cometographia (vt dixi) intellige.

SIGNA FERTILITATIS & sterilitatis.

MAximum & præcipuũ sterilitatis signũ, imò verò causa potius, sunt bella, per quorũ deploratã licentiã, & pene dixerim fatalem tyrannidẽ, arměta arationi destinata passim abduci, horrea cõpilari, granaria incẽdi semẽtes euerti, & colonos partim trucidari, captiuos agi, nemo sine largo lacrymarũ imbre, & suorũ iactura irreparabili, nõ audit, non videt nõ experit. Vnde arua, semẽte colono, boue, & equo aratorio spoliata lugere, ociari, ac sterilescere neces. est.
2 Cometes sub ingenti corpore dies multos excãdens, steriles agros, & inania vota coloni, prẹter sæuissima alia

portenta (vt alibi docemus) miseris mortalibus (ni Deus prospiciat) certò præsagit. Sic traiectiones multæ.

3 Si Ver, & Æstas humiditate superflua madebunt: aut caligo vel pruina cum Austris pluribus diebus (dum omnis parturit arbos, dum omnis floret ager) inualescere deprehendetur: fructuum inopiam illo anno, aut saltẽ curruptelam validè formidabis.

4 Locustarum, Vermium, Erucarũ, & huius picturæ Bacchi Cererísque prædonum aliorum, ingens idoneis temporibus facta irruptio, vitibus & terrę satis, necnon fructibus detrimẽtum portendit.

5 Niues premultæ anno quopiam è cœlo peropportunè descendentes, frugum terræ (modò cætera cõsenserint) copiam (vt grandines inopiam) significãt. Cæterum author est Palladius, Ægyptios, hoc modo prouentum futuri cuiusque seminis experiri. Aream breuem loco subacto & humido mẽse Iunio excolunt: & in ea diuisis spaciis omnia frumenti, vel leguminum se-

mina

mina diſpergunt. Deinde in ortu Caniculæ explorant quæ ab ipſo ſidere exuſta fuerint, & quę illæſa cuſtodiantur: hæc tutò ſeruant & ſerunt, illa negligunt. Quia indicium noxæ, aut beneficij, per annum futurum generi vnicuique, ſidus aridum præſenti exitio, vel ſalute præmiſit.

6 Sedulus obſerua cum ſe Nux plurima ſyluis.
Induet in florẽ, & ramos curuabit olẽtes.
Si ſuperant fœtus, pariter frumenta ſequentur:
Magnáq; cũ magno veniet tritura calore
At ſi luxuria foliorum exuberat Vmbra
Nequicquam pingues paleæ teret area culmos.

7 Roris & Nebularum inutilem lapſum, pręſertim quando prima fœtuũ terræ eduntur rudimenta. Aprili menſe & Maio, tam arboribus, quàm cerealibus, & roridas herbas paſcentibus animalibus, damnum dare: fidem hactenus fecit experientia, omni teſtimonio maior.

8 Autumnus, propter arationem ſiccus, & ob ſementem ſerenus ſi fuerit:

Adhæc, dũ floret ſeges, Ver mediocriter calidũ cerealium copiã expectabis.

9 Auium (vt ſic dicam) greges relictis inſulis & nemoribus, agros, villas vel vrbes frequentare viſi: & Graculi turmatim ſyluis vale dicere itidem conſpecti: ſterilitatem, ac triſte neſcio quid antiquis ſemper indicarunt.

10 Vernos flores & fructus ſi vberiores quam pro conſuetudine & habitiores intueberis: ſegetibus, autumnalibúſque diuitiis detrimentum (niſi eum errorem Æſtas coxerit) teſtari periculum erit.

11 Si quantum debent anno quopiam adoleſcent Ferulæ, ſuáque ſemina, vt par eſt, pleniſsimè alent: fertilitatis teſtimonium exhibebunt. Quod etiam noſtrates Ruſtici geniſtæ aſcribunt. Nec omittes ex eorundem obſeruatione, cum pluuioſa fuerit Hyems, nõ tamem nimium excedens, & Martius ſiccus, Aprilis pluuioſus, adhæc pars ea Æſtatis ſicca in qua frumentum floret, fertilitatis ſignum erit. Præterea, cùm ea pars Autumni ſerena

rena fuerit & ſicca, in qua ſemina ſpar guntur.

12 Quandocũque animaduertes diuturnum, ſuperfluúmque pluuiarum, gelu, aut grandinis deſcenſum, Verno tempore præſertim.

Dum ſpicata ſeges florẽ molitur amœnũ,
Et noua de grauido palmite gẽma tumet.

Præterea Hyeme, dum adhuc eſt meſsis in herba: annonę iacturam grauiter formidabis. Maximè in hoc terræ tractu, vbi ſiccitates (vt in totum dixerim) & ſementibus, & corporibus meliores ac ſalubriores eſſe deprehenduntur imbribus, præſertim maximis.

13 Si Lentiſcus (vt cùm Arato tradidit Theon) primos ſuos fructus (nam ter in anno parit) legitimos & bene nutritos dederit: ſementem primam, bonam & lætam ſignificabit: ſi ſecundos, ſecundam: tertios, tertiam. Quod flori Scillæ, vel (vt Herbulariorum vulgo placet) Squillæ nonnullis etiam tribuere viſum fuit.

14 Tradit populariũ philoſophia quòd faba-

fabarum fertilitas (fortaſſe quia ab humiditate multa manat) aliis leguminibus, atque adeò tritico, inopiam indicere plurimùm ſolet. Idem ſentiendũ de Quercus & Ilicis fœcunditate.

15 Annonæ prouentui, infauſtorũ aduerſorúmque ſyderum exortus, & occaſus, congreſſus item, & radiationes, vt ſationi, plantationi, germinationi, ac florum productioni plerunq; nocẽt

16 Facta vindemia ſi imber poſt occaſum Pleiadum contingent, precox annus erit. Si verò ſimul cum occaſu Pleiadum imber ceciderit, ſerotinus fiet annus, author Didimus in Geoponicis. Cæterùm, Democritus & Apuleius aiunt talem futuram anni tẽpeſtatem qualis erit dies Brumæ: & menſes tales, quales erunt duodecim ab illo: vt primus tribuatur Ianuario, alter Februario, & ita de cæteris.

17 Quibus annis in quercuum pomo vermis reperietur, caritatem & ſterilitatem portendi, ruſticorum philoſophía affirmat. Si muſca, bellum adfuturum. Si araneola, peſtem ſignificari.

Cuius

Cuius rei penes experientiã fides erit.
18 In fauſtorum aduerſantiúmque ſyderum in certis ſignis, exortus & item occaſus, congreſſus præterea cũ maleficis Planeis, tã in ſatione quàm plãtatione facti, plerunq; nocuiſſe fertilitati obſeruatũ eſt. Quod ad maturationem ac repoſitionem etiam aptabis. Reliqua fertilitatis & ſterilitatis prognoſtica tibi expediemus pauló poſt, quando de ſtatu anni futuro verba faciemus.

DE NVBIVM SIGNIFIcatoribus, natura, & prognoſticis tempeſtatum ex ſolo colore illarum.

QVÆCVNQVE liuida, fuſca, ſubobſcura, & ferruginea in aëre apparent, ſiue nubes, ſiue quid aliud fuerit: Saturni, vel eius naturæ fixi alicuius ſyderis, cum Sole aut alio quouis planeta emergentis, labentíſve picturam redolere, & varia (qoud ad cœli commotiones attinet) pro locorum, & partium anni ratione, necnon Saturni ad

alias

alias ſtellas cenſiguratione, ſtatu & domicilio, varie portendere neſcius non eris. Vere, & Autumno, aëris obſcuritatem, nimbos, grandinem, frigus, pruinam & ventos alicubi, alibi tempeſtates ac niuem. Hyeme, pluuiam, nebulas, niuoſos flatus, & gelu. Æſtate, imbres, & qnandoque tonitrua. In quibus tamen ventorum, & proximi Lunæ ſchematiſmi, necnon eclipſium, & magnarum coniunctionũ, ipſiuſque quadrantis anni ratio, cum regionis natura, diligenter habenda erit. Quod vnum ſequẽtibus etiã prudẽter accõmodabis, ne ſim repetendo moleſtus.

2 Quæ in aere ex albo palleſcunt, aut ex rubro albicãt, ſiue nubes, ſiue quid aliud. Iouem parentem, vel eius naturæ fixam ſtellam exortam, aut ortui matutino vel occaſui veſpertino in hoc Horizonte admodum proximam agnoſcunt. Sincerè albicantia, Venerem aut Lunam. Propterea Vere, & Autumno, pluuiolas per interualla mites: & ſi incraſſeſcet cœlum, repentinas pariunt: nonnunquam congela-

ta.

ta (hîc præsertim) aquarum granula & niues cum ventis non admodum sibi constantibus, perexiguas. Æstate serenitates: quanquam Iupiter in sua & Martis nube, tonare pronus est. Hyeme verò, pluuias, frigora, niues, & quandoque grandinem, inuitante anni & cœli tempestate, plurimùm effundunt.

3 Quæ rubra, fulua, flaua, vel ex his mixta apparent, Martiam, & Solarem præfecturam, vel fixarum sub his militantium vires, per omnia æmulari censentur. Vnde Vere, & Antumno, ventos & (si grauidam nubem secum habuerint) pluuias cum tonitru subitas plerunque minantur. Æstate, intolerabilem æstum, & (modò cætera consenserint) cum ventis & fulgetris tonitrua longé latéqne percrepantia. Hyeme pluuias nunc ventosas, nunc niuosas, sed tamen mitiori frigore stipatas.

4 Quæ varium habent colorem & imagines in aëre appingunt diuersas, Mercurium parētem, vel eius sobolis

fixam

fixam ſtellam vnam aut plures agnoſcere ferunt. Quapropter hyeme, Vere Autumno, & Æſtate aërem nunc in has, modò in illas commotiones (pro varia cœli, ſoli, & colorum natura) variè pulſant ac commouent. Quanquã ipſa picturatarum nubium variegata diuerſitas, planetarum ſyderúmque aliorum mutua radiatione aërem vaporoſum confuſè & permiſtim agitãtium vires teſtari ſatis poteſt. Cuius artifices primarios, de vincẽte colore ex iã dictis elicere, facilè admodũ erit.

PROGNOSTICVM PERpetuum de ſtatu cuiuſlibet anni, ex ſolis Ianuarij Calendis: authore Leopoldo Auſtriaco rerum cœli interprete docto & priſco.

SI CALENDÆ Ianuarij, aut, ſi mauis, primus dies, fuerint die Solis, vel Dominico, hyems erit bona, ſed flatulenta, Ver humidum, Æſtas & Autumnus ventoſi: annona tolerabilis: pecora & mel, vindemia, legumina & fructus hor-

hortorum periclitabuntur: morientur iuuenes : inter reges erunt diſcordiæ, atque latrocinia exercebuntur varia.

2 Si die Lunæ, Hyems communiter ſe habebit, Ver temperatum erit, æſtas calida: diluuia alicubi erunt, & infirmitates, ex quibus morientur viles ac populares : ſurgent inter mulieres bella, magnarum mutationum initia: lugebũt matronæ: interibunt Reges: ferro magna fiet ſtrages: glaciale gelu multũ erit, vindemia pauca, & apũ mors.

3 Si die Martis, Hyems longa erit, nix multa, & pluuia diluuium minantes. Ver, & Æſtas humiditate abundabunt: ſicceſcet Autumnus, carum erit frumentum, cum pecorum, repentino interitu: mel erit multum, ligna cara, incendiã formidabuntur: peſtis vigebit, legumina erunt bona: fructus arborum peribunt, oleum abundabit, parca erit vindemia : moriẽturque cũ regibus ac potentibus mulieres.

4 Si die Mercurij, annona vilis erit: Vindemia fœcunda: Hyems calida ac proſpera. Ver humidum & morbo-

ſum

ſum Autumnus temperatus, pericula à ferro, olei copia, vẽtris & præcordiorum ſolutiones, moriẽtur iuuenes ac mulieres : in locis diuerſis erit fames, cum rumorũ multiplici diſperſione.
5 Si die Iouis, Hyems tempeſtiua erit: Ver bonum. Æſtas mala, Autumnus ſiccus: frumentum parcum, vindemia multa, lippitudo oculorum, infantes morientur, mouebuntur bella ac militum ſeditiones, terræ motus formidabuntur, impendebunt à Regibus pericula rumores magni apud principes ſpargentur, eritq; oleum multum.
6 Si die Veneris, Hyems erit importuna & ſicca, frugum copia, oculorum dolores, infantes morientur, & grando multa cadet.
7 Si die Saturni, aut Sabbati, Hyems erit ventoſa, Ver vagum, Æſtas varia, & aſsiduis tempeſtatibus agitata. Autumnus ſiccus, annona commoda porcorum interitus, ligna cara: tertianæ multæ, cum variis hominum languoribus: ſenes morientur: incendia erunt multa: fœnum multum: fructus

pauci,

pauci, & hominum interitus.
8 Nox Calendarum Ianuarij serena, hoc est, sine vento & pluuia, annum bonum significat. Si cum vento Orientali, morientur pecora: cum occidētali, Reges, cū meridionali erit mors multorū, cum septentrionali sterilitas.

PROGNOSTICA DE futuro anni statu, ex Caniculæ exortu desumpta ex Georgicis Diophanis.

CANICVLÆ exortus fit hoc tempore in Gallicano Horizonte nostro, circa .16. diem Iulij. Obseruandum est autē, in quo signo Luna fuerit exoriente illa.
1 In Ariete Luna degente si Canicula exorietur, animalium gregatim pascentium perniciem portendet, cū pluuiarum prouentu, frumenti copia exigua, & olei fertilitate.
2 In Tauro, pluuias multas, grandines, rubiginem, & plagas varias.
3 In Geminis, frumenti & vini fertilitatem, omniúmque fructuum: sed
pesti-

peſtilens erit annus, rex peribit, & exercituum erunt motiones.
4 In Cancro ſiccitatem, cum frumẽti penuria maxima.
5 In Leone, frumenti, vini ac olei vbertatem, & rerum aliarum pretium vile, ſed orietur tumultus & cædes: cõtingent incurſus cum terræ motu & inundationibus.
6 In Virgine, imbrium multitudinẽ, & magnam rerum fertilitatem: quadrupedum erit vilitas, ſed timendi erunt mulierum aborſus.
7 In Libra, regis motum, quadrupedum vilitatem, populares tumultus, olei penuriam, frumẽti corruptionem vini copiam, & lignoſorum fructuum abundantiam.
8 In Scorpio, ſacerdotum tumultum apum perniciem, & peſtilentem aëris conſtitutionem.
9 In Sagittario, pluuioſum annum ſed fertilem, frumenti abundantiam, inter homines lætitiam, & pecorum interitum, cum volucrũ multitudine.
10 In Capricorno, motum exercituũ,

pluuia-

pluuiarum copiam, frumenti, vini & olei fertilitatem, omniúmque rerum pretinm optimum.

11 In Aquario, Regis mortem, frumenti corruptionẽ, locuſtarum abundantiam, & pluuiarum paucitatem cũ peſtilentia.

12 In Piſcibus, pluuias multas, volucrum interitum, cum vini & frumenti copia ſatis larga & laudabili: hominũ tamen corpora morbi inuadent.

Hactenus Diophanes. Reſtat paucis oſtendere, quomodo priſci de ſterilitate & fertilitate, ſeu de ſtatu anni, quod ad annonã attinet, olim præſagiebant ex certorum ſyderum exortu & occaſu: quibus poſitis manũ (quod dicunt) de tabula illico tollã: modò te iſtorũ laborum meorũ æquum cenſorem & candidũ fautorem inuenero.

SI à die ſeptimo Calend. Maij exortu Hyadum (vbi Varroni & Plinio Rubigalia celebrantur) ad quartum Calend. eiuſdem, Canis occaſu (vti Floralia) pleniluniũ olim incidebat noctibus ſerenis; & omni vẽto quieſcẽte,

quo tempore ros affatim ſolet cadere fruges & omnia quæ florebant lædi certa experientia certum erat. Si à ſeptimo die Iduum Maij, ad quatriduũ póſt (exortu Vergiliarum, & Arcturi occaſu, vbi vinalia Varroni) idem cõtingebat, periculum vitibus ac oleis imminebat. Quod ad quartum Nonas Iunij, Aquilæ exortu, & decimum ſextum Calend. Aug. Caniculæ emerſu, etiam adaptabãt. Hinc fortaſſe dies illi & his proximi, Diuis Marco, Georgio, & Inuentioni crucis ſacri, ſuperſtitioſa quadam gentilitate etiam hodie popularibus timentur. Sed ea de re abũde philoſophabimur in noſtra Aſtrophania, quando hoſce ſyderum & aliorũ exortus atq; occaſus ad noſtra tempora, Gallicanúmq; Horizontem reuocabimus, & conciliabimus.

HÆc, vt multa alia, tametſi ad Ephemerides aëris parũ pertinere videbuntur: nihilominus hîc aſſuere conſilium fuit: amicis idipſum quotidiano propé conuitio à me efflagitãtibus ac poſtulantibus. Quæ quantũ

veri-

veritati ſubſcribant tibi & tẽpori (cu-
ius filia eſt veritas) examinandũ, pro-
bandúmq; relinquo. Ridebunt ridiculi
modeſtè ferent modeſti, quibus no-
ſtram operam libenter impertimus.
Vtut ſe res habebit, reijciendum nun-
quam cenſui, quod ſedula antiquitas,
nobis quaſi per manus tradidit: quin
potiùs candidè excipiendum, ac cir-
cumſpectè interpretãdum ſemper du-
xi: nepotibúſque noſtris ceu heredita-
rium legandum: vt & poſteris ſui; idẽ
facere domeſtico exẽplo velint, & ex
animo cõtendant. Hoc priſcorum fuit
cõſilium, hęc ſumma erga nos diligẽ-
tia: qui & ſi fortaſſe parum eruditi cẽ-
ſebuntur, nõ minùs tamen ingenioſos
fuiſſe conſtat (de ruſticis loquor) in ob
ſeruando & adnotando, quàm in rati-
ocinando, & philoſophando ſummè
acutos pleroſqne. Sed de ruſtica & po
pulari Aſtrologia hactenus.

FINIS QVINQVE CLAS-
ſium Ephemeridum aẽris perpe-
tuarum, Antonij Mizal-
di Monluciani.

PET. BONNErius Bellouacensis

Medicus, ad Anto. Mizaldum amicum optimum & syncærum.

MIZALDE laus gentis tuæ
Largitor ille omnis boni
Te aspexit: inter gratias,
Intérque mille munera,
Secum volare protinus,
Te in alta iussit sydera:
Vnde ἔνθεον quid nescio
Quod scripta spirant hîc tua
Hausti: reperto transitu
Linquis perennem posteris
Famam potentis ingeni
Sic perge: erit cœlum tibi
Merces, beatorum locus:
MIZALDE laus gentis tuæ

Ἐκ πόνων τὸ κλέος.